

Maha László

KÉTNYELVŰ UKRÁN TÖRTÉNELMI KRONOLÓGIA ÉS FOGALOMTÁR

*Oktatási segédanyag az Ukrajna története tantárgyhoz
Ukrajna magyar tannyelvű iskolái számára*

Szerkesztette *Debreceni Anikó*

Megvalósult
a Magyar Kormány
támogatásával

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

BETHLEN GÁBOR
Alap

<p style="text-align: center;">ПОНЯТТЯ ТА ТЕРМІНИ</p>	<p style="text-align: center;">KIFEJEZÉSEK ÉS FOGALMAK</p>
<p style="text-align: center;"><i>„Наддніпрянська Україна на початку ХХ століття”</i></p>	<p style="text-align: center;"><i>Dnyeper-menti Ukrajna a ХХ. század elején</i></p>
<p>Концентрація виробництва – зосередження виробництва на певній території, в певному місті.</p>	<p>A termelés koncentrációja – a termelés egy adott területen és helyen való összpontosulása.</p>
<p>Облігація – цінний папір, який дає власнику прибуток від його вартості або можливість виграти.</p>	<p>Obligáció (államkölcsön) – értékpapír, amely jövedelmet vagy a többletjövedelem lehetőségét biztosítja tulajdonosának.</p>
<p>Інвестиція – довгострокове вкладання капіталу у виробництво з метою отримання прибутку.</p>	<p>Befektetés – hosszú távú, jövedelmező tőkebefektetés a termelésbe.</p>
<p>Артіль – група осіб, що добровільно об’єднуються для спільної господарської мети на обмежений чи необмежений час на певних умовах, які визначають участь в артілі працею або працею та капіталом, а також участь у прибутках та спільну відповідальність членів.</p>	<p>Artel – emberek önkéntes, közös gazdasági célból, meghatározott vagy meghatározatlan időre, adott feltételekkel létrehozott közössége, melyben a tagok munkájukkal és tőkéjükkel vesznek részt, részesülnek a jövedelemből, illetve közösen viselik a felelősséget.</p>
<p>Автономісти – політичні сили, які виступали за автономію України у складі Російської імперії.</p>	<p>Autonomisták – Ukrajna autonóm státuszáért harcoló politikai erő Oroszország keretei között.</p>
<p>Федералісти – політичні сили, які виступали за перетворення Російської імперії у федерацію автономних державних утворень (у.т.ч. і України).</p>	<p>Föderalisták – olyan politikai erő, amely az Orosz Birodalmat autonóm államalakulatok (ilyen Ukrajna is) föderációjává akarja átalakítani.</p>
<p>Самостійники – політичні сили, які відкрито проголосили завдання боротьби за власну незалежну Українську державу.</p>	<p>Szamosztyjnikék – politikai erő, amely nyílt harcot hirdet a független Ukrajna eléréseért.</p>
<p>Соціалізм – ідеологія та практика, що базується на проголошенні необхідності знищення експлуатації людини людиною й утвердження соціальної справедливості.</p>	<p>Szocializmus – olyan eszme- és gyakorlati rendszer, amely az ember ember általi kizsákmányolás megszüntetésén és a társadalmi igazságosság megteremtésének szükségességén alapszik.</p>
<p>Радикалізм – політична та ідеологічна течія, що виступає за рішучі дії та докорінні перетворення в політичному та соціально-економічному устрої.</p>	<p>Radikalizmus – politikai és ideológiai irányzat, amely a politikai és társadalmi-gazdasági rendszer gyökeres átalakításáért küzd.</p>

<p>Революція 1905–1907 рр. – буржуазно-демократична революція. Завдання: ліквідація самодержавства, знищення феодальних пережитків, демократизація суспільного життя. Українські партії та громадські об'єднання висунули вимогу – відновлення української держави у формі автономії.</p>	<p>Az 1905–1907-es forradalom – polgári-demokratikus forradalom. Feladatai: az önkényuralom megsemmisítése, a hűbéri csökevények felszámolása, a társadalmi élet demokratizálása. Az ukrán pártok és egyesületek kitűzték az ukrán állam újjáalakításának feladatát autonómia formájában.</p>
<p>Столипінська аграрна реформа – реформа розроблена головою Ради Міністрів Російської імперії Петром Столипіним. Проводилася з метою вирішення аграрного питання й послаблення конфронтації в суспільстві. Скасовувалися обов'язкові земельні общини. Селяни отримували відруб (земля в одному масиві), де створювали хутір. Уряд заохочував переселення селян в Сибір, Далекий схід. (Зелений клин: Хабаровськ, Владивосток, річка Амур, Тихий океан).</p>	<p>Sztolipini agrárreform – az Orosz Birodalom Minisztertanácsának elnöke, Pjotr Sztolipin által kidolgozott reform. Legfőbb célja az agrárkérdés megoldása és a társadalmon belüli konfrontáció csökkentése volt. Megszüntették az obscsinákat (faluközösségeket). A parasztok egytagban kaphatták meg földjeiket, ahol tanyát építhettek. A kormány támogatta a parasztok áttelepülését Szibériába és Távol-Keletre. (Zöld ég: Habarovszk, Vladivosztk, Amúr folyó, Csendes óceán)</p>
<p>Українська соціал-демократія – визнавали марксистську ідеологію, вимагали демократизацію суспільного ладу, автономії України, конфіскації великої земельної власності. Лідери – Винниченко, Порш, Петлюра, Дмитро Антонович.</p>	<p>Ukrán szociáldemokrácia – a marxista ideológiát elismerő politikai erő, amely követelte a társadalmi élet demokratizálását, Ukrajna autonómiáját, a földesúri földbirtokok megszüntetését. Vezetői: Vinnicsenko, Pors, Petljura, Dmitro Antonovics.</p>
<p>Синод – один з найвищих державних органів Російської імперії в 1721–1917рр. Керував справами Православної церкви.</p>	<p>Szinódus – az Orosz Birodalom egyik legfőbb államhatalmi szerve 1721–1917 között. A Pravoszláv egyház ügyeit vezette.</p>
<p>Марксизм – система філософських, економічних, соціально-політичних поглядів, що склалися в середині XIX століття. Фундатори – Карл Маркс та Фрідріх Енгельс. Марксисты вважали, що капіталізм необхідно замінити справедливим суспільством (соціалізмом) шляхом пролетарської революції і встановлення диктатури пролетаріату.</p>	<p>Marxizmus – a XIX. század közepén létrejött filozófiai, gazdasági, társadalmi- politikai nézetek rendszere. Megalkotói: Marx Károly és Engels Frigyes. A marxisták úgy tartották, hogy a kapitalizmust egy igazságos társadalomnak, a szocializmusnak kell felváltania proletár-forradalom és proletárdiktatúra létrehozása által.</p>
<p>Західноукраїнські землі на початку XX століття</p>	<p>Nyugat-Ukrajna a XX. század elején</p>
<p>1874–1946 рр. – життя і діяльність Августина</p>	<p>1874–1946 – Volosin Ágoston élete és</p>

Волошина.	munkássága.
1894 р. – заснування спортивно-фізкультурного товариства „Сокіл”. Очолювали Василь Нагірний, Іван Боберський .	1894 – a Sas Sport- és Testnevelő szövetség megalakulása. Vezetői: Vaszil Nahirnij, Ivan Boberszkij .
1898 р. – утворення Крайового Союзу Кредитового – організації кооперативних спілок всіх видів.	1898 – a Tartományi Hitelszövetségnek, mint több szövetkezetet egyesítő szervezetnek a létrejötte.
1899–1900 рр. – утворення у Львові таємного товариства „Молода Україна”.	1899–1900 – Lvivben létrejön az <i>Iffjú Ukrajna</i> titkos társaság.
1900 р. – заснування спортивно-фізкультурної організації „Січ”. Січовий батько Кирил Трильовський .	1900 – megalakul a Szics Sport- és Testnevelő szervezet. Szics-apó – Kiril Triljovszkij .
1901 р. – початок боротьби студентів-українців Львівського університету за українську національну освіту. Вимога створити паралельні групи з українською та польською мовами викладання.	1901 – a lvivi egyetem ukrán diákjai harcot indítanak az ukrán nemzeti oktatásért. Követelik a párhuzamos ukrán-lengyel tanítási nyelvű csoportok indítását.
1904 р. – утворення центру кооперативного руху – Крайового Союзу ревізійного. Голова – Кость Левицький (1904-1914). Друкований орган – <i>Самопоміч</i> .	1904 – megalakul a Tartományi Ellenőrző Szövetség, a szövetkezeti mozgalom központja. 1904–1914 között elnöke Kosztj Levickij . Újságot adnak ki <i>Önsegélyezés</i> címmel.
1907 р. – парламентська реформа в Австро-Угорщині.	1907 – parlamenti reform az Osztrák-Magyar Monarchiában.
1908 р., 1913 р. – парламентські вибори. Збільшення кількості українських депутатів.	1908, 1913 – a parlamenti választásokon egyre több ukrán kerül be a parlamentbe.
12 квітня 1908 р. – замах студента Мирослава Січинського на намісника Галичини Анджея Потоцького.	1908. április 12. – Miroslav Szicsinszki diák merényletet követ el Andzsej Potockij, galíciai helytartó ellen.
1909 р. – утворення у Чернівцях „Руської Ради” – Селянської партії. Голова – Степан Смаль-Стоцький .	1909 – Csernyivciben megalakul a <i>Ruszka Rada</i> , Parasztpárt. Vezetője Sztepan Szmalsztockij .
1910 р. – вбивство українського студента Адама Коцка під час сутички між студентами-українцями та студентами-поляками.	1910 – a lvivi egyetemen egy ukrán-lengyel fegyveres összetűzés során Adam Kocko ukrán diák életét veszítette.
1911 р. – студент Львівської політехніки Іван Чмола створює молодіжну організацію „Пласт”.	1911 – Ivan Csmola a Lvivi Politechnika diákja ifjúsági szervezetet hoz létre <i>Plaszt</i> (cserkész) néven.

<p>1912 р. – Український січовий союз – союз всіх січових організацій.</p>	<p>1912 – az Ukrán Szics-szövetség, minden Szics egyesület szövetsége.</p>
<p>1912 р. – Створення військово-патріотичного товариства „Січові Стрільці”. Головний отаман – Володимир Старосольський.</p>	<p>1912 – Megalakul a <i>Szicslövészek</i> katonai-hazafias társasága, Volodimir Sztarosolszkij főatamán vezetésével.</p>
<p>1913 р. – заснування митрополитом Андрієм Шептицьким Українського Національного Музею у Львові.</p>	<p>1913 – Andrij Septickij metropolita Lvivben létrehozta az Ukrán Nemzeti Múzeumot.</p>
<p>1914 р. – досягнення польсько-українського компромісу. Українці мали одержати третину місць у Галицькому сеймі. Поляки зобов’язалися не чинити перешкод заснуванню українського університету у Львові.</p>	<p>1914 – lengyel-ukrán kompromisszum. Az ukránok megkapják a galíciai Szejmben a helyek 1/3-át. A lengyelek megígérik, hogy nem fogják akadályozni az ukrán egyetem létrehozását Lvivben.</p>
<p>Україна в Першій світовій війні</p>	<p>Ukrajna az első világháború idején</p>
<p>Антант – Блок Великої Британії, Франції, Росії, що остаточно формувався у 1904–1907 рр.</p>	<p>Antant – Nagy-Britannia, Oroszország és Franciaország által 1904–1907 között létrehozott szövetség.</p>
<p>Троїстий союз – військово-політичний блок Німеччини, Австро-Угорщини, Італії, що сформувався у 1879–1882 рр.</p>	<p>Хárмас Szövetség – Németország, Ausztria-Magyarország, illetve Olaszország 1879 és 1882 között kialakult katonai-politikai szövetsége.</p>
<p>Плани сторін, щодо українських територій – Росія прагнула отримати Східну Галичину, Північну Буковину та Закарпаття. Австро-Угорщина хотіла Волинь та Поділля, а Німеччина – східні та південні, розвинуті українські райони.</p>	<p>A harcoló felek ukrán területekkel kapcsolatos tervei – Oroszország Kelet-Galícia Kárpátalját, Észak-Bukovinát akarta megszerezni, az Osztrák-Magyar Monarchia Volinyt, Podóliát, Németország pedig Ukrajna keleti és déli gazdaságilag fejlett vidékeit.</p>
<p>Союз визволення України – організація, утворена в Галичині емігрантами з Наддніпрянської України. В <i>Нашій платформі</i> вони виступали за союз українців у війні із Австро-Угорщиною та Німеччиною. Після війни під їхнім протекторатом на Наддніпрянщині утворюється самостійна і соборна</p>	<p>Ukrajna Felszabadítása Szövetség – Dnyepermenti ukrán politikai emigránsok hozták létre Galíciában. A <i>Mi platformunkban</i> annak a véleményüknek adtak hangot, hogy a háborúbarát ukránoknak az Osztrák–Magyar Monarchiát és Németországot kell támogatniuk. Az Oroszországhoz tartozó ukrán területeken a jövőben független ukrán állam jön létre osztrák</p>

<p>Українська держава, а на українських територіях Австро-Угорщини – автономний край.</p>	<p>és német protektorátus alatt. Az osztrák – magyar területeken pedig autonóm vidék.</p>
<p>Головна Українська Рада (ГУР) – міжпартійна організація, створена представниками трьох галицьких партій. У Маніфесті ГУР сформулювали свої цілі: підтримка політики Австро-Угорщини, захист інтересів українців в Австро-Угорщині в умовах війни, утворення на території Наддніпрянщини Незалежної України, а в Західній Україні – окремого коронного краю.</p>	<p>Ukrán Főtanácsot (UFT) – Három galíciai párt által alapított pártközi szervezet. Az UFT Kiáltványában kimondja, hogy a háborúban az Osztrák-Magyar Monarchiát támogatja. Védi az Osztrák-Magyar Monarchia az ott élő ukránok érdekeit. A háború után Dnyepermenti Ukrajnában független ukrán állam alakul, a nyugati ukrán területeken pedig autonóm terület (koronatartomány).</p>
<p>Легіон Українських січових стрільців – військове формування в складі австро-угорської армії, що діяло на російському фронті у 1914 –1918 рр. Ядро легіону склали вихованці українських воєнізованих організацій „Сокіл”, „Січ”, „Пласт”.</p>	<p>Ukrán Szicslövészek Légiója – katonai alakulat az osztrák-magyar hadseregen belül. Harcoltak az orosz fronton 1914–1918 között. Magvát a <i>Sas</i>, <i>Szics</i>, <i>Plaszt</i> ukrán félkatonai szervezetek neveltjei alkották.</p>
<p>Симон Петлюра „Війна і українці” – в цій роботі політик обгрунтував тезу про те, що українці мають підтримувати у війні Росію, за підтримку Україна отримує від царя автономію.</p>	<p>Szimon Petljura A háború és az ukránok – A háborúban az ukránok Oroszországot támogatják. Ezért az oroszok autonómiát adnak Ukrajnának.</p>
<p>„Європейський скандал” – Петро Мілюков, виступаючи у Державній думі, назвав так політику Галицько-Буковинського генерал-губернатора, Георгія Бобринського, яка характеризувалася в Галичині закриттям українських шкіл, газет, забороною партій, Просвіт, арештом Андрія Шептицького.</p>	<p>Європейський скандал – Pjotr Miljukov nevezte így Galíciai-Bukovinai főkörmányzó, Georgij Bobrinszkij politikáját, melyet a követk sajátosságok jellemeztek: az ukrán iskolák, újság bezárása, a pártok, Prosztviták betiltása, Andrij Septickij letartóztatása.</p>
<p>Позиція ТУП у війні – українці мають бути нейтральними під час війни.</p>	<p>Az Ukrán Mérsékelték Társaságának viszony a háborúhoz – Az ukránoknak semlegesnek ke maradniuk a háborúban.</p>
<p>Брусиловський прорив – наступ Південно-Західного фронту під час Першої світової війни. Російські війська під командування генерала О. Брусилова прорвали позицію оборони австро-угорських військ.</p>	<p>Bruszilov-áttörés – a Dél-nyugati front támadása az első világháború idején. Az orosz csapatok O. Bruszilov tábornok vezetésével áttörik az osztrák-magyar frontot.</p>
<p>Червень 1915 р. – битва УСС за Галич.</p>	<p>1915. június. – bevonulás Halicsba</p>

1915 р. – утворення Товариства допомоги населенню Півдня України (Київ), що постраждали від воєнних дій, опіка над біженцями та допомога заарештованим.	1915 – Kijevben megalakul <i>A háború sújtotta Dél-ukrajnai lakosságot segélyező társaság</i> . Célja a menekültek segélyezése és a letartóztatottak támogatása.
Травень - червень 1916 р. – Брусиловський прорив.	1916. május - június – a bruszilov-áttörés.
Серпень 1916 р. – битва УСС за гору Лисоня.	1916. augusztus – a Szicslövészek Légiójának csatája a Liszonya-hegyért
<i>Українська революція</i>	<i>Az ukrán forradalom</i>
27 лютого 1917 р. – Лютнева демократична революція і повалення самодержавства в Росії.	1917. február 27. – a februári demokratikus forradalom Oroszországban. Az önkényuralom megdöntése.
2 березня 1917 р. – підписання Миколою II зречення від престолу.	1917. március 2. – II. Miklós lemond a trónról.
4 березня 1917 р. – створення представниками українських громадських організацій Української Центральної Ради.	1917. március 4. – az ukrán társadalmi szervezetek létrehozzák az Ukrán Központi Tanácsot (UKT).
12 березня 1917 р. – маніфестація та мітинг за автономію України українських громадсько-політичних сил у Петрограді.	1917. március 12. – az ukrán társadalmi-politikai erők demonstrációja és nagygyűlése Péterváron Ukrajna autonómiájának kiharcolásáért.
16 березня 1917 р. – утворення Українського військового клубу імені Павла Полуботка. Голова: Микола Міхновський .	1917. március 16. – a Pavlo Polubotok Ukrán Katonai Klub létrejötte. Elnöke: Mikola Mihnovszkij .
19 березня 1917 р. – маніфестація та мітинг за автономію України українських громадсько-політичних сил у Києві.	1917. március 19. – az ukrán társadalmi-politikai erők demonstrációja és nagygyűlése Kijevben Ukrajna autonómiájának kiharcolásáért.
Березень-квітень 1917 р. – утворення Українських корабельних рад на кораблях Чорноморського флоту.	1917. március-április – az Ukrán hajótanácsok megalakulása a fekete-tengeri flotta hajóin.
6-8 квітня 1917 р. – український національний конгрес у Києві.	1917. április 6-8. – az Összukrán Nemzeti kongresszus Kijevben.
Квітень 1917 р. – утворення на Звенигородщині перших підрозділів Вільного козацтва.	1917. április – a szabad kozákság első alakulatainak létrejötte Zvenyihorod vidékén.

5-8 травня 1917 р. – I Український військовий з'їзд у Києві. Утворення Генерального українського військового комітету. Голова: Симон Петлюра .	1917. május 5-8. – 1. Összúkrán katonakongresszus. Megválasztják az Általános Ukrán Katonai Bizottságot és elnökét, <i>Szimon Petljurát</i> .
16-21 травня 1917 р. – переговори між представниками Тимчасового уряду та українською делегацією на чолі з В. Винниченком у Петрограді.	1917. május 16-21. – tárgyalások Petrográdban az Ideiglenes Kormány és az ukrán küldöttség között Volodimir Vinnicsenko vezetésével.
28 травня – 2 червня 1917 р. – I Всеукраїнський селянський з'їзд у Києві.	1917. május 28. – június 2. – 1. Összúkrán parasztkongresszus.
Травень 1917 р. – утворення Першого Українського полку імені Богдана Хмельницького.	1917 májusa – a Bohdan Hmelnickij nevét viselő 1. ukrán ezred megalakítása.
5-10 червня 1917 р. – II Український військовий з'їзд.	1917. június 5-10. – 2. Összúkrán katonakongresszus.
10 червня 1917 р. – оголошення <i>1 Універсалу</i> Української Центральної Ради на заключному засіданні II Українського військового з'їзду.	1917. június 10. – az UKT <i>1. Univerzáléj</i> ának kihirdetése a 2. Összúkrán katonakongresszus záróülésén.
15 червня 1917 р. – створення Генерального секретаріату – першого українського уряду.	1917. június 15. – megalakul az első ukrán kormány, a Főtitkárság.
3 липня 1917 р. – оголошення <i>2 Універсалу</i> Центральної Ради.	1917. július 3. – az UKT <i>2. Univerzáléj</i> ának kihirdetése.
4-5 липня 1917 р. – збройний виступ самостійників.	1917. július 4-5. – a szamosztyijnikok fegyveres megmozdulása.
4 серпня 1917 р. – „Тимчасова інструкція Генеральному Секретаріатові Тимчасового уряду на Україні”.	1917. augusztus 4. – <i>Ideiglenes utasítás az Ukrajnai Ideiglenes Kormány Főtitkársága részére</i>
12 серпня 1917 р. – Державна нарада в Москві.	1917. augusztus 12. – Moszkvában állami értekezletre kerül sor
25-30 серпня 1917 р. – корніловський заколот і його розгром.	1917. augusztus 25-30. – Lavr Kornijlov államcsíny-kísérlete.
8-15 вересня 1917 р. – з'їзд народів у Києві.	1917. szeptember 8-15. – Kijevben népkongresszust tartanak
14-22 вересня 1917 р. – демократична нарада у Петрограді.	1917. szeptember 14-22. – demokratikus tanácskozás Petrográdban.
6-12 жовтня 1917 р. – обласний з'їзд рад Донецько-Криворізького басейну.	1917. október 6-12. – a Donyec-Krivoj Rohi tanácsok megyei kongresszusa.
25 жовтня 1917 р. – Більшовицький переворот у Петрограді.	1917. október 25. – bolsevik hatalomátvétel Petrográdban

29-31 жовтня 1917 р. – повстання робітників та солдатів, кероване більшовиками, під гаслом встановлення радянської влади у Києві.	1917. október 29-31. – a bolsevikok által irányított munkások és katonák felkelése Kijevben a szovjethatalom létrehozását követelő lózungokkal.
7 листопада 1917 р. – прийняття Центральною Радою <i>3 Універсалу</i> . Створення Української Народної Республіки.	1917. november 7. – az UKT meghirdeti <i>3. Univerzáléját</i> . Az Ukrán Népköztársaság (UNK) létrejötte.
4 грудня 1917 р. – маніфест РНК до українського народу з ультимативними вимогами до Центральної Ради.	1917. december 4. – a Népbiztosok Tanácsának kiáltványa az ukrán néphez, ultimátumszerű követelésekkel az Ukrán Tanácshoz.
4-6 грудня 1917 р. – з'їзд представників робітництва вояцтва та селянства України, який проголосив себе I Всеукраїнським з'їздом рад (Київ)	1917. december 4-6. – Kijevben összeül a munkások, katonák és parasztok képviselőinek kongresszusa, amely 1. Összukrán tanácskongresszusnak kiáltja ki magát.
5 грудня 1917 р. – початок війни Радянської Росії проти УНР.	1917. december 5. – Szovjet-Oroszország háborút indít az UNK ellen.
8-10 грудня 1917 р. – встановлення більшовицької влади в Харкові.	1917. december 8-10. – a szovjethatalom létrejötte Harkivban.
11-12 грудня 1917 р. – проведення більшовиками у Харкові на противагу Центральної Раді I Всеукраїнського з'їзду Рад. Проголошення України радянською республікою (12 грудня 1917 р.) і створення вищого органу радянської влади в Україні – Центрального виконавчого комітету Рад України.	1917. december 9-12. – a bolsevikok az UKT ellensúlyaként Harkivban összehívják az 1. Összukrán tanácskongresszust. Kikiáltják a Szovjet UNK-t (1917. december 12.), megválasztják a szovjet rendszer legfőbb államhatalmi szervét Ukrajnában – az Ukrajnai Tanácsok Központi Végrehajtó Bizottságát.
17 грудня 1917 р. – утворення першого радянського уряду України – Народного секретаріату (Харків).	1917. december 17. – megalakul a Szovjet UNK kormánya, a Népi Titkárság (Harkiv).
25 грудня 1917 р. – наступ радянських військ проти військ Центральної Ради.	1917. december 25. – a szovjet csapatok támadása az UKT csapatai ellen.
26-29 грудня 1917 р. – установавання більшовицької влади в Катеринославі.	1917. december 26-29. – a bolsevik rendszer létrehozása Katerinoszlavban.
29 грудня 1917 р. – приєднання делегації УНР до мирних переговорів, що почалися у Брест-Литовську.	1917. december 29. – az UNK küldöttségének csatlakozása a Breszt-Litovszkban kezdődő béketárgyalásokhoz.
6 січня 1918р. – початок наступу російських червоних військ на Київ. Головнокомандувач усіма військами радянської УНР: <i>Юрій Коцюбинський</i> .	1918. január 6. – a vörös csapatok megkezdik hadjáratukat Kijev ellen. Az UNK csapatainak szovjet főparancsnoka <i>Jurij Kocjubinszkij</i> .

11 січня 1918 р. – прийняття Центральною Радою 4 <i>Універсалу</i> . Проголошення незалежності УНР.	1918. január 11. – az UKT 4. <i>Univerzáléja</i> . Az UNK függetlenségének a kikiáltása.
16 січня 1918 р. – бій під Крутами.	1918. január 16. – a kruti ütközet.
16–22 січня 1918 р. – збройне повстання робітників заводу Арсенал проти Центральної Ради, яке було придушене українськими військами на чолі з <i>С. Петлюрою</i> (Київ).	1918. január 16-22. – a bolsevikok fegyveres munkásfelkelést szerveznek az Arsenál gyárban az UKT ellen, melyet ukrán csapatok vernek le <i>Szimon Petljura</i> vezetésével (Kijev).
20 січня 1918 р. – Декрет про організацію Червоного козацтва.	1918. január 20. – Dekrétum a Vörös kozákság létrehozásáról.
26 січня 1918 р. – вступ військ Муравйова в Київ. Відступ Центральної Ради до Житомира.	1918. január 26. – Muravjov a Vörös Hadsereg élén bevonul Kijevbe, az UKT pedig Zsitomirba menekül.
27 січня 1918 р. – підписання Брест-Литовського мирного договору УНР з Німеччиною, Австро-Угорщиною, Османською імперією, Болгарією, з яким вони визнали УНР як самостійну державу.	1918. január 27. – az UNK Breszt-Litovszkban békeszerződést köt Németországgal, Ausztria-Magyarországgal, az Oszmán Birodalommal és Bulgáriával, melyben azok önálló államként ismerik el Ukrajnát.
30 січня 1918 р. – переїзд Народного секретаріату з Харкова до Києва.	1918. január 30. – a Népi Titkárság Harkivból Kijevbe érkezik.
3 березня 1918 р. – підписання Брест-Литовського мирного договору РСФРР з Німеччиною, Австро-Угорщиною, Османською імперією, Болгарією.	1918. március 3. – breszti béke az OSZFSZK és Németország, Ausztria-Magyarország, az Oszmán Birodalom és Bulgária között.
Україна в боротьбі за збереження державної незалежності (1918–1920 рр.)	Ukrajna harca az állami függetlenség megőrzéséért (1918–1920)
18 лютого 1918 р. – загальний наступ німецько- австрійських військ на територію України. Переїзд Центрального виконавчого комітету Рад України та Народного секретаріату до Полтави.	1918. február 18. – a német-osztrák csapatok általános támadása Ukrajna területén. Az Ukrán Központi Végrehajtó Bizottság és a Népi Titkárság Poltavába menekül.
2 березня 1918 р. – вступ підрозділів армії УНР до Києва	1918. március 2. – az UNK csapatai Kijevbe érkeznek.
3 березня 1918 р. – вступ німецьких військ до Києва.	1918. március 3. – a német csapatok bevonulása Kijevbe.
7 березня 1918 р. – повернення УЦР до столиці.	1918. március 7. – az UKT kormánya visszaérkezik a fővárosba.

25 квітня 1918 р. – утворення військово-польових судів.	1918. április 25. – tábori bíróságok jönnek létre.
29 квітня 1918 р. – прийняття Конституції УНР, проголошення президентом УНР <i>Михайла Грушевського</i> .	1918. április 29. – elfogadják az UNK Alkotmányát, <i>Mihajlo Hrusevszkijt</i> államelnökké választják.
29 квітня 1918 р. – проголошення Павла Скоропадського на Всеукраїнському хліборобському з'їзді гетьманом України. Нова назва: Українська держава, Голова Ради міністрів – <i>Федір Лизогуб</i> .	1918. április 29. – a földbirtokosok Összukrán kongresszusán Pavlo Szkoropadszkijt hetmanná választják. Az ország új neve Ukrán Állam. <i>Fegyir Lizohub</i> a Miniszterek Tanácsának elnöke.
Квітень–грудень 1918 р. – реформа армії: окрема Запорозька армія, Сердюцька дивізія Галицький полк січових стрільців, Сірожупанна армія.	1918 áprilisa – decembere – hadseregreform: önálló zaporozsjei hadosztály, szergyuk (gyalogos kozák) hadosztály, szicslövészek galíciai ezrede, szürkekaftános hadosztály.
Травень 1918 р. – розкол Української партії соціалістів-революціонерів. Ліва частина УПСР дістала нову назву УПСР-боротьбистів (<i>Блакитний, Гринько, Михайличенко, Шумський</i>). Мета: незалежна Українська радянська держава.	1918. május – pártszakadás az Ukrán Szocialista Forradalmi Pártban (USzFP). Baloldali része új pártot hoz létre USzFP-borotybisták néven (<i>Blakitnij, Hrinyko, Ljubcsenko, Mihajlicsenko, Sumszkij</i>). Ők szovjet, de független Ukrajnát akartak.
Літо 1918 р. – селянські виступи у Звенигородському і Таращанському повітах Київщини. Богунський (командир <i>Микола Щорс</i>) та Таращанський (командир <i>Боженко В.Н.</i>), революційні полки.	1918 nyara – parasztmegmozdulások a Zvenyihorodi és Tarascnai járásokban. A Bohuni (parancsnoka <i>Mikola Scsorsz</i>) és Tarascnai (parancsnoka <i>V.N. Bozsenko</i>) forradalmi ezredek.
5-12 липня 1918 р. – I з'їзд Комуністичної партії (більшовиків) України (КП(б)У). Перший секретар КП(б)У – <i>Георгій П'ятаков</i> .	1918. július 5-12. – az Ukrán Kommunista (bolsevik) Párt (UK(b)P) 1. kongresszusa. Az UK(b)P Központi Bizottságának első titkára <i>Georgij Pjatakov</i> lesz.
Серпень 1918 р. – утворення Українського національного союзу. Голова – <i>Володимир Винниченко</i> .	1918 augusztusa – az Ukrán Nemzeti Szövetség létrejötte <i>Volodimir Vinnicsenko</i> vezetésével
Вересень 1918 р. – створення у Львові Центрального Військового Комітету на чолі <i>Дмитром Вітовським</i> .	1918. szeptember – Lvivben megalakul a Központi Katonai Bizottság <i>Dmitro Vitovszkij</i> vezetésével.
Жовтень 1918 р. – в Ромнах на Сумщині відкрито перший в Україні пам'ятник Т. Шевченку. Автор-скульптор <i>І. Кавалерідзе</i> .	1918. október – Szumi vidéken, Romniban felavatják Tarasz Sevcsenko első szobrát Ukrajnában. Alkotója <i>I. Kavaliredze</i> .
6 жовтня 1918 р. – відкриття першого державного українського університету в Києві.	1918. október 6. – megnyitja kapuit az első ukrán állami egyetem Kijevben.
16 жовтня 1918 р. – Універсал Павла Скоропадського про відновлення козацтва в Чернігівській, Полтавській губерніях та на Слобожанщині.	1918. október 16. – Pavlo Szkoropadszkij univerzálét ad ki a kozákság újjáélesztéséről a Csernyihivi, Poltavai kormányzóságokban és Szlobidszka Ukrajnában.

16 жовтня 1918 р. – селянське повстання на чолі із анархістом Нестором Махно. Захоплення повстанцями Гуляйполя, Олександрійського повіту Катеринославщини.	1918. октóбер 16. – parasztfelkelés Nesztor Mahno anarchista vezetésével. A felkelők elfoglalják a Katerinoszlavi kormányzóság Olekszandrijszki járásában lévő Huljajpoljét.
18 жовтня 1918 р. – створення у Західній Україні з представників української громадськості Української Національної Ради. Голова <i>Євген Петрушевич</i> .	1918. октóбер 18. – Lvivben létrejön az Ukrán Nemzeti Tanács <i>Jevhen Petruszevics</i> vezetésével.
22 жовтня 1918 р. – відкриття другого державного українського університету у Кам'яні-Подільському	1918. октóбер 22. – a második ukrán állami egyetem megnyitása Kamjanec-Podilszkban.
28 жовтня 1918 р. – утворення у Кракові Польської ліквідаційної комісії.	1918. октóбер 28. – Krakóban megalakul a Krakkói Likvidációs Bizottság.
1 листопада 1918 р. – українське національне повстання у Львові. Листопадовий зрив.	1918. november 1. – Ukrán nemzeti felkelés Lvivben. Novemberi szakítás.
9 листопада 1918 р. – створення Державного секретаріату – уряду західноукраїнської держави. Голова – <i>Костянтин Левицький</i> .	1918. november 9. – létrejön a nyugat-ukrajnai kormány Állami Titkárság néven <i>Kosztj Levickij</i> vezetésével.
Листопад 1918 р. – початок наступу радянських військ на Україну.	1918. november – a szovjet csapatok támadásának kezdete Ukrajna ellen.
13 листопада 1918 р. – проголошення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР).	1918. november 13. – a Nyugat-Ukrajnai Népköztársaság kikiáltása (NyUNK).
13 листопада 1918 р. – анулювання Росією Брест-Литовського миру.	1918. november 13. – érvénytelenítik a breszti békeszerződést Oroszország és Németország köz
13-14 листопада 1918 р. – утворення Українським національним союзом Директорії УНР. Члени – <i>Володимир Винниченко</i> (голова), <i>Симон Петлюра</i> (очолював збройні сили), <i>Федір Швець, Макаренко, Андрієвський</i> .	1918. november 13-14. – az Ukrán Nemzeti Szövetség létrehozza a Direktóriumot <i>Volodimir Vinnicsenko</i> (elnök), <i>Szimon Petljura</i> (a fegyveres erők parancsnoka), <i>Fegyir Svec, Makarenko, Andrijevszkij</i> részvételével
14 листопада 1918 р. – заява Скоропадського про федеративний союз України з білогвардійською Росією.	1918. november 14. – Szkoropadszkij kihirdeti Ukrajna föderációját a fehérgárdista Oroszországgal.
16 листопада 1918 р. – початок Директорієк повстання проти гетьманського уряду.	1918. november 16. – a Direktórium felkelésének kezdete a hetmani kormány ellen.
17 листопада 1918 р. – створення у Москві Української революційної військової ради у складі <i>Антонова-Овсієнка, Затонського, П'ятакова, Сталіна</i> .	1918. november 17. – Moszkvában megalakul a Ukrajnai forradalmi-katonai tanács. Tagjai: <i>Antonov-Ovszijenko, Zatonszkij, Pjatak Sztálin</i> .
18 листопада 1918 р. – битва під Мотовилівкою. Розгром армією Директорії військ Скоропадського.	1918. november 18. – a motovilovkai csata. A Direktórium hadserege vereséget mér Szkoropadszkijra.
22 листопада 1918 р. – захоплення польськими військами Львова. Наступні столиці ЗУНР – Тернопіль, Станіслав.	1918. november 22. – a lengyelek elfoglalják Lvivet. A NyUNK fővárosai Ternopil, Sztanyiszlav.

22-26 листопада 1918 р. – вибори до Української Народної Ради ЗУНР. Президент ЗУНР – <i>Євген Петрушевич</i> .	1918. november 22-26. – Választásokat tartanak az Ukrán Népi Tanácsba. A NYUNK elnöke <i>Jevhen Petrusевичs</i>
24 листопада 1918 р. – урочисте відкриття Української академії наук. Голова – <i>Володимир Вернадський</i> , секретар – <i>Агатангел Кримський</i> (історик, філолог, сходознавець). Видатні вчені – <i>Писаржевський</i> (хімік), <i>Палладін</i> (біохімік), <i>Євген Патон</i> (мостобудівник-новатор), <i>Багалій</i> , <i>Бузескул</i> (історики), <i>Проскура</i> (гідромеханік).	1918. november 24. – megalakul az Ukrán Tudományos Akadémia. Elnöke: <i>Volodimir Vernadszkij</i> lett. Tagjai: <i>Ahatangel Krimsszkij</i> (történész, nyelvész, orientalista) – titkár, <i>Piszarzsevszkij</i> (kémikus), <i>Pallagyin</i> (biokémia), <i>Jevhen Paton</i> (hídépítő-újító), <i>Bahalij</i> , <i>Buzeszkul</i> (történészek), <i>Proszkura</i> (hidromechanikus).
28 листопада 1918 р. – створення більшовикам и Тимчасового робітничо-селянського уряду України на чолі з <i>Георгієм П'ятаковим</i> .	1918. november 28. – megalakul az Ideiglenes Munkás-paraszt kormány <i>Georgij Pjatakov</i> vezetésével.
29 листопада 1918 р. – маніфест Тимчасового робітничо-селянського уряду України в Суджі про відновлення радянської влади в Україні.	1918. november 29. – Szudzsában az Ideiglenes Munkás-paraszt kormány kiáltványt ad ki a bolsevik rend újjáalakításáról Ukrajnában.
Кінець листопада 1918 р. – початок наступу більшовицьких військ під командуванням Антонова-Овсієнка в Україну. 1 повстанська дивізія наступала на Київ, 2 – на Харків та Катеринослав.	1918. november vége – a bolsevik támadás kezdete Ukrajna ellen Antonov-Ovszijenko vezetésével. 1. felkelő hadosztály Kijevet, a 2. felkelőhadosztály: Harkivot, Katerinoszlavot támadta.
Листопад 1918 р. – початок інтервенції Антанти на півдні України та Криму.	1918. november – Antant intervenció kezdete Dél-Ukrajnában és a Krímen.
14 грудня 1918 р. – зречення влади Павла Скоропадського.	1918. december 14. – Pavlo Szkoropadszkij lemond a hatalomról.
15 грудня 1918 р. – невдала спроба укладання союзу між Н. Махном та С. Петлюрою.	1918. december 15. – Petljura sikertelen megegyezése Mahnoval a fehérgárdisták ellen.
18 грудня 1918 р. – вступ Директорії Української Народної Республіки до Києва. Політичний курс Директорії: влада на місцях передається трудовим радам; законодавча влада належить Трудовому конгресу без участі поміщиків та капіталістів. Вилучення землі без викупу.	1918. december 18. – az UNK Direktóriumába vonul Kijevbe. Politikai irányvonala: a helyi hatalom alapjai a munkástanácsok, az ország legfőbb államhatalmi szerve pedig a munkáskongresszus, mely mentes a földesuraktól és a tőkésektől. A földek térítésmentes átadása a parasztoknak.
26 грудня 1918 р. – формування Директорією Української Народної Республіки Ради народних міністрів. Голова – <i>Володимир Чехівський</i> .	1918. december 26. – a Direktórium megalakítja az UNK kormányát, a Népi Miniszterek Tanácsát. Elnöke: <i>Volodimir Csehivszkij</i> .
31 грудня 1918 р. – невдалі переговори між РСФСР та УНР.	1918. december 31. – sikertelen tárgyalások az OSZFSZK (Orosz Szovjet Föderatív Szocialista Köztársaság) és az UNK között.

Січень 1919 р. – утворення партії УСДРП (незалежна) (група Авдієнка та Мазуренка).	1919. január – az USzDMP (függetlenek) létrejötté (Avgyijenko és Mazurenko csoportja)
3 січня 1919 р. – переїзд ЦК КП(б)У та Тимчасового робітничо-селянського уряду України до столиці більшовицької України – Харкова.	1919. január 3. – az UK(b)P KB és az Ideiglenes Munkás-paraszt kormány Harkivba, a bolsevik Ukrajna fővárosába érkezik.
4 січня 1919 р. – утворення Українського фронту під командуванням Антонова-Овсієнка для боротьби з військами УНР, Антанти та білогвардійців.	1919. január 4. – az Ukrán front létrehozása Antonov-Ovszijenko vezetésével az UNK, Antant és a fehérgárdisták elleni harc céljából.
6 січня 1919 р. – ухвалення Тимчасовим робітничо-селянським урядом декрету про нову назву радянської держави: Українська Соціалістична Радянська Республіка.	1919. január 6. – az Ideiglenes Munkás-paraszt kormány dekrétumban hagyja jóvá a szovjet állam új nevét– Ukrán Szocialista Szovjet Köztársaság (USZSZK).
12 січня 1919 р. – захоплення більшовиками Чернігова	1919. január 12. – Csernyihiv a bolsevikok kezébe kerül.
16 січня 1919 р. – оголошення Директорією війни проти Радянської Росії.	1919. január 16. – a Direktórium hadat üzen Szovjet Oroszországnak.
19 січня 1919 р. – захоплення більшовиками Полтави	1919. január 19. – Poltava a bolsevikok kezébe kerül.
21 січня 1919 р. – прийняття у Хусті Закарпатськими всенародними зборами рішення про возз'єднання Закарпаття з Україною.	1919. január 21. – Huszton Kárpátalja össznépi kongresszusa kihirdeti Kárpátalja egyesülését Ukrajnával.
22 січня 1919 р. – проголошення Акта злуки УНР і ЗУНР. Нова назва ЗУНР – Західна область УНР.	1919. január 22. – kimondják az UNK és NYUNK egyesítését. A NYUNK új neve: az Ukrán Népköztársaság Nyugati Területe.
27 січня 1919 р. – захоплення більшовиками Катеринослава.	1919. január 27. – Katerinoszlav a bolsevikok kezébe kerül.
29 січня 1919 р. – перейменування Тимчасового робітничо-селянського уряду України в Раду народних комісарів УСРР. Голова: <i>Християн Раковський</i> .	1919. január 29. – az Ideiglenes Munkás-paraszt kormány a Népbiztosok Tanácsa nevet kapja. Vezetője: <i>Hrisztján Rakovszkij</i> .
2 лютого 1919 р. – переїзд Директорії та Уряду з Києва до Вінниці.	1919. február 2. – a Direktórium és a Kormány Kijevből Vinnycába menekül.
5 лютого 1919 р. – вступ радянських військ до Києва.	1919. február 5. – a bolsevikok bevonulnak Kijevbe.
Зима 1918 р.- весна 1919 р. – утворення Української Галицької Армії – армії ЗУНР. Генерали – <i>Омелянович-Павленко, Мишковський, Греков</i> .	1918 tele–1919 tavasza – létrejön az Ukrán Galíciai Hadsereg. Tábornokai: <i>Omeljanovics-Pavlenko, Miskovszkij, Grekov</i> .
Березень 1919 р. – перший театр Української Радянської Республіки імені Шевченка. Актори: – <i>Мар'яненко, Борисоглібська, Сердюк, Гакебуш, Лесь Курбас</i> .	1919. március – az Ukrán Szovjet Köztársaság első színháza, amelyet Sevcsenkóról neveztek el. Színészek: <i>Marjanenko, Boriszohlibszka, Szergyuk, Hakebus, Lesz Kurbasz</i> .
Березень 1919 р. – прийняття III Всеукраїнським з'їздом рад першої Конституції УСРР.	1919. március – a III. Összukrán tanács-kongresszus elfogadja az USZSZK

	Alkotmányát.
Березень 1919 р. – РНК УСРР видав декрет про нові правила вступу до вузів. У першу чергу приймалися представники робітничого класу та селянства. Для них ступні іспити скасовувались, документи про закінчення середньої школи не вимагались.	1919. március – az USZSZK Népbiztosainak Tanácsa dekrétumot fogad el az új felvételi rendről. Csak munkás és paraszti származású gyerekeket vesznek fel. Számukra megszüntetik a felvételi vizsgákat, a felvételnek nem volt előfeltétele a középiskolai végzettség.
10 березня 1919 р. – захоплення більшовиками Херсону з участю 1 бригади Задніпровської дивізії під керівництвом отамана Григор'єва.	1919. március 10. – a Grigorjev atamán vezette Dnyeperentúli hadosztály 1 brigádja részvételével Herszon a bolsevikok kezére kerül.
15 березня 1919 р. – захоплення більшовиками Миколаєва.	1919. március 15. – Mikolajiv a bolsevikok kezére kerül.
Квітень–червень 1919 р. – Кримська Соціалістична Радянська Республіка.	1919. április–június – a Krími Szocialista Szovjet Köztársaság
4 квітня 1919 р. – війська під командуванням Дибенка прорвалися через Перекоп у Крим.	1919. április 4. – Dibenko csapatai áttörik a Perekopi szorost és bevonulnak a Krímbe.
6 квітня 1919 р. – захоплення більшовиками Одеси.	1919. április 6. – Odessza a bolsevikok kezére kerül.
11 квітня 1919 р. – захоплення більшовиками Сімферополя та Євпаторії.	1919. április 11. – Szimferopol és Jevpatoria a bolsevikok kezére kerül.
12 квітня 1919 р. – захоплення більшовиками Бахчисараю та Ялти.	1919. április 12. – Bahcsisaraj és Jalta a bolsevikok kezére kerül.
29 квітня 1919 р. – захоплення більшовиками Севастополя.	1919. április 29. – Szevasztopol a bolsevikok kezére kerül.
Травень 1919 р. – похід вісімдесятитисячно армії Юзефа Галлера в Галичину й на Волинь.	1919. május – Josef Haller 80 ezer fős hadseregének hadjárata Galíciába és Volhíniába.
19 травня 1919 р. – наступ Добровольчої Армії Антона Денікіна на Україну.	1919. május 19. – Anton Gyenyikin Önkéntes Hadserege megkezdi hadjáratát Ukrajnában.
27 травня 1919 р. – захоплення Денікіним Луганська.	1919. május 27. – Gyenyikin elfoglalja Luhanszkot.
25 червня 1919 р. – Денікін захопив Царицин.	1919. június 25. – Gyenyikin elfoglalja Caricint
Червень 1919 р. – передача влади Українською Народною Радою в Західній Україні в руки диктатора Євгена Петрушевича.	1919 júniusa – az Ukrán Népi Tanács diktátori jogokkal ruházza fel Nyugat-Ukrajnában Jevhen Petruszevicsot.
1 червня 1919 р. – утворення „воєнно-політичного союзу” між РФСРР та УСРР.	1919. június 1. – az USZSZK és OSZFSZK katona-politikai szövetséget hoz létre.
4 червня 1919 р. – ліквідація Українського фронту. Утворення Південного та Західного фронтів.	1919. június 4. – az Ukrán front megszüntetése. A Déli és Nyugati front létrehozása.

7-28 червня 1919 р. – Чортківська офензива 25-тисячна армія українських солдатів примусила відступити 100-тисячну польську армію.	1919. június 7-28. – a csortkivi offenzíva. Az UGH 25 ezer katonája feltartóztatta a lengyelek 100 ezer fős hadseregét.
Липень 1919 р. – положення про єдину трудову школу в Україні.	1919. július – Az USZSZK egységes munkaiskolájáról szóló szabályzat.
3 липня 1919 р. – Московська директива Денікіна. Наказ про наступ на Москву.	1919. július 3. – Anton Gyenyikin Moszkvai direktívája, melyben célul tűzi ki Moszkva elfoglalását.
17 липня 1919 р. – об'єднання УГА з Армією УНР.	1919. július 17. - az UGH egyesül az UNK hadseregével.
Липень 1919 р. – окупація польськими військами Східної Галичини.	1919. július – a lengyel csapatok elfoglalják Kelet-Galiciát.
Серпень 1919 р. – УСДРП (незалежні) та УПСР (комуністів-боротьбистів) утворюють Українську Комуністичну Партію (боротьбистів) (УКП(б)).	1919. augusztus – az USzDMP (függetlenek) egyesül az USzFP (kommunista-borotybista)-párttal, létrehozva az Ukrán (borotybista) Kommunista Pártot (U(b)KP).
31 серпня 1919 р. – захоплення Києва денікінськими військами. „Київська катастрофа”.	1919. augusztus 31. – Gyenyikin csapatai elfoglalják Kijevet: <i>Kijevi katasztrófa</i> .
Вересень 1919 р. – повстання проти Денікінського режиму на Миколаївщині. Баштанська республіка.	1919. szeptembere – Gyenyikin-ellenes felkelés. Mikolajiv-megyében kikiáltják a Bastankai Köztársaságot.
Вересень 1919 р. – початок боротьби Нестора Махна проти Денікінського режиму. Утворення Революційно-Повстанської Армії (махновська).	1919 szeptembere – Nesztor Mahno harcot kezd Gyenyikin ellen. Létrehozzák az Ukrán Forradalmi Felkelő (mahnoista) hadsereget.
11 жовтня 1919 р. – початок контрнаступу більшовицьких військ проти Денікіна.	1919. október 11. – a bolsevik ellentámadás kezdete Gyenyikin ellen.
29 жовтня 1919 р. – махновці вибили денікінців з Катеринослава.	1919. október 29. – a mahnoisták kiűzik Katerinoszlavból a gyenyikinistákat.
Грудень 1919 р.–квітень 1920 р. – „Перший зимовий похід” військ УНР на чолі з Омеляновичем-Павленком.	1919. december 6.–1920 áprilisa – az UNK csapatainak <i>első téli hadjárata</i> Omeljenovics-Pavlenko vezetésével.
4 грудня 1919 р. – резолюція VIII Всеросійської партконференції „ <i>Про радянську владу в Україні</i> ”. Визнання самостійності УСРР.	1919. december 4. – a VIII. Összorosz pártkonferencia határozata <i>A szovjethatalomról Ukrajnában</i> . Az USZSZK önállóságának az elismerése.
11 грудня 1919 р. – заснування Всеукраїнського революційного комітету (Всеукрревком) – верховного органу законодавчої і виконавчої влади в Радянській Україні (УСРР). Голова – Григорій Петровський .	1919. december 11. – az Összukrán Forradalmi Bizottságnak, mint az USZSZK legfőbb törvényhozó és végrehajtó hatalmi szervének a létrejötte. Elnöke: Hrihorij Petrovszkij .
12 грудня 1919 р. – визволення Червоною Армією від денікінців Харкова.	1919. december 12. – a Vörös Hadsereg visszafoglalja a gyenyikinistáktól Harkivot.
16 грудня 1919 р. – визволення Червоною Армією від денікінців Києва.	1919. december 16. – a Vörös Hadsereg visszafoglalja a gyenyikinistáktól Kijevet.

Грудень 1919 р. – декрет „Про ліквідацію неписьменності серед населення РСФРР”. Все населення віком від 8 до 50 років, що не вміє читати, писати, зобов’язане вчитися грамоті рідною чи російською мовою за бажанням.	1919. december - Dekrétum <i>Az írástudatlanság felszámolásáról az OSzFSzK felnőtt lakossága körében.</i> A köztársaság 8 és 50 év közötti írástudatlan lakossága köteles megtanulni írni, olvasni anyanyelvén vagy oroszul.
1919-1920 рр. – Радянський план монументальної пропаганди.	1919–1920 – a monumentális propaganda szovjet terve.
Початок січня 1920 р. – визволення більшовицькими військами Південного фронту від денікінців Донбасу.	1920. január eleje – a bolsevik csapatok Déli frontja visszafoglalja a gyenyikinistáktól a Donyec medencét.
Січень 1920 р. – Гнат Юра створив у Вінниці Новий драматичний театр імені Франка.	1920. január – Hnat Jura Vinnyicában megalapítja az Ivan Franko nevét viselő új drámai színházat.
1920 р. – створення радянської системи народної освіти в Україні. Єдина загальноосвітня трудова семирічна школа: 1–4 та 5–7 класи. Ліквідація університетів. Утворення робітничих факультетів.	1920 – létrejön a szovjet oktatási rendszer, a hétosztályos általános munkaiskola: 1–4. és 5–7. osztályokkal. Az egyetemek felszámolása. Munkásfakultások (szakérettségi tanfolyamok) nyílnak.
1920 р. – кооперативна спілка „Дніпросоюз” об’єднала два хори в Державну Українську мандрівну капелу (ДУМКА) під керівництвом Нестора Городовенка.	1920 – a <i>Dnyeproszojuz</i> szövetkezet egyesíti két kórusát Állami Ukrán Vándorkórusá (DUMKA) Nesztor Horodovenko vezetésével.
Січень 1920 р. – УСДРП (незалежні) утворює Українську Комуністичну Партію.	1920. január – a USZDMP (független) létrehozza az Ukrán Kommunista Pártot.
Січень-лютий 1920 р. – визволення більшовицькими військами Правобережної України.	1920. január–február – a bolsevikok visszafoglalják Jobbparti Ukrajnát.
29 січня 1920 р. – рішення Раднаркому РСФРР про ведення в країні обов’язкової трудової повинності.	1920. január 29. – az OSZFSZK Népbiztosok Tanácsának határozata az általános munkakötelezettség bevezetéséről.
5 лютого 1920 р. – закон Всеукрревку про землю. Роздача селянам землі без викупу.	1920. február 5. – az Összukrán Forradalmi Bizottság törvényt hoz az ellenszolgáltatás nélküli földosztásról a parasztok között.
Середина лютого 1920 р. – Всеукрревком припиняє свою діяльність та передає свої повноваження Всеукраїнському Центральному Виконавчому Комітету і Раді Народних Комісарів УСРР (Голови відповідно <i>Григорій Петровський</i> та <i>Христіан Раковський</i>)	1920 februárjának közepe – az Összukrán Forradalmi Bizottság átadja helyét az Összukrán Központi Végrehajtó Bizottságnak (<i>Hrihorij Petrovskij</i>) és a Népbiztosok Tanácsának (<i>Hrisztian Rakovszkij</i>)
Кінець березня 1920 р. – склав зброю перед більшовиками останній оплот Денікіна – Новоросійськ.	1920 márciusának vége – leteszi a fegyvert Novoroszijsszk, a gyenyikinisták utolsó fellegvára
Березень 1920 р. – саморозпуск УКП(б).	1920. márciusa – az U(b)KP feloszlátja magát.
22 квітня 1920 р. – укладання Варшавського договору Директорією та урядом Польщі про спільний виступ проти Радянської Росії. Відмова УНР від	1920. április 22. – a Direktórium és a lengyel kormány megkötik a Varsói szerződést a Szovjet-Oroszország elleni közös katonai fellépésről. Az UNK lemond a nyugat-ukrán

західних областей на користь Польщі.	területekről Lengyelország javára.
25 квітня 1920 р. – початок наступу Армії УНР і польських військ на Радянську Україну.	1920. április 25. – az UNK és a lengyel hadsereg közös hadjáratának kezdete Szovjet-Ukrajna ellen.
6 травня 1920 р. – польські та українські війська вступили до Києва.	1920. május 6. – a lengyel és az UNK csapatai bevonulnak Kijevbe.
9 травня 1920 р. – організація комітетів незаможних селян.	1920. május 9. – a szegényparaszt bizottságok megalakítása.
Червень 1920 р. – контрнаступ Південно-західного (<i>Єгоров</i>) та Західного (<i>Тухачевський</i>) фронтів проти армій УНР та Польщі.	1920. június – a Nyugati front (<i>Tuhacsevszkij</i>) és a Dél-nyugati front (<i>Jegorov</i>) csapatainak ellentámadása az UNK hadserege és a lengyel osztagok ellen.
12 червня 1920 р. – Червона армія зайняла Київ.	1920. június 12. – a Vörös Hadsereg elfoglalja Kijevet.
8 липня 1920 р. – утворення у Тернополі Галицького ревкому. Голова: <i>Володимир Затонський</i> .	1920. július 8. – Ternopolban megalapítják a Galíciai Forradalmi Bizottságot <i>Volodimir Zatonszkij</i> az élen.
15 липня 1920 р. – проголошення Галицької Соціалістичної Радянської Республіки.	1920. július 15. – kikiáltják a Galíciai Szocialista Szovjet Köztársaságot.
Серпень 1920 р. – утворення Республіканської комісії по боротьбі з неписьменністю, яку очолив <i>Г. Петровський</i> .	1920. augusztus – megalakul az írástudatlanság ellen küzdő köztársasági bizottság. Vezetője <i>H. Petrovszkij</i> .
2 серпня 1920 р. – рішення ЦК РКП(б) про утворення Південного фронту (<i>Михайло Фрунзе</i>) для боротьби з П. Врангелем.	1920. augusztus 2. – az OK(b)P KB-jának határozata a Déli front (<i>Mihajlo Frunze</i>) megnyitásáról a Vrangel elleni harc céljából.
Серпень 1920 р. – переговори делегації УНР з Врангелем у Ялті.	1920. augusztus – Vrangel tárgyalásai az UNK küldöttségével Jaltában.
Вересень 1920 р. – угода уряду УСРР з махновцями про спільні дії в боротьбі з Врангелем.	1920. szeptember – az USZSZK kormánya és Mahno megállapodnak a Vrangel elleni közös harcról.
21 вересня 1920 р. – прийняття РНК УСРР постанови про обов'язкове вивчення української мови в школах неукраїнською мовою навчання	1920. szeptember 21. – az USZSZK Népbiztosai Tanácsának határozata az ukrán nyelv oktatásának bevezetéséről a nem ukrán tannyelvű iskolákban.
12 жовтня 1920 р. – укладання перемир'я між Полщею та РСФРР.	1920. október 12. – a lengyelek fegyverszünetet kötnek Szovjet-Oroszországgal.
Кінець жовтня – початок листопада 1920 р. – контрнаступ радянського Південного фронту у Північній Таврії проти білогвардійських військ Врангеля.	1920 októberének vége novemberének eleje – a Déli front csapatainak ellentámadása Észak Tauriában Vrangel fehérgárdista csapatai ellen.
7-17 листопада 1920 р. – Перекопсько-Чонгарська операція радянського Південного фронту. Звільнення Криму від білогвардійців.	1920. november 7-17. – a Déli front csapatainak perekopi-csongari hadművelete. Krím megtisztítása a fehérgárdistáktól.
21 листопада 1920 р. – після запеклих боїв з Червоною армією на території Східної України Армія УНР залишила Україну та перейшла на територію Польщі.	1920. november 21. – az UNK hadserege a Vörös Hadsereggel folytatott elkeseredett harcok után kénytelen elhagyni Ukrajnát, és Lengyelországba vonulnak vissza.

25 листопада 1920 р. – розрив радянським командуванням угоди з махновцями.	1920. november 25. – a szovjet hadvezetőség felmondja a szerződést a mahnoistákkal.
18 березня 1921 р. – Ризький договір між РСФРР та Польщею. Польща визнала існування УСРР. До Польщі відійшла Східна Галичина.	1921. március 18. – megkötik a szovjet–lengyel rigai békeszerződést. Lengyelország elismeri az USZSZK-t, Lengyelország megkapja Kelet-Galiciát.
Листопад 1921 р. – „Другий зимовий похід – Листопадовий рейд” 23 листопада 1921, розстріл учасників рейду в містечку Базар.	1921 novembere – <i>Második téli hadjárat – Novemberi portya.</i> November 23-án Bazar városka mellett kivégzik a résztvevőit.
Акт злуки – проголошення об'єднання УНР та ЗУНР в єдину соборну незалежну державу.	Az Egyesülés cselekedete – az UNK és a NYUNK egyesülése egy egységes független államban.
Анархізм – суспільно-політична течія, що заперечує будь-яку політичну владу, невизнання авторитету, стихійність, неорганізованість.	Anarchizmus – bárminemű politikai hatalmat tagadó társadalmi-politikai irányzat, a tekintély elutasítása, káosz, fejtelenség.
Біла гвардія – назва військових формувань, які боролися проти встановлення радянської влади, за відновлення „єдиної, великої і неділимої Росії у 1917–1920 роках”.	Fehérgárdisták – katonai alakulatok, amelyek harcoltak a szovjetrendszer ellen az <i>egységes, nagy és oszthatatlan Oroszország</i> helyreállításáért 1917–1920 között.
Більшовики – члени РСДРП, яка розкололася у 1903 році на два крила: більшовиків (РСДРП(б)), прихильників соціалістичної революції, захоплення влади збройним шляхом та меншовиків – прихильників реформ.	Bolsevikok – az OSZDMP tagjai, amely 1903-ban szakadt két szárnyra: bolsevikokra (OSZDMP(b)) – a szocialista forradalom, vagyis a hatalom fegyveres úton történő megszerzésének a híveire és mensevikekre, a reform híveire.
Варшавський договір 1920 р. – Угода про економічну і військову співпрацю між УНР і Польщею.	Az 1920. évi Varsói Szerződés – a gazdasági és katonai együttműködésről kötött szerződés az UNK és Lengyelország között.
Воєнний комунізм – соціально-економічна політика більшовиків у 1918–1921 роках. Суть: скасування товарно-грошових відносин, торгівлі, заборна підприємницької діяльності, оренди землі, прискорена націоналізація, насильницька колективізація, продрзверстка, загальна трудова повинність, жорстка централізація, репресії проти широких верств населення (капіталістів, поміщиків, офіцерів, інтелігенції, заможних селян), заборона політичних партій, встановлення одно-партійної політичної системи.	Hadikommunizmus – a bolsevikok társadalmi-gazdasági politikája 1918–1921 között. Lényege: az áru- és pénzviszonyok, a kereskedelem megszüntetése, a szabadvállalkozás, a földbérlet megtiltása, az államosítás, erőszakos kollektivizáció felgyorsítása, kötelező termény-beszolgáltatás, általános munkakötelezettség, kegyetlen központosítás, megtorlások a társadalom széles rétegei (kapitalisták, földesurak, tisztek, értelmiségiek, gazdagparasztok) ellen, a politikai pártok betiltása, egypártrendszer létrehozása.
Гегемонія – керівна, домінуюча роль певної партії соціальної групи чи особи по відношенню до решти партій, груп чи осіб.	Hegemónia – bizonyos párt, társadalmi csoport vagy személy, vezető, domináns szerepe más pártokhoz, csoportokhoz vagy személyekhez képest.

Гетьманський переворот – державний переворот, здійснений в Києві прихильниками генерала Павла Скоропадського за підтримки німецького командування. Внаслідок перевороту ліквідовано УНР, розігнано УЦР і проголошено Українську Державу, яка проіснувала у квітні–грудні 1918 року.	A hetmani hatalomátvétel – Pavlo Szkoropadszkij tábornok hívei által német parancsnoki segédlettel, Kijevben végrehajtott államcsíny. A hatalomátvétel következtében az Ukrán Népköztársaságot felszámolták, az Ukrán Központi Tanácsot szétkergették és kikiáltották az Ukrán Államot, amely 1918 áprilisa és decembere között maradt fenn.
Громадянська війна 1918–1920 рр. – збройна боротьба між прихильниками і противниками радянської влади.	Polgárháború 1918–1920 között – fegyveres harc a szovjethatalom támogatói és ellenfelei között.
Декларація – заява від імені держави, уряду, партії, урочисте проголошення основних принципів, а також документ, у якому вони викладені.	Deklaráció (nyilatkozat) – egy állam, kormány, párt, szervezet nevében tett nyilatkozat; alapelvek, valamint az ezeket tartalmazó okirat ünnepélyes kihirdetése.
Декрет – назва найважливіших актів вищих органів влади.	Dekrétum – a legfelsőbb államhatalmi szervek legfontosabb okmányainak neve.
Диктатура – нічим не обмежена влада особи, групи, класу.	Diktatúra – egy személy, csoport, osztály, korlátlan uralma.
Директорія – колегіальний орган виконавчої влади, який складається з декількох осіб.	Direktórium – a végrehajtó hatalom több személyből álló testülete.
Експлуатація – привласнення продуктів чужої праці приватним власником, певною організацією чи державою.	Kizsákmányolás – az idegen munka gyümölcseinek kisajátítása a magántulajdonos, bizonyos szervezet vagy az állam által.
Експропрація – примусове відчуження майна, яке здійснюється державою.	Kisajátítás – a tulajdon erőszakkal történő elidegenítése az állam által.
Інтервенція – відкрите чи замасковане втручання однієї чи декількох держав у внутрішні справи іншої держави, яке може бути воєнною, дипломатичною, ідеологічною, економічною.	Intervenció – egy vagy több állam nyílt vagy burkolt beavatkozása egy másik állam belügyeibe, mely lehet katonai, diplomáciai, ideológiai, gazdasági.
Націоналізація – перехід з приватної власності у власність держави чи суспільства землі, промислових підприємств, банків.	Államosítás – a magántulajdonban lévő föld, iparvállalatok, bankok, állami vagy társadalmi tulajdonba vétele.
Терор – політика залякування населення, нагнітання страху, розправи з політичними супротивниками аж до їхнього фізичного знищення, яка застосовується в державах з антидемократичними політичними режимами.	Terror – az antidemokratikus országok politikai rendszerei által folytatott tevékenység (politika), amely a lakosság rettegésben tartására, a félelem fokozására és az ellenség megsemmisítésére irányul.
Червона Армія – офіційна назва Збройних сил СРСР з 1918р. по 1946 р.	Vörös Hadsereg – a Szovjetunió Fegyveres erőinek hivatalos megnevezése 1918 és 1946 között.

Червона Гвардія – основна форма організації збройних сил більшовиків з 1917 р. по 1920 р. під час соціалістичної революції та громадянської війни.	Vörös Gárda – a bolsevikok fegyveres erőinek alapvető formája a szocialista forradalom és a polgárháború idején 1917–1920 között.
<i>УСРР в умовах нової економічної політики (НЕПу) (1921–1928рр.)</i>	<i>Az USZSZK az új gazdasági politika (NEP) idején (1921–1928)</i>
1898–1917 рр. – РСДРП (Російська соціал-демократична робітничка партія).	1898–1917 – OSZDMP (Orosz Szociál-demokrata Munkáspárt)
1917–1918 рр. – РСДРП(б) (Російська соціал-демократична робітничка партія (більшовиків)).	1917–1918 – OSZDMP(b) (Orosz Szociál-demokrata Munkáspárt (bolsevik))
1918–1919 рр. – Голова Раднаркому УСРР <i>Георгій П’ятаков</i> .	1918–1919 – <i>Georgij Pjatakov</i> , az USZSZK Népbiztosok Tanácsának elnöke
1918–1925 рр. – РКП(б) (Російська Комуністична Партія (більшовиків))	1918–1925 – ОК(б)П (Orosz Kommunista (bolsevik) Párt)
1919–1923 рр. – голова Раднаркому УСРР <i>Християн Раковський</i> .	1919–1923 – <i>Hrisztian Rakovszkij</i> az USZSZK Népbiztosok Tanácsának elnöke
1919–1921 рр. – антирадянські повстання. Загальне керівництво боротьбою з повстанцями здійснював командуючий збройними силами України і Криму – <i>Михайло Фрунзе</i> .	1919–1921 – szovjetellenes megmozdulások. A felkelők elleni harc általános irányítása Ukrajna és Krím fegyveres erőinek főparancsnoka, <i>Mihajlo Frunze</i> kezében összpontosult.
1919 р. – самостійницьке селянське повстання в Холодному Яру на Черкащині.	1919 – Szamosztyijnik parasztfelfelés Cserkasszi vidéken Holodnij Jarban.
20 роки ХХ ст. – виникнення літературно - художніх об’єднань Гарт, Плуг, Аспанфут, Ланка, Молодняк, Авангард, Вільна Академія пролетарської літератури – ВАПЛІТЕ.	A XX. század 20-as évei – irodalmi-művészeti egyesületek, a Hart, Pluh, Aszpanfut, Lanka, Molodnyak, Avangard és a Proletár Irodalom Szabad Akadémiájának a létrejötte
Травень 1920 р. – IV Всеукраїнський з’їзд Рад видав Постанову про боротьбу з неписьменністю.	1920 májusa – a IV. Összukrajnai tanácskongresszus határozatot hoz az írástudatlanság elleni harcról.
Грудень 1920 р. – VII Всеросійський з’їзд рад. Прийняття плану електрифікації Росії (ГОЕЛРО).	1920 decembere – a VII. Összoroszországi tanácskongresszus elfogadta a GOERLO tervet, Oroszország villamosításának tervét.
Грудень 1920 р. – утворено Головний політично-освітній комітет.	1920 decembere – megalakul a Politikai-Oktatásügyi Főbizottság.
28 грудня 1920 р. – підписання робітнично-селянського, союзного договору між РСФРР та УСРР.	1920. december 28. – az USZSZK és OSZFSZK képviselői aláírják a munkás-paraszt szövetségi szerződést.
8-16 березня 1921 р. – X з’їзд РКП(б) – перехід до нової економічної політики.	1921. március 8-16. – Az ОК(б)P X. Kongresszusa, áttérés az új gazdasági politikára (NEP).

Травень 1921 р. – процес над керівниками УПСР.	1921 májusa – az Ukrán Szocialista Forradalmár Párt vezetői ellen lefolytatott per.
30 серпня 1921 р. – прийняття постанови РНК УСРР про втілення в життя НЕПу.	1921. augusztus 30. – az USZSZK Népbiztosok tanácsának határozata a NEP bevezetéséről.
Вересень 1921 р. – перехід Н. Махном та невеликою групою прибічників радянсько-румунського кордону.	1921 szeptembere – Nesztor Mahno, támogatóinak egy csoportjával átkel a szovjet–román határon.
11 жовтня 1921 р. – утворення Української Автокефальної Православної Церкви. Митрополит <i>Василь Липківський</i> .	1921. október 11. – az Ukrán Autokephal Pravoszláv Egyház létrejötte <i>Vaszil Lipkivszkij</i> metropolita irányításával.
1921 р. – у Харкові почала працювати вища партійна школа. У 1922 р. її перетворено в Комуністичний університет ім. Артема.	1921 – megkezdzi munkáját a Harkovi Pártfőiskola, 1922 –től Artyom Kommunista Egyetem.
1921 р. – на Кічкаському заводі випустили перший український трактор.	1921 – a kicskaszi gyárban elkészült az első ukrán traktor
1921 р. – утворена Всеукраїнська Академія Наук (ВУАН). Голова ВУАН – <i>В. Липський</i> (1922–1928).	1921 – létrejön az Összukrán Tudományos Akadémia (ÖUTA). 1922 és 1928 között elnöke <i>V. Lipszkij</i> volt.
1921 р. – заснування Інституту української наукової мови.	1921 – létrejön az Ukrán Tudományos Nyelv intézete.
1920–1921 рр. – перший секретар ЦК КП(б)У – <i>В'ячеслав Молотов</i> .	1920–1921 – <i>Vjacseszláv Molotov</i> az Ukrán Kommunista (bolsevik) Párt első titkára.
1921–1923 рр. – перший секретар ЦК КП(б)У – <i>Дмитро Мануїльський</i> .	1921–1923 – <i>Dmitro Manujilszkij</i> az Ukrán Kommunista (bolsevik) Párt első titkára.
1921–1923 рр. – поширення голоду у південних областях України, викликаного посухою, розрухою господарства внаслідок війни і політики „воєнного комунізму”.	1921–1923 – éhínség Ukrajna déli területein, melynek kiváltó okai a szárazság, a háború következtében romokban heverő gazdaság és a hadikommunizmus politikája voltak.
1921–1923 рр. – переважну більшість „Просвіт» насильно реорганізовано у сільські будинки, хати, читальні, у центри політосвітньої роботи більшовиків на селі.	1921–1923 – a Proszviták nagy többségét erőszakkal faluházakká és olvasótermekké, a bolsevik politikai-felvilágosító munka központjaivá alakítják át falun.
2 січня 1922 рр. – утворена Комісія у справах електрифікації України.	1922. január 2. – létrejön az Ukrajnai Villamosítási Bizottság.
1922 р. – заснування Одеської кінофабрики.	1922 – az Odesszai filmstúdió létrejötte.
1922 р. – Лесь Курбас утворює театр „Березіль”. Актори: <i>Саксаганський, Мар'яненко, Крушельницький, Сердюк, Шумський</i> .	1922 – Lesz Kurbasz Kijevben megalapítja a Berezil Színházat, híres színészek: <i>Szakszahanszkij, Marjanenko, Kruselnickij, Szergyuk, Sumszkij</i> .
1922 р. – процес над меншовицьким „Південним центром”.	1922 – a mensevik Déli központ vezetői ellen lefolytatott per.
1922 р. – „Кодекс законів про народну освіту”.	1922 – az USZSZK közoktatási törvénykönyve

Жовтень 1922 р. – вислання 70 вчених з Одеси, Києва, Катеринослава, Харкова в північні райони СРСР та за кордон.	1922 октóbere – Одesszából, Kijevből, Katerinoszlavból és Harkivból 70 tudóst telepítenek ki az ország északi vidékeire és a határon túlra.
10 грудня 1922 р. – схвалення VII Всеукраїнським з'їздом Рад Декларації про утворення СРСР та проекту Конституції СРСР.	1922. december 10. – a VII. Összukrajnai tanácskongresszus jóváhagyta a Szovjetunió megalakulásáról szóló nyilatkozatot, és a Szovjetunió alkotmányának tervezetét.
30 грудня 1922 р. – на I з'їзді Рад СРСР утворено Союзу Радянських Соціалістичних Республік (СРСР – Радянський Союз).	1922. december 30. – a Szovjetunió első tanácskongresszusán létrejön a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége (SZSZKSZ – Szovjetunió).
1923 р. – РНК УСРР прийняв декрет про поступовий перевід вузів на українську мову викладання.	1923 – az USZSZK Népbiztosok Tanácsa határozatot hoz az ukrán tanítási nyelvre való fokozatos áttérésről a felsőoktatásban.
1923 р. – утворено товариство „Геть неписьменність!”. Очолював його <i>Григорій Петровський</i> .	1923 – megalakul a <i>Le az írástudatlansággal!</i> társaság <i>Hrihorij Petrovszkij</i> vezetésével.
1923 р. – на XII з'їзді РКП(б) впроваджується політика коренізації. Основні завдання цієї політики: виховання кадрів із представників корінної національності, впровадження в роботу партійного, радянського і господарського апаратів рідної для населення мови, розширення мережі шкіл із навчанням рідною мовою, розвиток національних культур.	1923 – az OK(b)P XII. Kongresszusa határozatot hoz az őslakosság befolyásának fokozásáról a köztársaságokon belül (gyökeresítés). A gyökeresítés politikájának lényege: szakemberek felkészítése az őshonos nemzetek képviselői közül, a lakosság anyanyelvének meghonosítása a párt-, állami és gazdasági szervek munkájában, az anyanyelvi oktatás rendszerének a kiszélesítése, a nemzeti kultúrák fejlesztése.
1 серпня 1923 р. – прийняття ВУЦВК та РНК УСРР постанови про українізацію, що декларувала політику сприяння розвитку української мови та культури. Прихильники національного відродження – <i>Гринько, Шумський, Скрипник</i> .	1923. augusztus 1. – az Összukrán Központi Végrehajtó Bizottság és az USZSZK Népbiztosok Tanácsa határozatot hoznak az <i>ukránosítás</i> politikájának bevezetéséről, amelyben meghirdetik az ukrán nyelv és kultúra fejlesztésének elősegítését. A nemzeti újjászületés hívei voltak: <i>Hrinyko, Sumszkij, Szkripnik</i> .
1923 р. – фільм Гардіна „Остап Бандура” з участю Марії Заньковецької”.	1923 – Hargyin Marija Zanykoveckaja főszereplésével megrendezi az <i>Osztap Bandura</i> c. filmet.
1923 р. – секретар ЦК КП(б)У Лебідь висунув теорію про те, що в Україні точиться боротьба двох культур: російської (пролетарської, передової), української (селянської, відсталої).	1923 – az UK(b)P titkára, Lebigy elmélete szerint, Ukrajnában 2 kultúra küzd egymással: az orosz (haladó, proletár) és az ukrán (paraszti, maradi).
1923 р. – криза збуту.	1923 – értékesítési válság
1923–1925 рр. – перший секретар ЦК КП(б)У <i>Емануїл Квірінг</i> .	1923–1925 – <i>Emanuil Kviring</i> az Ukrán Kommunista (bolsevik) Párt első titkára.

1923–1934 рр. – голова Раднаркому УСРР <i>Влас Чубар.</i>	1923–1934 – <i>Vlasz Csubar</i> , az USZSZK Népbiztosok Tanácsának elnöke.
31 січня 1924 р. – на II з'їзді Рад СРСР затверджено Конституцію СРСР.	1924. január 31. – az SZSZKSZ II. tanácskongresszusa elfogadja a Szovjetunió Alkotmányát.
1925–1952 рр. – ВКП(б) (Всесоюзна Комуністична Партія (більшовиків)).	1925–1952. – ÖK(b)P (Össz-szövetségi Kommunista (bolsevik) Párt).
Березень 1925 р. – саморозпуск УКП.	1925 márciusa – az UKP feloszlatja magát.
Травень 1925 р. – внесення змін IX Всеукраїнським з'їздом Рад в текст Конституції УСРР. Закріплення входження України до складу СРСР.	1925 májusa – a IX. Összukrajnai tanácskongresszus módosítja az USZSZK Alkotmányának szövegét, és rögzíti Ukrajna belépését az SZSZKSZ.
Грудень 1925 р. – на XIV з'їзді ВКП(б) взятий курс на індустріалізацію країни.	1925 decembere – az ÖK(b)P XIV. Kongresszusa irányt vesz az ország iparosítására.
1925–1928 рр. – перший секретар ЦК КП(б)У – <i>Лазар Каганович.</i>	1925–1928 – <i>Lázár Kaganovics</i> az Ukrán Kommunista (bolsevik) Párt első titkára.
1925–1928 рр. – літературні дискусії, розпочаті з ініціативи <i>Миколи Хвильового</i> (Фітільов) „Геть від Москви! – Дайош Європу!”.	1925–1928 – <i>Mikola Hviljovij</i> (Valódi neve Fityiljov) irodalmi vitát kezdeményez „El Moszkvától! Gyerünk Európába!” jelszó alatt.
1926 р. – червневий пленум ЦК КП(б)У звинуватив Хвильового в націоналізмі та засудив „Хвильовізм”, розпустив ВАПЛІТЕ.	1926 – az UK(b)P júniusi plénuma nacionalizmussal vádolja meg Hviljovijt. Elítélik a „hviljovijizmust”, a Proletár Irodalom Szabad Akadémiáját feloszlatják.
1926 р. – нарком освіти Олександр Шумський піддав критиці політику більшовиків щодо призначення на вищі державні і партійні посади неукраїнців (Лазар Каганович).	1926 – Olekszander Sumszkij oktatásügyi népbiztos bírálja a bolsevikok azon politikáját, hogy az ukrán párt és állam élére nem ukránokat neveznek ki (Lázár Kaganovics)
1926 р. – стали до ладу Дніпровський, Костянтинівський, Макіївський, Єнакіївський металургійні заводи.	1926 – üzembe helyezik a dnyeperi, konsztantynivkai, makijivkai, jenakijevi kohókat.
1926–1927 р. – завершення відбудови сільського господарства України.	1926–1927 – a mezőgazdaság újjáépítésének befejezése.
1927 р. – заснування Київської кіностудії.	1927 – a Kijevi Filmstúdió létrejött.

1927 р. – фільм Олександра Довженка „Звенигора”.	1927 – Olekszander Dovzsenko <i>Zvenyihora</i> című filmje
1928 р. – М. Волобуев у журналі КП(б)У „Більшовик України” у статті „До проблеми української економіки” довів, що Україна залишається економічною колонією Росії, українська економіка може вижити за рахунок власних можливостей та ресурсів і може стати органічною частиною світової економіки.	1928 – M. Volobujev az UK(b)P <i>Ukrán bolsevik</i> című elméleti folyóiratának hasábjain megjelent cikkében bebizonyította, Ukrajna továbbra is Oroszország gazdasági gyarmata, hogy az ukrán gazdaság képes saját lehetőségei, illetve erőforrásai révén a világgazdaság szerves részévé is válni. (<i>Az ukrán gazdaság problémájához</i> a cikk címe)
1928–1938 рр. – перший секретар ЦК КП(б)У – <i>Станіслав Косіор</i> .	1928–1938 – <i>Sztanyiszav Koszior</i> az Ukrán Kommunista (bolsevik) Párt első titkára.
1929р. – фільм Олександра Довженка „Арсенал”.	1929 – Olekszander Dovzsenko <i>Arzenál</i> című filmje.
1934 – 1937 р. – голова Раднарному УСРР – <i>Панас Любченко</i> .	1934–1937 – <i>Panasz Ljubcsenko</i> , az USZSZK Népbiztosok tanácsának elnöke.
1937 р. – Голова Раднарному УСРР – <i>Михайло Бондаренко</i> .	1937 – <i>Mihajlo Bondarenko</i> , az USZSZK Népbiztosok tanácsának elnöke.
1937–1938р. – голова Раднарному УСРР <i>Микола Марчак</i> .	1937–1938 – <i>Mikola Marcsak</i> , az USZSZK Népbiztosok tanácsának elnöke
1938–1939 рр. – Голова Раднарному УСРР – <i>Дем’ян Коротченко</i> .	1938–1939 – <i>Demjan Korotcsenko</i> , az USZSZK Népbiztosok tanácsának elnöke.
<i>УСРР в умовах нової економічної політики (НЕПу)</i>	<i>Az USZSZK az új gazdasági politika (NEP) idején</i>
Автокефалія – повне самоврядування церкви, її незалежність.	Autokephalia – az egyház teljes önkormányzata, függetlensége.

<p>Нова економічна політика – соціально-економічна політика більшовиків у 1921–1928 роках. Суть: заміна продовольчої розкладки продподатком, дозвіл приватного підприємництва та торгівлі. Оптова та зовнішня торгівля залишаються державною монополією. Оренда націоналізованих підприємств. Об'єднання державних підприємств у трести на господарсько розрахункових засадах. Система відрядної оплати праці, що враховує якість та кількість праці.</p>	<p>Új gazdasági politika – a bolsevikok társadalmi-gazdasági politikája 1921 és 1928 között. Lényege: a kötelező termény-beszolgáltatást élelmiszeradó váltja fel. Engedélyezik a magánvállalkozást és a magánkereskedelmet. A nagy- és külkereskedelem viszont állami monopólium marad. Az államosított vállalatokat bérebe adják. Az állami vállalatok trösztökbe egyesülnek önelszámolásos alapon. Teljesítménybérezésre való áttérés, amely a munka mennyiségétől és minőségétől is függ.</p>
<p>Українізація – політика ВКП(б), здійснювана в Україні у 1920р. – на початку 30-х років. Українізація – різновид політики <i>коренізації</i>, що була проголошена у квітні 1923р. на XII з'їзді РКП(б).</p>	<p>Ukránosítás – az ÖK(b)P politikai irányvonala Ukrajnában, a 20-as években és a 30-as évek elején. Az ukránosítás a <i>gyökeresítés</i> politikájának ukrán változata, amelyet 1923 áprilisában hirdettek meg az OK(b)P XII. Kongresszusán.</p>
<p>ВАПЛІТЕ – Вільна академія пролетарської літератури. Провідне літературне об'єднання України у 20 роках. Головну роль в ньому відіграв <i>М. Хвильовий</i>, який вважав, що українська література повинна розвиватися під впливом кращих досягнень.</p>	<p>Proletár Irodalom Szabad Akadémiája – a 20-as évek mérvadó irodalmi-művészeti egyesülete Ukrajnában. Eszmei ihletője <i>Mikola Hviljovij</i> volt, aki vallotta, hogy az ukrán irodalom a nyugat-európai kultúra legjobb vívmányainak hatása alatt fog fejlődni.</p>
<p>Господарський розрахунок – метод господарювання підприємств, який поєднує централізоване керівництво з певною господарською самостійністю підприємств. Підприємства відшкодовують витрати виробництва своїми прибутками, розпоряджаються доходами, матеріально стимулюють якісну працю робітників.</p>	<p>Gazdasági önelszámolás – a vállalatok gazdálkodásának olyan módszere, amely egyesíti magában a központosított gazdaságirányítást és a vállalatok viszonylagos önállóságát. A vállalatok a termelés költségeit a saját jövedelmükből térítik meg. Bevételeikkel maguk rendelkezhetnek, így anyagilag is ösztönözhetik dolgozóikat a minőségi munkáért.</p>
<p>Радянська модернізація України (1929–1938рр.)</p>	<p>Ukrajna szovjet modernizációja (1929–1939)</p>
<p>1863–1939 рр. – життя і діяльність видатного математика <i>Дмитра Олександровича Граве</i>.</p>	<p>1863–1939 – a híres matematikus, <i>Dmitro Olekszandrovics Grave</i> élete és munkássága.</p>
<p>1863–1937 рр. – <i>Липський Володимир Іполитович</i> – український ботанік; член ВУАН (1922–1928 – президент).</p>	<p>1863–1937 – <i>Lipszkij Volodimir Ipolitovics</i>, ukrán botanikus, az ÖUTA tagja és 1922–1928 között elnöke.</p>

<p>1866–1929 pp. – <i>Данило Кирилович Заболотний</i> – український мікробіолог, епідеміолог, президент АН УРСР (1928–1929), засновник Інституту мікробіології та епідеміології в Києві.</p>	<p>1866–1929 – <i>Zabolotnij Danilo Kirilovics</i>, ukrán mikrobiológus, epidemiológus az USZSZK TA elnöke (1928–1929). A Kijevi Mikrobiológiai és Epidemiológiai Intézet létrehozója.</p>
<p>1870–1953 pp. – <i>Євген Оскарлович Патон</i> – український учений у галузі зварювальних процесів і мостобудування, академік АН УРСР (1929 р.).</p>	<p>1870–1953 – <i>Paton Jevhen Oszkarovics</i>, a hegesztés és hídépítés ukrán tudósa. Az USZSZK TA akadémikusa (1929).</p>
<p>1872–1933 pp. – <i>Микола Олексійович Скрипник</i> – радянський партійний і державний діяч.</p>	<p>1872–1933 – <i>Mikola Olekszijovics Szkripnik</i>, szovjet párt- és állami tisztviselő.</p>
<p>1879–1953 pp. – <i>Йосип Віссаріонович Сталін</i> (Сталін – псевдонім, справжнє прізвище – Джугашвілі) – державний, політичний і військовий керівник СРСР. Генеральний секретар Центрального Комітету Всесоюзної Комуністичної Партії (більшовиків) з 1922 року, голова Радянського Уряду (Голова Ради Народних Комісарів з 1941 року, Голова Ради Міністрів СРСР з 1946 року), Генералісимум Радянського Союзу (1945 р.).</p>	<p>1879-1953 – <i>Joszif Visszarionovics Sztálin</i> (valódi neve Dzsugasvili) – a Szovjetunió állami, politikai és katonai vezetője. 1922-től az Össz-szövetségi Kommunista (bolsevik) Párt Központi Bizottságának főtitkára. A szovjet kormány feje, 1941-től a Népbiztosok Tanácsának elnöke, 1946-tól a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke, a Szovjetunió generalisszimusa (1945).</p>
<p>1881–1946 pp. – <i>Олександр Олександрович Богомолец</i> – патологіолог, президент Академії Наук УРСР (1930–1946 pp.).</p>	<p>1881–1946 – <i>Olekszandr Olekszandrovics Bohomolec</i> patofiziológus, az USZSZK TA elnöke (1930–1946).</p>
<p>1885–1972 pp. – <i>Олександр Володимирович Палладін</i> – український біохімік. Президент Академії Наук Української РСР (1946–1962pp.).</p>	<p>1885–1972 – <i>Olekszandr Volodimirovics Pallagyin</i> ukrán biokémikus, az USZSZK TA elnöke (1946–1962)</p>
<p>1887–1937 pp. – <i>Лесь Курбас</i> (повністю Олександр-Зенон Степанович Курбас) – український режисер, актор, теоретик театру, драматург, публіцист, перекладач. Народний артист Республіки (1925 р.).</p>	<p>1887–1937 – <i>Lesz Kurbasz</i> (teljes neve – Olekszandr-Zenon Sztepanovics Kurbasz); ukrán rendező, színész, színházi teoretikus, dramaturg, publicista. Az köztársaság népművésze (1925).</p>
<p>1889–1939 pp. – <i>Станіслав Вікентійович Косіор</i> – більшовицький партійний і радянський діяч. 1928–1938 pp. – генеральний, з 1934 р.– перший секретар ЦК КП(б)У.</p>	<p>1889–1939 – <i>Sztanyiszlav Vikentyijovics Koszior</i> – bolsevik és szovjet pártpolitikus. 1928–1938 között az UK(b)P főtitkára, 1934-től első titkára.</p>
<p>1890–1946 pp. – <i>Олександр Якович Шумський</i> – український політичний діяч.</p>	<p>1890–1946 – <i>Olekszandr Jakovics Sumszkij</i> ukrán politikus.</p>

<p>1891–1939 рр. – <i>Чубар Влас Якович</i> – радянський державний і партійний діяч, довголітній голова Ради Народних Комісарів УСРР</p>	<p>1891–1939 – <i>Vlasz Jakovics Csubar</i> szovjet állami és pártpolitikus. Az USZSZK Népbiztosok Tanácsának elnöke (1923–1934).</p>
<p>1893–1991 рр. – <i>Лазар Мойсейович Каганович</i> – радянський партійний і державний діяч.</p>	<p>1893–1991 – <i>Lazar Mojszejevics Kaganovics</i> szovjet állami és pártpolitikus.</p>
<p>1893–1933 рр. – <i>Микола Хвильовий</i> (Микола Григорович Фітільов) – український прозаїк, поет, публіцист, один з засновників пореволюційної української прози.</p>	<p>1893–1933 – <i>Miklola Hviljovij</i> (Mikola Grigorovics Fityiljov) – ukrán prózaíró, költő, publicista, a forradalom utáni ukrán próza egyik létrehozója.</p>
<p>1895–1937 рр. – <i>Юліян Шпол</i> (справжнє ім'я і прізвище Михайло Омелянович Яловий) – поет, прозаїк і драматург.</p>	<p>1895–1937 – <i>Julian Spol</i> (valódi neve Mihajlo Omeljanovics Jalovij), költő, prózaíró és dramaturg.</p>
<p>1897 р. – початок жовтня 1941 р. або 25 лютого 1942р. – <i>Юрій Васильович Кондратюк</i> (справжнє ім'я Шаргей Олександр Гнатович) – український вчений-винахідник, один із піонерів ракетної техніки й теорії космічних польотів. Автор так званої „траси Кондратюка», якою подорожували на Місяць космічні кораблі „Аполлон”.</p>	<p>1897–1941 окtóber eleje vagy 1942. 02. 25. – <i>Jurij Vasziljovics Kondratyuk</i> (valódi neve Sarhej Olekszandr Hnatovics) – ukrán tudós-feltaláló, a rakétatechnika és űrrepülés elméletének egyik úttörője. Az általa megalkotott úgynevezett <i>Kondratyuk útvonalon</i>, érte el az Apolló űrhajó a Holdat.</p>
<p>1898–1976 рр. – <i>Трохим Денисович Лисенко</i> – агроном, діяч мічуринської агробіології СРСР, академік АН УРСР (1934 р.), авантюрист від науки, переслідував своїх противників у науці.</p>	<p>1898–1976 – <i>Trohim Deniszovics Liszenko</i> – agronómus, a micsurini agrobiológia képviselője az SZSZKSZ-ben, az USZSZK TA tagja (1934), a tudomány szerencselovagja, üldözte tudományos ellenfeleit.</p>
<p>1899–1953 рр. – <i>Лаврентій Павлович Берія</i> – радянський державний і політичний діяч, за посередництвом якого проводився терор радянського народу. Входив у найближче оточення Сталіна. Голова НКВС (1938–1945 рр.)</p>	<p>1899–1953 – <i>Lavrentyij Pavlovics Berija</i> – szovjet állami és pártpolitikus. A szovjet nép ellen elkövetett terror egyik bűnöse. Sztalin közvetlen környezetéhez tartozott. Az NKVD vezetője (1938–1945).</p>
<p>1909–1992 рр. – життя і діяльність видатного математика <i>Миколи Миколайовича Боголюбова</i>, засновника наукових шкіл з нелінійної механіки і теоретичної фізики.</p>	<p>1909–1992 - a híres matematikus <i>Mikola Mikolajovics Boholjubov</i> élete és munkássága. A nemlineáris matematika és az elméleti fizika tudományos iskolájának a megeremtője.</p>
<p>1922–1933 рр. – „Розстріляне відродження”.</p>	<p>1922–1933 – A <i>kivégzett (agyonlőtt) ukrán újjászületés</i></p>

<p>1927–1928 pp. – хлібозаготівельна криза. Зима-весна – проведення з ініціативи Й. Сталіна надзвичайних заходів для заготівлі хліба, основаних на свавіллі, насильстві, усуненні місцевих партійних працівників.</p>	<p>1927–1928 – gabonakészletezési válság. A gabonabegyűjtés meggyorsítása céljából 1927 telén és 1928 tavaszán Sztálin által foganatosított redkívüli intézkedések rendszere, amely önkényen, erőszakon és a helyi pártvezetők leváltásán alapult.</p>
<p>8 листопада 1927 р. – початок будівництва у Запоріжжі Дніпровської ГЕС (Дніпрогес).</p>	<p>1927. november 8. – a Dnyiprohesz (Dnyeperi vízerőmű) építésének kezdete Zaporizzsjában</p>
<p>2-9 грудня 1927 р. – XV з'їзд ВКП(б) проголосив курс на колективізацію сільського господарства. Директиви першого п'ятирічного плану.</p>	<p>1927. december 2-9. – az ÖK(b)P XV. kongresszusa irányt vesz a mezőgazdaság kollektivizálására és elfogadja a Szovjetunió első népgazdaság-fejlesztési ötéves tervének direktíváit.</p>
<p>1928–1932 pp. – перший п'ятирічний план розвитку народного господарства.</p>	<p>1928–1932 – az első népgazdaság-fejlesztési ötéves terv.</p>
<p>1928 р. – в Харкові відкрито Український фізико-технічний інститут. Курчатов, Ландау.</p>	<p>1928 – Harkivban megnyílik az Ukrán Fizikai-műszaki Intézet. Kurcsatov, Landau.</p>
<p>18 травня–6 липня 1928 р. – Шахтинська справа. Безпідставні звинувачення групи інженерно-технічних працівників Донбасу в шкідництві.</p>	<p>1928. május 18.–július 6. – a Sahtinszki-ügy (bányászügy). Koholt perben kerülnek bíróság elé a Donyec-medence régi műszaki-mérnök szakemberei. Kártevással vádolják őket.</p>
<p>28 листопада 1928 р. – створення у Березовському районі Одеського округу для обслуговування колгоспів першої в Україні машинно-тракторної станції ім. Т. Г. Шевченка.</p>	<p>1928. november 28. – az Odesszai körzet Berezivkai kerületében alakul meg Ukrajna első gép-tractorállomása, amely T. H. Sevcsenko nevét viseli.</p>
<p>1929 р. – утворення єдиновладдя Й. Сталіна.</p>	<p>1929 – Sztálin egyeduralmának a megszilárdulása.</p>
<p>1929 р. – початок згортання українізації.</p>	<p>1929 – az ukránosítás felszámolásának kezdete.</p>
<p>1929 р. – розгляд звинувачень проти класових ворогів „Трійками” у складі першого секретаря райкому, голови райвиконкому, голови місцевої організації ДПУ.</p>	<p>1929 – az osztályellenségnek kikiáltott személyek ügyét az úgynevezett „trojkák” kezdték kivizsgálni, amelyeknek a kerületi pártbizottság első titkára, a kerületi végrehajtó bizottság elnöke és a GPU helyi vezetője volt a tagja.</p>
<p>20 січня 1929 р. – публікація в „Правді” статті Леніна „Як організувати змагання?”.</p>	<p>1929. január 20. – a <i>Pravdában</i> megjelenik Lenin <i>Hogyan szervezzük meg a versenyt?</i> című cikke.</p>

<p>31 січня 1929 р. – перша господарсько-політична угода про змагання між керівництвом шахт тресту Артемвугілля. „Центральна” і „Північна”.</p>	<p>1929. január 31. – az első munkaverseny-szerződés megkötése az Artemvuhilja tröszt Centralnaja és Juzsnaja bányái között.</p>
<p>Травень 1929 р. – XI Всеукраїнський з’їзд Рад затвердив перший п’ятирічний план.</p>	<p>1929 májusa – a XI. Összukrajnai Tanács-kongresszus elfogadja az első öt éves tervet.</p>
<p>Липень–вересень 1929 р. – арешти визначних діячів культури за належність до Спілки визволення України (СВУ).</p>	<p>1929 júliusa–szeptembere – a kultúra kimagasló személyiségeinek letartóztatása az Ukrajna Felszabadítása Szövetséghez (UFSZ) való vélt tartozásért.</p>
<p>Жовтень 1929 р. – період інтенсивного створення колгоспів в Україні. Супроводжувалося насильством, руйнацією одноосібних господарств, виселенням населення.</p>	<p>1929 októbere – a kolhozok létrehozásának időszaka Ukrajnában, amit az erőszak intenzitásának fokozása, a parasztgazdaságok felszámolása és a lakosság kitelepítése kísér.</p>
<p>7 листопада 1929 р. – стаття Сталіна „Рік великого перелому”. Запланований приріст великої промисловості на 1929–1930 pp. – 32%. Перехід до форсованої індустріалізації країни.</p>	<p>1929. november 7. – Sztálin <i>A nagy fordulat éve</i> című művében 32 %-ban határozta meg a nagyipar 1929–1930. évi növekedését. Áttérés az ország erőltetett iparosítására.</p>
<p>10-17 листопада 1929 р. – пленум ЦК ВКП(б). Відмова від НЕПу. Здійснення суцільної колективізації степових районів України.</p>	<p>1929. november 10-17. – az ÖK(b)P KB plénuma. A NEP elutasítása. Ukrajna sztyeppi részeinek teljes kollektivizálása.</p>
<p>5 грудня 1929 р. – постанова ЦК ВКП(б) „Про реорганізацію управління промисловістю”. Підприємства, а не трести стали головними ланками управління.</p>	<p>1929. december 5. – az ÖK(b)P KB határozata <i>Az ipar irányításának újjászervezéséről. A trösztök helyett a vállalatok lettek az irányítás legfontosabb láncszemei.</i></p>
<p>Грудень 1929 р. – на конференції істориків-марксистів Й. Сталін поставив завдання: „ліквідацію куркульства, як класу”.</p>	<p>1929 decembere – Sztálin a marxista történészek konferenciáján feladatul tűzi ki „a kulákságnak, mint osztálynak a felszámolását”</p>
<p>5 січня 1930 р. – постанова ЦК ВКП(б) „Про темпи колективізації і заходи допомоги держави колгоспному будівництву”. В Україні планувалося завершити колективізацію восени 1931 р. або навесні 1932 р.</p>	<p>1930. január 5. – az ÖK(b)P határozata <i>A kollektivizálás üteméről és a kolhozszervezést előmozdító állami segélyakciókról.</i> Ukrajnában a kollektivizálást 1931 őszéig, vagy legkésőbb 1932 tavaszáig kell befejezni.</p>
<p>1930 р. – президент Всеукраїнської Академії наук – О. Богомолець.</p>	<p>1930 – az Összukrán Tudományos Akadémia elnöke O. Bohomolec.</p>
<p>28-29 січня 1930 р. – ліквідація Української автокефальної православної церкви.</p>	<p>1930. január 28-29. – az Ukrán Autokephal Pravoszláv Egyház felszámolása.</p>

30 січня 1930 рр. – постанова ЦК ВКП(б) „Про заходи щодо ліквідації куркульських господарств у районах суцільної колективізації”.	1930. január 30. – az ÖK(b)P határozata <i>A kulákgazdaságok felszámolására irányuló intézkedésekről a teljes kollektivizálásra kijelölt vidékeken.</i>
24 лютого 1930 р. – лист (директива) Станіслава Косіора місцевим парторганізаціям України, в якому ставилося наступне завдання: український степ колективізувати навесні 1930 р., решту територію – восени 1930 р.	1930. február 24. – Sztanyiszlav Koszior levelet (direktívát) küld a helyi pártvezetőkhez, melyben felszólítja őket arra, hogy a kollektivizációt a sztyeppén 1930 tavaszáig, az összes többi területen 1930 őszeig fejezzék be.
2 березня 1930 р. – у „Правді” опубліковано статтю Й. Сталіна „Запаморочення від успіхів”, в якій лицемірно засуджувалися методи колективізації.	1930. március 2. – J. Sztálin a <i>Pravdában</i> megjelenteti <i>A siker megszedít</i> című cikkét, melyben álszent módon elítéli a kollektivizálás erőszakos módszereit.
9 березня–19 квітня 1930 р. – процес Спілки визволення України (СВУ) в Харкові.	1930. március 9.–április 19. – az Ukrajna Felszabadítása Szövetség (UFSZ) bírósági tárgyalása Harkivban.
14 березня 1930 р. – постанова ЦК КП(б)У про боротьбу з викривлення партлінії у колгоспного будівництва.	1930. március 14. – az ÖK(b)P határozata a párt irányvonalának eltorzítása elleni harcról a kolhozszervezésben.
25 липня 1930 р. – постанова ЦК ВКП(б)У „Про загальне обов’язкове навчання” – започатковано обов’язкове чотирикласне навчання.	1930. július 25. – az ÖK(b)P KB határozata <i>Az általános kötelező oktatásról</i> , amely kötelezővé teszi a 4 osztály befejezését.
Липень 1930 р. – XVI з’їзді ВКП(б)У. Запланований приріст великої промисловості на 1930–1931 рр. – 45%.	1930 júliusa – az ÖK(b)P XVI. kongresszusa az 1930–1931-es gazdasági évre 45%-os fejlődést irányoz elő a nagyipar számára.
Лютий 1931 р. – арешти колишніх діячів УНР: В. Голубовича, П. Христюка, М. Шрага та ін. Депортація М. Грушевського до Москви.	1931 februárja – az UNK volt vezetőinek, V. Holubovicsnak, P. Hrisztyuknak, M. Srahnak a letartóztatása, M. Hruszevszkij áttelepítése Moszkvába.
1 жовтня 1931 р. – став до ладу тракторний завод у Харкові. З конвеєра зійшов перший трактор „ХТЗ”.	1931. október 1. – Felépül a harkovi traktorgyár és legördül a futószalagjáról az első HTZ-traktor.
1932 р. – в СРСР уперше здійснено штучне розчеплення атома літію.	1932 – a Szovjetunióban először sikerül mesterségesen lítiumatomot széthasítani.

<p>1932 р. – за ініціативою Є. Патона засновано Інститут електрозварювання ВУАН. Колектив розробив спосіб автоматичного електрозварювання під флюсом, який був застосований на Магнітогорському Металургійному Комбінаті.</p>	<p>1932 – Jevhen Paton kezdeményezésére létrejön a Villanyhegesztési Intézet. Kidolgozzák az olvasztóadalékkal végzett villanyhegesztés hatékony módszerét, amit a gyakorlatban a Magnyitogorszki Kohászati Kombinátban alkalmaztak először.</p>
<p>9 лютого 1932 р. – постанова ВУЦВК про утворення областей.</p>	<p>1932. február 9. – az Összúkrán Központi Végrehajtó Bizottság határozata a területek megalakításáról.</p>
<p>Квітень 1932 р. – Постанова ЦК ВКП(б)У „Про перебудову літературно-художніх організацій”. Ліквідація літературно-художніх об’єднань.</p>	<p>1932 áprilisa – az ÖK(b)P KB határozata Az <i>irodalmi és művészeti szervezetek átalakításáról</i>. Az irodalmi-művészeti egyesületek felszámolása.</p>
<p>Жовтень 1932 р.–червень 1933 р. – Голодомор в Україні.</p>	<p>1932 októbere–1933 júniusa – éhínség Ukrajnában.</p>
<p>1 листопада 1932 р. – початок „роботи” надзвичайної хлібозаготівельної комісії на чолі з В. Молотовим в Україні.</p>	<p>1932. november 1. – a rendkívüli gabonakészletezési bizottság „munkájának” kezdete Ukrajnában V. Molotov vezetésével.</p>
<p>8 листопада 1932 р. – таємна постанова ЦК ВКП(б)У про припинення відвантаження товарів для сільської місцевості України.</p>	<p>1932. november 8. – az ÖK(b)P KB titkos határozata az élelmiszerárak szállításának leállításáról Ukrajna falvaiba.</p>
<p>10 листопада 1932 р. – урочисте введення в дію Дніпровської ГЕС (Дніпрогес) у Запоріжжі.</p>	<p>1932. november 10. – Zaporizzsjában ünnepélyesen üzembe helyezik a Dnyeperi vízerőművet (DnyiproHESZ).</p>
<p>6 грудня 1932 р. – постанова РНК УСРР та ЦК КП(б)У (Перший секретар ЦК КП(б)У – Станіслав Косіор; Голова РНК УСРР – Влас Чубар) про занесення на „чорну дошку” сіл, які злісно саботують хлібозаготівлі.</p>	<p>1932. december 6. – az USZSZK NBT és az UK(b)P (Sztanyiszlav Koszior, az UK(b)P első titkára, Vlasz Csubar, az USZSZK NBT elnöke) határozatot hoznak arról, hogy „fekete táblákra”(listákra) kerülnek azon falvak, amelyek szabotálják a készletezési terv teljesítését.</p>
<p>Грудень 1932 р. – в Україну із директивою Сталіна прибув Лазар Каганович, щоб у разі невиконання хлібозаготівель – конфіскувати насіннєві фонди.</p>	<p>1932 decembere – Sztálin megbízásából Ukrajnába érkezik Lázár Kaganovics. Felügyelete alatt lefoglalták azon falvak vetőmagkészleteit, melyek nem teljesítették a gabonakészletezési tervet.</p>
<p>31 грудня 1932 р. – ухвалення ВУЦВК і РНК УСРР постанови про введення єдиної паспортної системи в УСРР й обов’язкового обліку паспортів (прописка).</p>	<p>1932. december 31. – az Összúkrán Központi Végrehajtó Bizottság és az USZSZK NBT határozatot hoz az egységes személyigazolvány-rendszer bevezetéséről, és a polgárok lakhelymeghatározásáról.</p>

Січень 1933 р. – постанова ЦК ВКП(б)У про організацію політвідділів МТС.	1933. januárja – az ŐК(b)P KB határozata értelmében létrejönnek a GTA politikai osztályai.
14 січня 1933 р. – призначення П. Постишева секретарем ЦК КП(б)У. діяльності	1933. január 14. – Pavlo Posztisevet az UK(b)P titkárává nevezik ki.
10 березня 1933 р. – відновлення діяльності державних університетів у Харкові, Одесі, Дніпропетровську.	1933. március 10. – újraindulnak az állami egyetemek Harkivban, Odesszában, Dnyipropetrovszkban.
13 травня 1933 р. – самогубство М. Хвильового.	1933. május 13. – M. Hviljovij öngyilkossága.
7 липня 1933 р. – самогубство М. Скрипника.	1933. július 7. – M. Szkripnik öngyilkossága.
1934 р. – став до ладу Новокраматорський завод важкого машинобудування.	1934 – üzembe helyezik Novokramatorszkban a nehézipar gyárat.
1934 р. – Створення Спілки радянських письменників України.	1934 – megalakul az Ukrajnai Szovjet Írók Szövetsége.
1934 р. – XVII з'їзд ВКП(б).	1934 – az ŐК(b)P XVII. kongresszusa.
21 січня 1934 р. – постанова XII з'їзду КП(б)У про перенесення столиці УСРР з Харкова до Києва.	1934. január 21. – az UK(b)P XII. kongresszusának határozata értelmében a fővárost Harkovból Kijevbe helyezik át.
10 червня 1934 р. – створення Головного управління виправно-трудоих таборів і трудових поселень (ГУЛАГ). Після репресій 1937–1938 рр. у таборах налічувалося більш як 10 млн. ув'язнених, які виробляли 14% усієї промисловості продукції СРСР.	1934. június 10. – a Javítómunka-táborok és telepek Főigazgatóságának létrejötte (GULÁG). Az 1937–1938 tömeges megtorlások után a táborokban 10 millió rab sínylődött, akik a Szovjetunió ipari termékeinek 14 %-át állították elő.
24 листопада 1934 р. – смерть М. Грушевського в Кисловодську.	1934. november 24. – M. Hruszevszkij halála Kiszlovodszkban.
1 грудня 1934 р. – убивство С. Кірова. Нова хвиля репресій в Україні.	1934. december 1. – Szergej Kirov meggyilkolása. Újabb megtorláshullám Ukrajnában.
1 грудня 1934 р. – постанова Президії ЦВК СРСР про порядок розгляду звинувачень у підготовці чи здійсненні терористичних актів – розслідування справи без прокурора і адвоката. Оскарженню чи помилуваною вироки не підлягають.	1934. december 1. – az SZSZKSZ Központi Végrehajtó Bizottságának Elnöksége elfogadja a terrorcselekmények előkészítésével vagy végrehajtásával kapcsolatos vádak kivizsgálásáról szóló határozatot. Ezeket az ügyeket ügyvéd és ügyész nélkül vizsgálják ki. Fellebbezésnek vagy kegyelemnek helye nincs.

<p>13-15 грудня 1934 р. – виїзна сесія військової колегії Верховного суду СРСР під головуванням В. Ульріха засудила до розстрілу письменників І. та Т. Крушельницьких, Г. Косинку, Фальківського, Д. К. Буревія, О. Влизька та інших (усього 28 громадян УСРР).</p>	<p>1934. december 13-15. – az SZSZKSZ Legfelsőbb Bíróságának kiszállásos katonai kollégiuma Ulrich elnöksége alatt halálra ítéli I. és T. Kruselynickij, Koszinka, Falkivszkij, Burevij, Vliszk írókat (összesen 28 ukrán állampolgárt).</p>
<p>Грудень 1934 р. – у Харкові на республіканській олімпіаді міст та сіл заарештували та розстріляли 300 кобзарів та лірників.</p>	<p>1934 decembere – Harkovban a városok és falvak köztársasági olimpiájának záróünnepségén 300 kobzost és vándorénekest tartóztattak le és lőttek agyon.</p>
<p>1935 р. – створення в загальносвітніх школах піонерських організацій.</p>	<p>1935 – a pionír (úttörő) szervezetek létrehozása az általános iskolákban.</p>
<p>1935 р. – спорудження пам'ятника Тарасу Шевченку в Харкові (скульптор Манізер)</p>	<p>1935 – Harkovban elkészül Tarasz Sevcsenko emlékműve (alkotója: Manizer szobrász).</p>
<p>Квітень–вересень 1935 р. – арешти групи поетів-неокласиків – М. Зерова, П. Филиповича, А. Лебеда, М. Драй-Хмари, М. Рильського та інших.</p>	<p>1935 áprilisa–szeptembere – M. Zerov, P. Filipovics, A. Lebegy, M. Draj-Hmara, M. Rilszkij neoklasszikus költők letartóztatása.</p>
<p>30-31 серпня 1935 р. – Олексій Стаханов – вибійник шахти Центральна-Ірмине в Кадіївці – застосував новий метод: розподіл виробничних операцій між вибійниками і кріпильниками. В результаті за зміну було видобувано 102 т. вугілля проти 7 т. Це було у 14,5 рази більше даної норми.</p>	<p>1935. augusztus 30-31. – Olekszij Sztahanov a kagyijivkai Centralnaja-Irmino bánya vájára új módszert alkalmazott, amely a vájárok és a bányászok munkamegosztásán alapult. Egy műszak alatt 102 tonna szenet sikerült kitermelni 7 tonna helyett, ami 14,5-szerese volt a normának.</p>
<p>1936 р. – створення комсомольських організацій у середніх школах.</p>	<p>1936 – komszomol szervezetek alakultak a középiskolákban.</p>
<p>Весна 1936 р. – підірвано Михайлівський Золотоверхий собор XII ст. у Києві.</p>	<p>1936 tavasza – felrobantják a XII. sz. épült Mihajlovkai Aranykupolás-székesegyházat Kijevben.</p>
<p>Жовтень 1936 р.–листопад 1938 р. – масовий терор, жертвами якого стали мільйони людей.</p>	<p>1936 októbere–1938 novembere – a tömeges terror időszaka, melynek több millióan estek áldozatul.</p>
<p>5 грудня 1936 р. – VIII надзвичайний з'їзд Рад СРСР схвалив нову Конституцію СРСР. Перемога соціалізму в СРСР.</p>	<p>1936. december 5. – Az SZSZKSZ VIII. rendkívüli tanácskongresszusa jóváhagyta a Szovjetunió új Alkotmányát. A szocializmus győzelme a Szovjetunióban.</p>
<p>1937 р. – завершення колективізації в Україні.</p>	<p>1937 – a kollektivizáció befejezése Ukrajnában.</p>

<p>1937 р. – Сталін особисто дав вказівку органам НКВС застосувати до арештованих фізичні методи тиску.</p>	<p>1937 – Sztálin személyesen ad utasítást az NKVD szerveinek, hogy fizikai kényszerítő intézkedéseket alkalmazzanak a letartóztatottakkal szemben.</p>
<p>1937 р. – постанова Президії ЦВК СРСР про порядок розгляду звинувачень у підготовці чи здійсненні терористичних актів, яка була поширена на звинувачених у шкідництві та диверсіях.</p>	<p>1937 – az SZSZKSZ Központi Végrehajtó Bizottsága Elnökségének határozatát a terrorcselekmények előkészítésével vagy végrehajtásával kapcsolatos vádak kivizsgálásáról kiterjesztik a „kártevőkre és diverzánsokra” is.</p>
<p>25-30 січня 1937 р. – надзвичайний XIV Всеукраїнський з'їзд рад схвалив нову Конституцію УРСР.</p>	<p>1937. január 25-30. – a XIV. rendkívüli Összúkrán tanácskongresszus jóváhagyta az Ukrán Szovjet Szocialista Köztársaság Alkotmányát.</p>
<p>Друга половина 1937 р. – ліквідація майже всього складу уряду УРСР і ЦК КП(б)У.</p>	<p>1937 második fele – majdnem teljes egészében likvidálják az USZSZK kormány tagjait és az UK(b)P Kb-t.</p>
<p>1938 р. – перехід до обов'язкового початкового, а в містах – до загального семирічного навчання.</p>	<p>1938 – faluhelyen áttérés a kötelező elemi, a városokban pedig az általános hétfosztályos képzésre.</p>
<p>27 січня 1938 р. – призначення М. Хрущова першим секретарем ЦК КП(б)У.</p>	<p>1938. január 27. – Mikita Hruscsov az UK(b)P KB első titkára.</p>
<p>24 квітня 1938 р. – запровадження вивчення російської мови як обов'язкової в усіх школах УРСР.</p>	<p>1938. április 24. – az orosz nyelv kötelező oktatásának bevezetése az USZSZK minden iskolájában.</p>
<p>1938–1942 рр. – третя п'ятирічка</p>	<p>1938–1942 – a harmadik népgazdaság-fejlesztési öt éves terv.</p>
<p>Грудень 1938р. – постанова ЦК ВКП(б), РНК СРСР, ВЦСПС „Про заходи щодо впорядкування трудової дисципліни, поліпшення практики соціального страхування та боротьбу із зловживанням в цій справі” – запровадження єдиної трудової книжки.</p>	<p>1938 decembere – az ÖK(b)P KB-nak, az SZSZKSZ Népbiztosok Tanácsának és a Szakszervezetek Össz-szövetségi Központi Tanácsának a határozata <i>A munkafegyelem fokozásával, az állami társadalombiztosítás gyakorlatának tökéletesítésével és az ez ügyben tapasztalt visszaélésekkel kapcsolatos intézkedésekről.</i> Az egységes munkakönyvek bevezetése.</p>
<p>Червень 1940 р. – Указ Верховної Ради СРСР „Про перехід на 8-годинний робочий день, на 7-денний робочий тиждень та про заборону самовільного залишення робітниками й службовцями підприємств і установ”.</p>	<p>1940 júniusa – az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsának törvényerejű rendelete <i>A 8 óras munkanapra, a 7 napos munkahétre való áttérésről, és arról, hogy a munkásoknak és az alkalmazottaknak tilos önkényesen elhagyniuk a vállalatokat és az intézményeket.</i></p>

<p>Індустріалізація країни – створення важкої промисловості, прискорення економічного розвитку, створення новітніх галузей промисловості, осучаснення сільського господарства, модернізація.</p>	<p>Az ország iparosítása – a nehézipar létrehozása, az ország gazdasági fejlődésének felgyorsítása, új iparágak meghonosítása, a mezőgazdaság modernizálása.</p>
<p>Хлібозаготівельна криза (1927–1928) – Сталін у виступах перед активістами Сибіру звинуватив заможні верстви селянства в саботажі хлібозаготівель, закликав працівників прокуратури застосувати до них 107 статтю кримінального кодексу про спекуляцію. Замість економічних методів вирішення хлібозаготівель слід застосувати адміністративно-судові. Сталін вважав, що причиною кризи були виступи „класових ворогів” проти радянської влади.</p>	<p>Gabonakészletezési válság (1927–1928) – Sztálin a szibériai aktivistáknak tartott beszédében a gazdagparasztokat vádolja azzal, hogy ők szabotálják el a gabonabegyűjtést. Arra szólítja fel a bíróságok és ügyészségek munkatársait, hogy alkalmazzák velük szemben a Büntető Törvénykönyv spekulációról szóló, 107. cikkelyét. A készletezési válságot tehát nem gazdasági, hanem parancsuralmi módszerekkel kívánja megoldani. A krízis okát Sztálin az osztályellenség szovjet rendszer elleni támadásában látja.</p>
<p>Перехід до форсованої індустріалізації країни – прискорений розвиток машинобудування та інших галузей великої промисловості.</p>	<p>Áttérés az erőltetett iparosításra – a gépgyártás és a nehézipar más ágazatainak a gyorsított fejlesztése.</p>
<p>Колективізація – перетворення дрібних одноосібних селянських господарств у великі суспільні (колективні) соціалістичні господарства (колгоспи), здійснене радянською владою у 1918–1932 рр. з метою встановлення державного контролю за сільськогосподарським виробництвом.</p>	<p>Kollektivizáció – egyéni paraszti kisbirtokok átalakítása közös (kollektív), szocialista gazdaságokká (kolhozokká) a szovjethatalom által 1918–1932 között. A bolsevik állam így akarta megszilárdítani ellenőrzését a mezőgazdasági termelés felett.</p>
<p>Голодомор 1932–1933 р. – соціально-господарське явище, що виявляється в позбавленні населення мінімуму необхідних продуктів харчування і призводить до зміни демографічної та соціальної структури населення</p>	<p>Éhínség 1932–1933 között – társadalmi-gazdasági jelenség, melynek során a lakosságtól megvonják az alapvető élelmiszereket. Ez változásokhoz vezet a népesség demográfiai és szociális szerkezetében</p>
<p>Тоталітарний режим – політичний режим, при якому державна влада зосереджена в руках політичної партії, що знищує демократичні свободи й установлює контроль над усіма сферами життя суспільства за допомогою терору.</p>	<p>Totalitárius rendszer – politikai rendszer, amely az az államhatalom egy párt kezében összpontosos és megsemmisít minden demokratikus szabadságjogot. Teljes mértékű ellenőrzést gyakorol a terror segítségével, a társadalmi élet minden szférájában</p>

<p>Колгоспи – колективне господарство для ведення крупного сільськогосподарського виробництва на основі усуспільнення засобів виробництва і колективної праці. Зручна форма, за допомогою якої легко викачувати ресурси із сільського господарства для індустріалізації; колективізація – засіб для прискорення індустріалізації.</p>	<p>Kolhozok – mezőgazdasági termeléssel foglalkozó kollektív gazdaságok, alapjuk a termelőeszközök társadalmi tulajdona és a kollektív munka. A kolhozok olyan praktikus gazdálkodási formák voltak, melyek segítségével az állam jobban kiszajtolhatta az iparosítás számára szükséges erőforrásokat a mezőgazdaságból. A kollektivizáció tehát az iparosítás felgyorsításának eszköze volt.</p>
<p>Куркуль – сільський багатій, буржуа.</p>	<p>Kulák – falusi gazdagparaszt, burzsoá.</p>
<p>Розкуркулювання – знищення заможних селян (куркулів) та їхніх господарств в ході колективізації в СРСР.</p>	<p>Kuláktalanítás – a falusi gazdagparaszti rétegnek (kulákságnak) és gazdaságának a megsemmisítése a kollektivizáció idején.</p>
<p>Радгоспи – радянські господарства, великі механізовані товарні соціалістичні державні підприємства в сільському господарстві.</p>	<p>Szovhozok – szovjet, árutermeléssel foglalkozó, szocialista nagyüzemi állami gazdaságok a mezőgazdaságban.</p>
<p>Репресії – незаконні каральні міри, покарання з боку держави стосовно окремих громадян, соціальних, етнічних груп, що проводяться в диктатурах з метою зміцнення панування органів влади над суспільством.</p>	<p>Megtorlások – diktatorikus államok hatalmi szervei által foganatosított törvénytelen megtorló intézkedések egyes személyek, társadalmi vagy etnikai csoportok ellen a fennálló rendszer megszilárdítása céljából.</p>
<p>Всеросійська надзвичайна комісія (1917–1922 рр.) – скорочено ВЧК (від рос. Всероссийская чрезвычайная комиссия) – державно-політичний карний орган уряду „більшовиків” (начолі з В. І. Леніним), створений за більшовицькою формулою для „боротьби з контрреволюцією і саботажем”. Заснований на чолі з Феліксом Емундовичем Дзержинським у грудні 1917 р.</p>	<p>Összorosországi Rendkívüli Bizottság (1917–1922) – röviden VCSK, cseka (az orosz vszerosszijszkaja csrezvicsajnaja komisszija kifejezésből). A Lenin által vezetett „bolsevik” kormány állampolitikai megtorló szerve. A bolsevikok 1917 decemberében hozzák létre Félix Edmundovics Dzerzsinszkij irányításával „az ellenforradalom és szabotázs elleni harc céljából”</p>
<p>ГПУ(1922–1923 рр.) – Державне політичне управління (від рос. государственное политическое управление) – державно-політичний карний орган уряду „більшовиків”.</p>	<p>GPU (1922–1923) – Állami Politikai Főhivatal (az orosz goszudarsztvennoje polityicseszkoje upravlenyje kifejezésből). A „bolsevik” kormány állampolitikai megtorló szerve.</p>
<p>ОГПУ (1923–1934 рр.) – об’єднане державне політичне управління (від рос. Объединенное государственное политическое управление), державно-політичний карний орган уряду „більшовиків”.</p>	<p>OGPU (1923–1934) – Egyesített Állami Politikai Főhivatal (az orosz objegyinyonnoje goszudarsztvennoje polityicseszkoje upravlenyje kifejezésből). A <i>bolsevik</i> kormány állampolitikai megtorló szerve.</p>

<p>НКВД (1934–1946 pp.) – Народний Комісаріат Внутрішніх Справ (НКВС); (рос. Народный Коммисариат Внутренних Дел (НКВД)).</p>	<p>NKVD (1934–1946) – Belügyi Népbiztosság; (az orosz: narodnij komisszariat vnutrennyih gyel kifejezésből)</p>
<p>ГУЛАГ – державне управління таборів (від рос. государственное управление лагерей).</p>	<p>GULÁG – Javítómunka-táborok és telepek Főigazgatósága. (orosz goszudarsztvennoje upravlenyje lagerej kifejezésből)</p>
<p>Сталінізм – система державного управління сукупність державної політичної системи й ідеології, що виникли в результаті переродження держави, народженої Жовтневим переворотом 1917 р., що одержала назву по імені Йосипа Сталіна. Сталінізм характеризується пануванням авторитарно-бюрократичних методів управління державою, злиттям партійних і державних органів влади, жорстким ідеологічним контролем над суспільством, застосуванням репресивних методів примусу проти ворогів і опонентів існуючого ладу і правлячого режиму. За деякими відомостями термін <i>сталінізм</i> був вперше використаний Л. Кагановичем в позитивному сенсі.</p>	<p>Sztálinizmus – az államigazgatás, politika és ideológia rendszerbe foglalt egységes egésze, amely az 1917-es októberi fordulat idején született állam elkorcsosulása következtében jött létre. Joszif Sztálinról kapta a nevét. A <i>sztálinizmus</i> jellemző vonásai: a tekintélyelvű bürokratikus államigazgatás, a párt- és államhatalmi szervek összefonódása, a társadalom szigorú ideológiai ellenőrzése, megtorló intézkedések foganatosítása az uralkodó rendszer ellenségeivel és ellenzékével szemben. Egyes feltételezések szerint a kifejezést először Lázár Kaganovics alkalmazta természetesen pozitív kicsengéssel.</p>
<p>Чорні дошки – система психологічного та адміністративного впливу в СРСР у 1920–1930 pp. на громадян, що не виконали наказ, скоїли злочини тощо. Занесення на „чорну дошку” („дошку ганьби” – на протипагу „червоної дощі”, „дощі пошани”) припускало й економічну складову – позбавлення премій, накладення штрафів. Ця міра застосовувалась як до окремих осіб, так і до цілих колективів, і навіть районів. У сільському господарстві в кінці 1920 – на початку 1930 pp. її застосування припускало також обмеження або відмову в постачанні товарів та інші методи економічного впливу на занесені на „чорну дошку” села, що діяли до виконання ними планів сільгосппоставок.</p>	<p>Fekete táblák (feketelisták) – a pszichológiai ráhatás és kényszerítés eszközei a Szovjetunióban. Az 1920–1930-as években olyan polgárok kerültek fel rá, akik nem teljesítettek valamilyen rendeletet vagy bűnt követtek el. A <i>Fekete táblára</i> kerülésnek (a <i>Szegyeny tábla</i>, a <i>Dicséret tábla</i> ellensúlya) voltak gazdasági következményei – pénzjutalom megvonása, büntetés kiszabása. Ilyen büntetést nemcsak egyes személyekkel, hanem egész kollektívákkal, sőt járásokkal szemben is alkalmaztak. Vidéken az 1920-as évek végén és az 1930-as évek elején azon falvakkal szemben, amelyek Fekete táblára kerültek, mert nem hajtották végre a gabonabegyűjtési tervet, megtorló intézkedéseket foganatosítottak. Korlátozták vagy teljesen leállították az élelmiszerárak beszállítását, de voltak más gazdasági kényszerítő eszközök is.</p>

<p>Особлива трійка НКВС – орган позасудового винесення вироків в СРСР, що існував в 1937–1938 рр. під час Великого терору.</p>	<p>Az NKVD különleges trojkái – bíróságon kívüli ítélkező szervek a Szovjetunióban 1937–1938 között a <i>nagy terror</i> idején.</p>
<p>„Єжовщина” – найменування періоду в історії СРСР (1937–1938 рр.), коли сталінські репресії були різко посилені й доведені до максимуму своєї інтенсивності. Назва цього історичного періоду пов’язана з тим, що керівником народного комісаріату внутрішніх справ у той час був Микола Іванович Єжов. Інша розповсюджена назва цього періоду – „Великий терор”.</p>	<p>Jezsovcsina – a Szovjetunió történetének azon korszaka 1937–1938 között, amikor a sztálini megtorlások a legintenzívebbek és a legkegyetlenebbek voltak. Nyikolaj Ivanovics Jezsov belügyi népbiztos után lett így elnevezve. A <i>nagy terror</i> idejeként is emlegetik.</p>
<p>Національна академія наук України – вища наукова академія України з самоврядною організацією. Назви Академії: Українська академія наук (1918–1921 рр.), Всеукраїнська академія наук (1921–1936 рр.), Академія наук УРСР (1936–1991 рр.), Академія наук України (1991–1993 рр.), Національна академія наук (1194 р.).</p>	<p>Ukrajna Nemzeti Akadémiája – Ukrajna legfőbb tudományos, autonómiával rendelkező szervezete. Elnevezései: Ukrajna Tudományos Akadémiája (1918–1921), Összukrán Tudományos Akadémia (1921–1936), az USzSzk Tudományos Akadémiája (1936–1991), Ukrajna Tudományos Akadémiája (1991–1993), Ukrajna Nemzeti Akadémiája.</p>
<p>МТС-Машинно-тракторні станції. Виробничо-технічне обслуговування колгоспів та радгоспів.</p>	<p>Гép-тракторállomások (GTA) – a kolhozok és szovhozok termelési-műszaki kiszolgálásával foglalkozó üzemek (traktorok, vetőgépek, kombájnok, szakemberek)</p>
<p>Стаханівський рух – масовий робітничий рух за підвищення продуктивності праці, змагання за перевиконання планів.</p>	<p>Sztahanovista mozgalom – tömeges munkaverseny a termelékenység fokozásáért és a tervek túlteljesítéséért.</p>
<p>Західноукраїнські землі (1921–1938рр.)</p>	<p>A nyugat-ukrajnai területek (1921–1938)</p>
<p>1918 р. – окупація Румунією Хотинського, Аккерманського та Ізмаїльського повітів Бессарабії та Північної Буковини.</p>	<p>1918 – Románia megszállja Besszarábia hotinyi, akkermani és izmaili járásait, illetve Észak-Bukovinát.</p>
<p>1918–1928 рр. – стан облоги на Буковині та Бессарабії.</p>	<p>1918–1928 – ostromállapot Bukovinában és Besszarábiában.</p>
<p>1919 – Паризька мирна конференція дала дозвіл на тимчасову окупацію Польщею Східної Галичини.</p>	<p>1919 – a párizsi békekonferencia engedélyezi Lengyelországnak Kelet-Galícia ideiglenes megszállását.</p>

21 січня 1919 р. – Всенародний конгрес усіх українців у Хусті проголосив злуку Закарпаття з Україною.	1919. január 21. – Huszton össznépi ukrán kongresszust tartottak, melyen határozatot hoztak az Ukrajnával való „újraegyesülésről”.
8 травня 1919 р. – Центральна Руська Рада проголосила об’єднання Закарпаття з Чехословаччиною.	1919. május 8. – a Központi Ruszin Tanács meghirdeti Kárpátalja egyesülését Csehszlovákiával.
11 вересня 1919 р. – Сен-Жерменський договір передав Закарпаття Чехословаччині із гарантією автономії.	1919. szeptember 11. – a saint-germaini szerződés szentesíti Kárpátalja Csehszlovákiához csatolását és garantálja a vidék számára az autonómiát.
11 вересня 1919 р. – за Сен-Жерменським мирним договором Буковину передано Румунії.	1919. szeptember 11. – a saint-germaini szerződés szentesíti Bukovina Romániához csatolását.
1919 р. – заснування Комуністичної Партії Західної України (КПЗУ). Прокомуністична організація – Українське селянсько-робітничє соціалістичне об’єднання – „Сельроб”.	1919 – a Nyugat-ukrajnai Kommunista Párt (NyUKP) megalakulása. A kommunista-barát Ukrán Paraszt-Munkás Szocialista Egyesület – <i>Szelrob</i> tevékenysége.
1920 р. – утворення у Празі Української військової організації. Голова – Євген Коновалець.	1920 – Prágában megalakul az Ukrán Katonai Szervezet. Elnöke Jevhen Konovalec.
18 березня 1921 р. – згідно з умовами Ризького миру Західна Волинь, Західне Полісся, Холмщина, Підляшшя увійшли до складу Польщі.	1921. március 18. – a rigai béke feltételei értelmében Nyugat-Volhínia, Nyugat-Polisszja, Holmscsina és Pidljasszja Lengyelország kötelékébe kerül.
1921–1925 рр. – Таємний університет у Львові.	1921–1925 – a Lvivi Titkos Egyetem.
14 березня 1923 р. – Рада послів великих держав визнала Східну Галичину частиною Польщі.	1923. március 14. – a nagyhatalmak követeinek tanácsa Kelet-Galciát Lengyelország részének ismeri el.
1923 р. – вхід КПЗУ до складу нелегальної Компартії Польщі.	1923 – a NyUKP csatlakozik az illegális Lengyel Kommunista Párthoz.
31 липня 1924 р. – „Кресовий закон”.	1924. július 31. – a Peremvidék-törvény
1924 р. – утворення на території Придністров’я Молдавської Автономної Соціалістичної Республіки у складі УСРР.	1924 – a Dnyiszter-mentén Szovjet-Ukrajna kötelékében létrejön a Moldáviai Autonóm Szocialista Köztársaság.
Вересень 1924 р. – Татарбунарське повстання в Бессарабії	1924 szeptembere – a tatarbunari felkelés Besszarábiában.
1925 р. – „процес 500” – суд над учасниками Татарбунарського повстання.	1925 – az 500-ak pere – a tatarbunari felkelés résztvevőinek bírósági tárgyalása.

1925 р. – конкордат між Ватиканом і Польським урядом про захист прав греко-католицької церкви.	1925 – a Vatikán és a lengyel állam között megszületik a Konkordátum a görög katolikusok jogainak védelméről.
1925 р. – створення у Львові Українського Національно-Демократичного об'єднання (УНДО).	1925 – Lembergben megalakul az Ukrán Nemzeti-Demokratikus Egyesület (UNDE).
1926 р. – санація у Польщі.	1926 – szanációs rendszer Lengyelországban.
1927 р. – утворення Української Національної Партії на Буковині.	1927 – az Ukrán Nemzeti Párt létrejötte Bukovinában.
1928–1938 рр. – період відносного ліберального правління на Буковині та Бессарабії.	1928–1938 – a viszonylagos liberális kormányzás időszaka Bukovinában és Besszarábiában
1929 р. – утворення у Відні Організації Українських Націоналістів (ОУН). Керівник – Євген Коновалець.	1929 – az Ukrán Nacionalisták Szervezetének (UNSz) megalakulása Bécsben Jevhen Konovalec irányításával.
1929 р. – у школах Буковини та Бессарабії із українською більшістю учнів впроваджувалося 8 годин української мови, в нижчих класах і 6 годин – у вищих.	1929 – Bukovina és Besszarábia ukrán többségű iskoláiban az alsó osztályokban bevezetik az ukrán nyelv oktatását 8 órában, a felsősöknél 6 órában.
1929 р. – на Буковині розгорнула свою легальну діяльність прокомуністична організація „Визволення”.	1929 – Bukovinában legális tevékenységbe kezd a <i>Felszabadulás</i> kommunista-barát szervezet.
1930 р. – польський уряд розпочав „пацифікацію” (втихомирення) західноукраїнських земель, масові репресії проти українців.	1930 – a lengyel kormány megkezdi a „pacifikáció” (lecsendesítés) politikáját a nyugat-ukrajnai területeken. Tömeges megtorlások az ukránok ellen.
1932 р. – розпуск у Східній Галичині польською владою „Сельроба”.	1932 – Kelet-Gaiciában a lengyel hatalom felszámolja a <i>Szelrob</i> szervezeteket.
1934 р. – вбивство членами ОУН міністра внутрішніх справ Польщі – Перацького.	1934 – az UNSz gyilkos merényletet követ el Peracky lengyel belügyminiszter ellen.
1934 р. – створення польською владою концентраційного табору у м. Березі Картузькому для політичних в'язнів.	1934 – a lengyel kormány koncentrációs táborhoz létre Bereza Kartuzkában a politikai elítéltek számára.
1935–1936 рр. – Варшавський процес проти членів ОУН.	1935–1936 – az UNSz aktivistáinak varsói pere.

1935–1938 рр. – „нормалізація” відносин між УНДО та урядом.	1935–1938 – a kapcsolatok „normalizációja” az UNDE és a kormány között.
1936 р. – Львівський процес проти членів ОУН.	1936 – az UNSZ aktivistáinak lebergi pere.
1938 р. – рішення Комінтерна про розпуск Компартії Польщі і КПЗУ.	1938 – a Komintern határozata a Lengyel Kommunista Párt és a Nyugat-Ukrajnai Kommunista Párt feloszlásáról.
1938 р. – вбивство у Роттердамі Євгена Коновальця, новий голова ОУН – Андрій Мельник .	1938 – Rotterdamban meggyilkolják Jevhen Konovalecet. Az UNSZ új vezetője Andrij Melnik .
23 жовтня 1938 р. – здобуття Закарпаттям автономії. Прем'єр-міністри автономії – Андрій Бровді та Августин Волошин .	1938. október 23. – Kárpátalja autonóm státuszt kap. Az autonóm kormányok miniszterelnökei Bródy András , majd Volosin Ágoston .
2 листопада 1938 р. – за першим Віденським арбітражем Ужгород, Мукачево, Берегово були включені до складу Угорщини. Августин Волошин переїхав до Хуста, до нової столиці Закарпатської автономії.	1938. november 2. – az első bécsi döntés értelmében Ungvár, Munkács, Beregszász Magyarországhoz kerül. Volosin Ágoston Husztra teszi át az autonóm Kárpátalja központját.
Січень 1939 р. – заснування з ініціативи Августина Волошина Українського Національного Об'єднання (УНО), його основна мета утворення суверенної Закарпатської української держави.	1939. január – Volosin Ágoston kezdeményezésére megalakul az Ukrán Nemzeti Egyesülés (UNE), melynek célja a szuverén Kárpátaljai ukrán állam létrehozása.
13 лютого 1939 р. – вибори до Сойму Карпатської України.	1939. február 13. – választások Kárpát-Ukrajna Szojnmjába.
15 березня 1939 р. – на засіданні Сойму у Хусті за ініціативою УНО було проголошено самостійність Карпатської України, президентом обрано Августина Волошина.	1939. március 15. – Huszton a Szojm ülésén az UNE kezdeményezésére meghirdetik Kárpát-Ukrajna önállóságát. Elnökévé Volosin Ágostont választják meg.
Інтегральний націоналізм (волевий, дієвий, чинний) – ідеологія ОУН, що заперечувала ліберальні цінності й проповідувала рішучі дії заради національних інтересів. Головний ідеолог – Дмитро Донцов . Нація – абсолютна цінність. Досягнення незалежності – найвища мета. Досягти цієї мети будь-яким методом.	Integráló nacionalizmus – (tevéleges, hatékony, érvényes) – az UNSZ ideológiája. Tagadja a liberális értékeket, és határozott tettekre sarkall a nemzeti érdekek védelme érdekében. Fő ideológusa Dmitro Doncov . A nemzet – abszolút érték. A függetlenség kivívása – a legfőbb cél. A cél eléréséhez minden eszköz megengedett.

<p>Комуністична Партія Західної України (КПЗУ) – виступала за соціальне й національне звільнення трудящих шляхом соціалістичної революції та приєднання Західної України до УРСР.</p>	<p>Nyugat-ukrajnai Kommunista Párt (NyUKP) – harcolt a munkások szociális és nemzeti felszabadításáért szocialista forradalom útján és Nyugat-Ukrajna egyesüléséért az USZSZK-val.</p>
<p>Організація Українських Націоналістів (ОУН) – виступала за створення самостійної України, вважала головним методом у боротьбі акти терору, експропріації та саботажу. У 1940 р. розкол організації на ОУН(б) (Бандери) та ОУН(м) (Мельника).</p>	<p>Ukrán Nacionalisták Szervezete (UNSZ) – a terror, kisajátítás, szabotázs eszközeivel küzdött az önálló Ukrajna létrehozásáért. 1940-ben két szárnyra szakad: UNS(b) (banderista) és UNSZ(m) (melnikista).</p>
<p>Пацифікація – офіційна назва масових репресій стосовно українців Галичини, проведених польською владою.</p>	<p>Pacifikáció – a lengyel kormány ukránok ellen elkövetett tömeges megtorlásainak a hivatalos elnevezése Galíciában.</p>
<p>Русинство – течія серед населення українських земель, що входила до складу Чехословаччини, прихильники якої вважали себе окремою нацією – русинами, відмінною від українців.</p>	<p>Ruszinság – a Csehszlovákiához tartozó ukrán területek népessége körében terjedő irányzat, melynek képviselői magukat nem ukránoknak, hanem ruszinoknak, önálló nemzetnek tartották.</p>
<p>Українська військова організація – нелегальна організація, яка ставила себе за мету ведення збройної боротьби проти польської окупації.</p>	<p>Ukrán Katonai Szervezet – illegális szervezet, melynek célja: fegyveres harc a lengyel megszállók ellen.</p>
<p>Нормалізація – політика врегулювання українсько-польських відносин здійснювана шляхом порозуміння між проводом Українського Національно-Демократичного Об'єднання і польським урядом 1935–1938 рр.</p>	<p>Normalizáció – az ukrán–lengyel kapcsolatok rendeződésének politikája 1935–1938 között, melynek az alapját az Ukrán Nemzeti-Demokratikus Egyesület vezetősége és a lengyel kormány között létrejött megegyezés képezte.</p>
<p>Берега Каргузька – концентраційний табір, створений польською владою в 1934 р. в місті Берега Каргузька (зараз місто Берега) на території Західної Білорусії як місце позасудового інтернування супротивників правлячого режиму.</p>	<p>Bereza Kartuzka – a lengyel kormány által 1934-ben létrehozott koncentrációs tábor a fennálló hatalom ellenzékének bírósági ítélet nélküli elkülönítése céljából Nyugat-Beloruszsiában Bereza Kartuzka (ma Bereza) városában.</p>
<p>Осадництво – політика заселення польськими колоністами західно-українських та західнобілоруських земель, яку проводив уряд Польщі у період 1919–1939рр; за цей період осіло осадників близько 300 тис. осіб.</p>	<p>Osadnyikság – a lengyelek gyarmatosító politikája a nyugat-ukrán és a nyugat-belorusz földeken 1919–1939 között. Ebben az időben 300 ezer oszadnyik (telepes) telepedik itt meg.</p>

<p>Кресовий закон – з метою асиміляції місцевого населення на Західній Україні і в Західній Білорусії вводилося двомовна шкільна освіта (Східні Креси (від польського слова <i>крес</i> – границя, кінець, край) – польська назва територій сьогоденної західної України, Білорусії і Литви, що колись входили до складу Польщі; „східна окраїна”).</p>	<p>Peremvidék törvény – a helyi lakosság asszimilációja céljából Nyugat-Ukrajnában és Nyugat-Belorussziában kétnyelvű, úgynevezett utraquista (kétoldalú) iskolatípust hoznak létre. (A lengyelek a nyugat-ukrajnai, nyugat-belorussziai és litván területeket nevezték „keleti peremvidéknek”.)</p>
<p>Санація (від. лат. <i>sanatio</i> – оздоровлення) – назва політичного табору, що утримував владу в Польщі у 1926–1939рр.</p>	<p>Szanáció (a lat. <i>sanatio</i> – gyógyulás) – 1926–1939 között hatalmon lévő politikai tábor Lengyelországban.</p>
<p>Сойм – орган державної влади.</p>	<p>Szojm – államhatalmi szerv.</p>
<p>Українське Національно-Демократичне Об’єднання (УНДО) – громадсько-політична організація під керівництвом <i>Д. Левицького</i>. Головна мета – політична боротьба (без застосування терористичних методів) за незалежність України і демократичні реформи.</p>	<p>Ukrán Nemzeti-Demokratikus Egyesület (UNDE) – társadalmi-politikai szervezet <i>D. Levickij</i> vezetésével. Fő célja: Ukrajna függetlenségéért és a demokratikus reformok bevezetéséért folytatott terrormentes politikai harc.</p>
<p>Україна під час Другої світової війни (1939–1945рр.)</p>	<p>Ukrajna a második világháborúban (1939–1945)</p>
<p>23 серпня 1939 р. – німецько-радянський договір про ненапад (<i>пакт Ріббентропа-Молотова</i>).</p>	<p>1939. augusztus 23. – szovjet–német megnehtámadási szerződés (<i>Molotov-Ribbentrop paktum</i>).</p>
<p>28 вересня 1939 р. – „Договір про дружбу та державний кордон” між СРСР та Німеччиною.</p>	<p>1939. szeptember 28. - a Szovjetunió és Németország között megkötött <i>Barátsági és az államhatárokról szóló szerződés</i>.</p>
<p>22 жовтня 1939 р. – вибори до Народних зборів у Львові.</p>	<p>1939. október 22. – Lvivben választásokat tartanak a Népgyűlésbe.</p>
<p>26-27 жовтня 1939 р. – засідання Народних зборів Західної України, на якому було проголошено відновлення радянської влади та ухвалено Декларацію про включення Західної України до складу Радянської України.</p>	<p>1939. október 26-27. – ülést tart Nyugat-Ukrajna Népgyűlése, amely meghirdeti a szovjetrendszer helyreállítását a vidéken, illetve elfogadja a Nyugat-Ukrajna és a Szovjet-Ukrajna egyesüléséről szóló nyilatkozatot.</p>

<p>15 листопада 1939 р. – ухвалення позачерговою сесією Верховної Ради УРСР рішення про входження Західної України до складу УРСР. Утворення Станіславської, Львівської, Волинської, Тернопільської, Рівненської, Дрогобицької областей.</p>	<p>1939. november 15. – az USZSZK Legfelsőbb Tanácsának rendkívüli ülészaka határoz Nyugat-Ukrajna felvételéről az USZSZK kötelékébe. Új megyék jönnek létre: a Sztanyiszlavi, Lvovi, Volinyi, Ternopoli, Rovnói, Drohobicsi.</p>
<p>Січень 1941 р. – Львівський процес над 59 членами ОУН.</p>	<p>1941 januárja – az UNSz 59 tagjának lvivi pere</p>
<p>22 червня 1941 р. – напад Німеччини на СРСР. Початок Великої Вітчизняної війни.</p>	<p>1941 .június 22. – Németország lerohanja a Szovjetuniót. A Nagy Honvédő Háború kezdete.</p>
<p>23-29 червня 1941 р. – найбільша танкова битва початкового періоду війни в районі Луцьк – Броди – Рівне – Дубно.</p>	<p>1941. június 23-29. – a háború kezdeti szakaszának legnagyobb tankcsatája Luck – Brodi-Rivne – Dubno térségében.</p>
<p>30 червня 1941 р. – створення Державного комітету оборони.</p>	<p>1941. június 30. – az Állami Védelmi Bizottság megalakulása.</p>
<p>30 червня 1941 р. – ОУН(б) у Львові проголосила Акт відновлення Української держави. Утворено Українське державне управління (тимчасовий уряд), головою якого обрано Ярослава Стецька-Карбовича.</p>	<p>1941. június 30. – az UNSZ (b) Lvivben meghirdeti az ukrán állam újjászületésének okmányát. Megalakul az Ukrán Állami Igazgatóság (ideiglenes kormány) Jarozslav Sztecko-Karbovics vezetésével.</p>
<p>11 липня 1941 р.–19 вересня 1941р. – оборона Києва. Війська Південно-Західного фронту були знищені. Загинув і командуєчий Миконьла Кирпонос та член військової ради Бурмистенко, начальник штабу Тупіков.</p>	<p>1941 július 11.–1941. szeptember 19. – Kijev védelme. A Délnyugati Front csapatait teljesen megsemmisítik. Elesett Mikola Kirponosz frontparancsnok, a haditanács tagja, Burmisztenko és Tupikov törzsparancsnok is.</p>
<p>1941–1942 pp. – евакуація з окупованих територій заводів, фабрик, культурно-освітніх закладів до східних областей РРФСР та в Середню Азію. Раду з евакуацій очолив М. Шверник, а Українську комісію з евакуації – Д. Жила.</p>	<p>1941–1942 – a gyárak, üzemek, kulturális- oktatási intézmények kitelepítése a megszállt területekről az OSZFSZK keleti területeire és Közép-Ázsiába. A kitelepítési tanács vezetője Svernik, az ukrainai kitelepítési tanács irányítója Zsila.</p>
<p>5 серпня 1941 р.–16 жовтня 1941 р. – оборона Одеси.</p>	<p>1941. augusztus 5.–1941. október 16. – Odessza védelme.</p>
<p>29-30 вересня 1941 р. – знищення в Бабиному Яру понад 100 тисяч євреїв.</p>	<p>1941. szeptember 29-30. – Babij Jarban több mint 100 ezer zsidót gyilkolnak le.</p>

30 вересня 1941 р.–5 грудня 1941 р. оборона Москви.	1941. szeptember 30.–1941. december 5. – Moszkva védelme.
26 жовтня 1941 р. – гітлерівці захопили Харків.	1941. október 26. – a hitleristák elfoglalják Harkovot.
30 жовтня 1941 р. – 4 липня 1942 р. – оборона Севастополя.	1941. október 30. – 1942. július 4. – Szevasztopol védelme.
25 листопада 1941 р. – наказ гітлерівського командування про арешт і страту членів оунівського підпілля.	1941. november 25. – a hitleri hadvezetés parancsot ad az UNSZ földalatti mozgalmának letartóztatására és kivégzésére.
5-6 грудня 1941 р. – контрнаступ радянських військ під Москвою – перша велика поразка німецьких військ.	1941. december 5-6. – a szovjet csapatok ellentámadása Moszkva alatt, a németek első nagy veresége.
25 грудня 1941 р. – 2 січня 1942 р. – невдала Керченсько-Феодосійська десантна операція радянських військ.	1941. december 25. – 1942. január 2. – a szovjet csapatok kercsi-feodoszjai sikertelen tengerészgyalogos hadművelete.
Весна 1942 р. – створення з'єднань партизанських загонів Сумської області під командуванням <i>С. Ковпака</i> та <i>А. Сабурова</i> .	1942 tavasza – partizánosztatok alakulnak Szumi vidékén <i>Sz. Kovpak</i> és <i>A.Szaburov</i> irányításával.
Березень 1942 р. – ряд загонів Сумщини об'єдналися в „Групу об'єднаних загонів України” під командуванням <i>А. Н. Сабурова</i> .	1942 márciusa – Szumi vidék partizánosztatai Ukrajna egyesített partizánosztatainak csoportjába egyesülnek <i>A.N. Szaburov</i> parancsnoksága alatt.
12 травня-29 травня 1942 р. – невдалий наступ радянських військ під Харковим.	1942. május 12-29. – a szovjet csapatok sikertelen támadása Harkiv alatt.
30 травня 1942 р. – утворення Центрального штабу партизанського руху. Начальник штабу – <i>Пономаренко</i> .	1942. május 30. – megalakul a partizánmozgalom központi vezérkara. Parancsnoka: <i>Ponomarenko</i> .
20 червня 1942 р. – український штаб партизанського руху. Начальник штабу – <i>Строкач</i> .	1942. június 20. – megalakul a partizánmozgalom ukrán vezérkara. Parancsnoka: <i>Sztrakacs</i> .
22 липня 1942 р. – завершення окупації України захопленням німецькими військами міста Свердловська Ворошиловградської області.	1942. július 22. – a Vorosilovgrad területi Szverdlovszk városának elfoglalásával egész Ukrajna német megszállás alá kerül.

Серпень-вересень 1942 р. – московська нарада командирів партизанських з'єднань про рейд на Правобережну Україну.	1942. augusztus-szeptember – a partizáncsoportok parancsnokainak moszkvai tanácskozása határozatot hoz Jobbparti ukrajnai portyáról.
Жовтень-листопад 1942 р. – рейд з'єднань Ковпака та Сабурова на Правобережну Україну.	1942. október-november – Kovpak és Szaburov csoportjának portyája Jobbparti Ukrajnában.
14 жовтня 1942 р. – на Волині – Поліссі ОУН(б) утворює Українську Повстанську Армію (ОУН-УПА).	1942 .október 14. – Voliny-Polisszjában az UNSZ (b) létrehozza az Ukrán Felkelő Hadsereget (UNSZ -UFH).
19 листопада 1942 р.–2 лютого 1943 р. – Сталінградська битва. Початок докорінного перелому в ході Другої світової війни.	1942. november 19.–1943. február 2. – a Sztálingrádi csata. Gyökeres fordulat kezdete a második világháború menetében.
18 грудня 1942 р. – початок визволення України від фашистів. Звільнення села Півнівка Міловського району Ворошиловградської області.	1942. december 18. – Ukrajna felszabadításának kezdete a fasiszta megszállás alól. Elsőkánt Pivnyivka község szabadul fel a Vorosilovgrádi terület Milovei járásából.
1943 р. – утворення стрілецької дивізії СС „Галичина”.	1943 – az SS <i>Halicina</i> lövészadosztály megalakulása.
1943 р. – розгром німецьких угруповань на Лівобережній Україні, Донбасі, вихід до Дніпра, захоплення плацдарму на правому березі Дніпра.	1943 – a német hadseregcsopotok kiűzése Balparti Ukrajnából, a Donyec-medencéből. A szovjet csapatok kiérnek a Dnyeperhez, és híd főállást építenek ki a folyó jobb partján.
15 березня 1943 р. – німці знову захопили Харків.	1943. március 15. – a németek visszafoglalják Harkovot.
12 червня 1943 р.–жовтень 1943 р. – Карпатський рейд Сидора Ковпака.	1943. június 12.– 1943 októbere – Szidor Kovpak kárpáti portyája.
Червень 1943 р. – III надзвичайний великий збір ОУН(б). Соціально-економічна платформа ОУН – безоплатна передача землі селянам, свобода різних форм господарювання, рівність всіх громадян перед законом.	1943 júniusa – az UNSZ(b) III. rendkívüli nagygyűlése. Itt dolgozták ki az UNSZ szociális-gazdasági platformját, amely előíranyozta a föld ingyenes átadását a parasztoknak, a gazdálkodási formák szabad megválasztásának a jogát, az állampolgárok törvény előtti egyenlőségét.
5 липня–23 серпня 1943 р. – Курська битва. „Рейкова війна”.	1943. július 5.–augusztus 23. – a kurszki csata, a <i>Sinháború</i> .

3-23 серпня 1943 р. – Белгородсько-Харківська операція – наступальна операція військ Воронезького та Степового фронтів.	1943. augusztus 3-23. – a Belgorod-Harkovi hadművelet – a Voronyezsi és Sztjeppei frontok támadó hadművelete.
11 серпня 1943 р. – спорудження німцями „Східного валу” (Дніпро – р. Молочна).	1943. augusztus 11. – a németek kiépítik a Keleti sáncot (a Dnyeper és Molocsnaja folyók vonala).
23 серпня 1943 р. – визволення Харкова.	1943. augusztus 23. – Harkiv felszabadul.
2 вересня 1943 р. – визволення Сум.	1943. szeptember 2. – Szumi felszabadul.
8 вересня 1943 р. – визволення Сталіно, Донбасу.	1943. szeptember 8. - Sztalino és Donbász felszabadul.
21 вересня 1943 р. – визволення Чернігова.	1943. szeptember 21. – Csernyihiv felszabadul.
21-22 вересня 1943 р. – Червона Армія вийшла в районі Прип'яті до Дніпра. Падіння „Східного валу”.	1943. szeptember 21-22. – a Vörös Hadsereg a Pripjaty térségében kiér a Dnyeperhez. A Keleti sánc eleste.
23 вересня 1943 р. – визволення Полтави.	1943. szeptember 23. – Poltava felszabadul.
14 жовтня 1943 р. – визволення Запоріжжя.	1943. október 14. – Zaporizzsja felszabadul.
20 жовтня 1943 р. – Воронезький, Степовий, Південно-Західний, Південний fronti були перейменовані у 1, 2, 3, 4 Українські fronti.	1943. október 20. – a voronyezsi, sztjeppei, délnyugati és a déli frontokat átnevezik 1., 2., 3., 4. Ukrán frontnak.
25 жовтня 1943 р. – визволення Дніпропетровська, Дніпродзержинська.	1943. október 25. – Dnyiproetrovszk és Dnyiprodzerszinszk felszabadul.
6 листопада 1943 р. – війська 1 Українського фронту визволили Київ.	1943. november 6. -az 1. Ukrán front csapatai felszabadítják Kijevet.
28 листопада–1 грудня 1943 р. – Тегеранська конференція лідерів СРСР, США, Англії.	1943. november 28–december 1. – a Szovjetunió, USA és Anglia vezetőinek teheráni konferenciája.
14 грудня 1943 р. – визволення Черкасів.	1943. december 14. – Cserkaszi felszabadul.
24 грудня 1943 р.–14 січня 1944 р. – Житомир-Бердичівська операція.	1943. december 24.–1944. január 14. – a Zsitomir-Berdicsevi hadművelet.
31 грудня 1943 р. – визволення Житомира.	1943. december 31. – Zsitomir felszabadul.

<p>1944 р. – розгром німецьких угруповань військ „Південь” та „А”, визволення Правобережної України та Криму.</p>	<p>1944 – a Dél és A német hadseregcsoporthoz szétverése, Jobbparti Ukrajna és Krím felszabadítása.</p>
<p>5 січня 1944 р.–1 квітня 1944 р. – Львівсько-Варшавський рейд 1-ї Української партизанської дивізії з'єднання Ковпака під командуванням Вершигори (Білоруссія, Україна, Люблін, Варшава).</p>	<p>1944. január 5.–április 1. – a Kovpak kötelékéhez tartozó első ukrán partizán hadtest Ivívi–varsói portyája Versihora parancsnoksága alatt (Belorusszia, Ukrajna, Lublin, Varsó).</p>
<p>24 січня–17 лютого 1944 р. – Корсунь-Шевченківська операція, Рівненсько-Луцька операція.</p>	<p>1944. január 24.–február 17. – Korszuny-sevcsenkovszki hadművelet, rovníi-lucki hadművelet.</p>
<p>30 січня–29 лютого 1944 р. – Нікопольсько-Криворізька операція.</p>	<p>1944. január 30.–február 29. – a Nyikopol-Krivij-Roh-i hadművelet.</p>
<p>4 березня–17 квітня 1944 р. – Проскурів-Чернівецька операція.</p>	<p>1944. március 4.–április 17. – a Proszkuriv-Csernyivci hadművelet.</p>
<p>5 березня–17 квітня 1944 р. – Умансько-Ботошанська наступальна операція.</p>	<p>1944. március 5.–április 17. – az umanyi-botosani támadó hadművelet.</p>
<p>26 березня–14 квітня 1944 р. – Одеська наступальна операція.</p>	<p>1944. március 26.–április 14. – az odesszai támadó hadművelet.</p>
<p>8 квітня–12 травня 1944 р. – Кримська наступальна операція.</p>	<p>1944. április 8.–május 12. – a krími támadó hadművelet.</p>
<p>18 травня 1944 р. – за наказом Сталіна весь кримськотатарський народ був звинувачений у колабораціонізмі, та депортований з Криму.</p>	<p>1944. május 18. – Sztálin parancsára a fasisztákkal való együttműködés vádjával megkezdik a krími tatár nép erőszakos kitelepítését.</p>
<p>Липень 1944 р. – утворення Української головної визвольної ради (УГВР). У війні керує збройною боротьбою, після війни – Установчі збори (ОУН).</p>	<p>1944. július – az Ukrán Felszabadító Főtanács (UFFT) megalakulása. Háború idején a fegyveres harc irányítása volt a feladata, a háború után pedig Ukrán Alkotmányozó Nemzetgyűlés szerepét töltötte volna be (UNSZ).</p>
<p>13 липня–29 серпня 1944 р. – Львівсько-Сандомірска операція.</p>	<p>1944. július 13.–augusztus 29. – Ivívi-szandomiri hadművelet.</p>
<p>8 вересня 1944 р.–28 жовтня 1944 р. – Східно-Карпатська операція – наступальна операція частин 1-го Українського (маршал І. С. Конєв) і 4-го Українського (генерал І. Ю. Петров) фронтів у Східних Карпатах.</p>	<p>1944. szeptember 8.–október 28. – az 1. (I. Sz. Konyev marsall) és 4. ukrán front (I. J. Petrov tábornok) csapatainak támadó hadművelete a Keleti-Kárpátokban (Kelet-Kárpátok hadművelet).</p>

<p>1944 р. – рік повного визволення України: 8 січня – Кіровоград, 2 лютого – Луцьк, Рівне, 8 лютого – Нікополь, 22 лютого – Кривий-Ріг, 13 березня – Херсон, 20 березня – Вінниця, 28 березня – Миколаїв, 29 березня – Чернівці, 10 квітня – Одеса, 13 квітня – Сімферополь, 15 квітня – Тернопіль, 9 травня – Севастополь, 12 травня – Крим, 24 липня – Львів, Станіслав, 6 серпня – Дрогобич, 8 жовтня – Лавочне, 27 жовтня – Ужгород, 28 жовтня – Чоп.</p>	<p>1944 – Ukrajna teljes felszabadításának esztendeje: január 8. – Kirovohrad, február 2. – Luck, Rovnó, február 8. – Nyikopol, február 22. – Krivij Rih, március 13. – Herszon, március 20. – Vinnyica, március 28. – Mikolajiv, március 29. – Csernyivci, április 10. – Odessza, április 13. – j Szimferopol, április 15. – Ternopol, május 9. – Szevasztopol, május 12. – Krím, július 24. – Lviv, Sztanyiszlav, augusztus 6. – Drohobics, október 8. – Lavocsne, október 27. – Ungvár, október 28. – Csap.</p>
<p>8 жовтня 1944 р. – завершення визволення радянськими військами території УРСР.</p>	<p>1944. октобер 8. – a szovjet csapatok befejezik az USZSZK területének felszabadítását.</p>
<p>26 листопада 1944 р. – з'їзд народних депутатів Закарпаття у місті Мукачеві прийняв Маніфест про возз'єднання Закарпатської України з УРСР.</p>	<p>1944. november 26. – Kárpátalja népi bizottságainak első kongresszusa Munkácson kiáltványt fogad el a Kárpátontúli Ukrajna újraegyesüléséről az USZSZK-val.</p>
<p>4-11 лютого 1945 р. – Ялтинська конференція лідерів СРСР, США, Англії.</p>	<p>1945. február 4-11. – a Szovjetunió, USA és Anglia vezetőinek jaltai konferenciája.</p>
<p>8 травня 1945 р. – підписання Акту про беззастережену капітуляцію Німеччини.</p>	<p>1945. május 8. – Németország aláírja a feltétel nélküli kapitulációról szóló okiratot.</p>
<p>26 червня 1945 р. – підписання в Москві Чехословаччиною договору, за яким Закарпатська Україна відійшла до СРСР і стала частиною УРСР.</p>	<p>1945. június 26. – Moszkvában szovjet-csehszlovák szerződés aláírására kerül sor, melynek alapján Kárpátalja a Szovjetunióhoz kerül, belép az USZSZK kötelékébe.</p>
<p>17 липня–2 серпня 1945 р. – Потсдамська конференція лідерів СРСР, США, Англії.</p>	<p>1945. július 17.–augusztus 2. – a Szovjetunió, USA és Anglia vezetőinek potsdami konferenciája.</p>
<p>2 вересня 1945 р. – закінчення Другої світової війни.</p>	<p>1945. szeptember 2. – a második világháború vége.</p>

<p>Пакт Молотова–Рібентропа (1939 р.) – назва радянсько-німецького договору про ненапад розрахованого на 10 років з секретним додатковим протоколом, підписаного наркомом закордонних справ В. Молотовим та міністром закордонних справ Німеччини Й. фон Рібентропом. Цим протоколом визначалась сфера взаємних інтересів обох держав. До СРСР було приєднано Литву, Латвію, Естонію, Західну Україну, Західну Білорусію.</p>	<p>Molotov–Ribbentrop-paktum (1939) – szovjet–német 10 évre szóló megneemtámadási szerződés, amelyet V. Molotov szovjet és Joachim von Ribbentrop német külügyminiszterek írtak alá. A felek a szerződéshez csatolt titkos záradékban megállapodtak Európa keleti térségeinek érdekszférákra történő felosztásáról. A Szovjetunióhoz csatolták Litvániát, Lettországot, Észtországot, Nyugat-Ukrajnát és Nyugat-Belorusziát.</p>
<p>„Договір про дружбу та державний кордон” між СРСР та Німеччиною – договір, укладений нацистською Німеччиною та Радянським Союзом 28 вересня 1939 р. після спільного вторгнення до Польщі. Підписаний міністром зовнішніх справ Німеччини Рібентропом та народним комісаром зовнішніх справ СРСР Молотовим. До договору додавалось декілька секретних статей. У цих статтях регулювався обмін населенням між Радянським Союзом та Німеччиною, уточнювались границі сфер впливу визначені пактом Молотова–Рібентропа, та погоджувалось придушення будь-якої „польської агітації”.</p>	<p>A Barátságáról és államhatárról szóló szovjet–német szerződés – a fasiszta Németország és a Szovjetunió között jött létre 1939. szeptember 28-án, miután együtt lerohanták Lengyelországot. Vjacseszlav Mihajlovics Molotov szovjet és Joachim von Ribbentrop német külügyminiszterek írták alá. Csatoltak hozzá egy sor titkos paragrafust, melyekben szabályozták a Szovjetunió és Németország közötti lakosságcserét, pontosították a két ország érdekszféráinak a Molotov–Ribbentrop paktumban meghatározott határait, megegyeztek a „lengyel agitációk” elfojtásáról.</p>
<p>Радянізації західних земель – установа радянської влади на Західній Україні. Ліквідація старої системи управління, впровадження нової, радянської, заміна польських чиновників службовцями із Східної України, розширення мережі українських шкіл, українізація вищої школи, Львівський університет перейменований на університет ім. Івана Франка, Театр опери і балету на театр ім. Івана Франка, безплатне медичне обслуговування, націоналізація промисловості, торгівлі, землі, утворені профспілки, місцеві організації ВКП(б), примусова колективізація, жорстокий терор, розгром „Просвіти”, арешти, ув’язнення понад 10% населення, депортація селян до східних регіонів СРСР.</p>	<p>A nyugat-ukrajnai földek szovjetesítése – a régi közigazgatás megszüntetése és a szovjetrendszer meghonosítása. A lengyel hivatalnokokat kelet-ukránokra cserélik, ukrán iskolákat nyitnak, a főiskolai oktatás ukránosítása. A lvivi egyetem, az opera és a balett színház felveszi Ivan Franko nevét. Ingyenes orvosi ellátás. Államosítják az ipart, kereskedelemet, földet. Megalakulnak a szak-szervezeti szervek, az ÖK(b)P alapszervezetei. Erőszakos kollektivizálás. Tömeges megtorlások. A <i>Prosztvitákat</i> felszámolják, letartóztatások, a lakosság több mint 10%-nak a bebörtönzése, a parasztság kitelepítése a Szovjetunió keleti térségeibe.</p>

<p>„План Барбаросса” – кодова назва плану блискавичної війни Третього Рейху проти СРСР. Розробка плану була розпочата в липні 1940р. Остаточний варіант затверджений 18 грудня 1940р. План „Барбаросса” передбачав швидкоплинну військову кампанію з повним розгромом Червоної Армії та захопленням європейської частини СРСР по лінії Волга – Архангельськ. Не зважаючи на початковий успіх німецьких військ, завершити операцію у встановлені терміни не вдалося.</p>	<p>«Barbarossza -terv» – a Harmadik Birodalom Szovjetunió elleni villámháborús tervének kódolt elnevezése. 1940 júliusában kezdték kidolgozni, végső változatát pedig 1941. december 18.-án fogadták el. A «Barbarossza -terv» gyorslefordítású hadműveletet irányzott elő a Vörös Hadsereg teljes megsemmisítése és a Szovjetunió európai részének az elfoglalása céljából a Volga-Arhangelszk vonalig. Bár a németek kezdetben sikeresek voltak a Wehrmacht mégsem tudta a megadott időre befejezni a hadműveletet. A háború pedig</p>
<p>„План Ост” (Генеральний план „Ост”) – план колонізації Німеччиною держав Східної Європи під час Другої світової війни.</p>	<p>Ost-terv (Ost-alapterv) – Kelet-Európa gyarmatosításának terve Németország által a második világháború idején.</p>
<p>Окупаційний режим на території України – Трансністрія (Одеса, південь Вінницької, захід Миколаївської областей); Чернівецька та Ізмаїльська області були передані Румунії; Дистрикт (округ) „Галичина” (Львівська, Дрогобицька, Станіславська, Тернопільська області), який входив до складу Краківського Генерал- губернаторства; прифронтові території (Чернігів, Суми, Харків, Донбас); Рейхскомісаріат Україна (Правобережна Україна, більша частина Лівобережної Україна, південні райони), Центр: Рівне. Рейхскомісар – Erich Koch.</p>	<p>Мегсзлліási rendszer Ukrajna területén – a Csernyivci és az Izmaili területeket Romániához csatolták. Odessza vidéke, Vinnyica déli, Mikolajiv nyugati járásai a Transznisztria nevet kapták. Halicsina körzet (Lviv, Drohobics, Sztanyiszlav, Ternopol) a Krakkói főkormányzóság részét képezte. Csernyihiv, Szumi, Harkiv és a Donyec-medence front menti területnek számított. Jobbparti Ukrajna, a Balpart jelentős része, a déli járasok pedig Ukrajna birodalmi biztosságához kerültek. Központja: Rovno volt, Erich Koch birodalmi biztos vezetésével.</p>
<p>Голокост – загибель значної частини єврейського населення Європи в ході систематичного переслідування і знищення його нацистами та їхніми посібниками в Німеччині і на захоплених територіях у 1933–1945рр. Було знищено 6 млн. євреїв, понад 1 млн. вихідців із СРСР.</p>	<p>Holokauszt – az európai zsidóság szisztematikus üldözése és irtása a nácik és csatlósáik által Németországban és a megszállt területeken 1933és 1945 között. 6 millió zsidó veszítette életét, ebből 1 millió szovjet.</p>
<p>Остарбайтер – німецький термін для означення осіб, які були вивезені гітлерівцями зі східних окупованих територій, переважно з Рейхскомісаріату Україна, протягом Другої світової війни на примусові роботи до Німеччини.</p>	<p>Ostarbeiter – a megszállt területekről, túlnyomórészt az ukrán birodalmi biztosságból a második világháború idején Németországba kényszermunkára elhurcolt személyek (német kifejezés) neve.</p>

<p>Нацизм – політична ідеологія, доктрина, політичний режим, заснований на расизмі, шовінізмі, антигуманізмі і тоталітаризмі. Нацизм дотримується ідей про зверхність „вищої”, „панівної” раси над іншими, „неповноцінними” націями і расами (доктрина „надлюдини” і „недолюдини”); верховенстві нації і держави над особистістю.</p>	<p>Nácizmus – fajgyűlöleten, sovinizmuson, embertelenségen és totalitarizmuson alapuló ideológiai elv és politikai rendszer. Alapelve: a kiválasztott, <i>felsőrendű, uralkodó</i> fajok uralma a többi, <i>nem teljes értékű</i> nemzet és faj felett (az übermensch és untermensch doktrínája); a nemzet és állam fensőbbségét a személy felett.</p>
<p>Колабораціоналізм – явище, що належить до періоду Другої світової війни. Співробітництво урядів окремих держав з окупаційними режимами.</p>	<p>Kollaboráció – egyes kormányok együttműködése a megszálló hatóságokkal. A második világháború időszakával kapcsolatos fogalom.</p>
<p>Новий порядок – жорстокий режим, установлений німецько-фашистськими загарбниками на окупованій території України, що супроводжувався масовими розстрілами та депортаціями місцевого населення.</p>	<p>Fasiszta új rend – a németek által a megszállt ukrán területeken létrehozott kegyetlen rendszer, melyet tömeges kivégzések és kitelepítések jellemeztek.</p>
<p>Бабин Яр – під час німецької окупації Києва у 1941–1943 рр. став місцем масових розстрілів німецькими окупантами мирного населення і радянських військовополонених, євреїв та циган за етнічною ознакою, а також партійних та радянських активістів, підпільників, членів Організації Українських Націоналістів, заручників, „саботажників”, порушників комендантської години та інших. Тут розстріляли майже 34 тисячі євреїв.</p>	<p>Babij Jar – Kijev német megszállása idején 1941–1943 között a békés lakosság és a hadifoglyok tömeges legyilkolásának a helye. Zsidókat és cigányokat nemzeti hovatartozásuk alapján, párt és szovjet aktivistákat, partizánokat, UNSZ tagokat, túszoikat, „szabotőröket”, a kijárási tilalom megszegőit végezték itt ki. Megközelítőleg 34 ezer zsidó embert gyilkoltak itt le.</p>
<p>Рух Опору – антифашистський, національно-визвольний рух у роки Другої світової війни проти німецьких, італійських і японських окупантів та їхніх союзників.</p>	<p>Ellenállási Mozgalom – antifasiszta nemzeti-felszabadító mozgalom a német, olasz és japán megszállók, illetve szövetségeseik ellen a második világháború idején.</p>
<p>Східний вал – система оборонних укріплень, створена німецько-фашистськими загарбниками по річках Дніпро та Молочна з метою стримування Радянської Армії.</p>	<p>Keleti sánc – a Szovjet Hadsereg feltartóztatása céljából kiépített német védelmi rendszer a Dnyeper és Molocsnaja folyók vonalán.</p>

<p>Дивізія СС „Галичина” – німецька військова частина, створена з добровольців українського походження. Формування дивізії розпочалося наприкінці 1943 року під керівництвом Військової управи. Голова: <i>Кубійович</i>.</p>	<p>SS Halicsina lövészadosztály – укрїн önkéntesekből létrehozott német katonai alakulat. A lövészadosztályt 1943-ban alakult a Katonai Igazgatóság irányítása alatt. Elnöke: <i>Kubijovics</i></p>
<p>Докорінний перелом в ході Другої світової війни – період війни від контрнаступу радянських військ під Сталінградом до відкриття Другого фронту в Європі (19 листопада 1942 р. – 6 червня 1944 р.).</p>	<p>Gyökeres fordulat a második világháború menetében – a Szovjet Hadsereg Sztálingrád alatti ellentámadása és az európai második front megnyitása közötti időszak (1942. november 19.–1944. június 6.).</p>
<p>Депортація народів – інструмент радянської національної політики сталінських часів. Депортація народів являла собою насильницьке переселення громадян за національною ознакою у віддалені місцевості СРСР, де вони розміщалися у спецпоселеннях.</p>	<p>Kitelepítések – a sztálini nemzetiségi politika megszokott eszköze. Egész népcsoportokat telepítettek ki nemzeti hovatartozásuk miatt a Szovjetunió távoli térségeibe, ahol speciális településeken helyezték el őket.</p>
<p>Поліська Січ – Українська повстанська армія отамана Бульби Боровця (УПА(о)Б-Б).</p>	<p>Polisszjai Szics – Bulba Borovec atamán Ukrán Felkelő Hadserege (B-B(a)UFH).</p>
<p><i>Післявоєнна відбудова і розвиток України 1945 р. – початку 50 років</i></p>	<p><i>Ukrajna háború utáni újjáépítése és fejlődése 1945 és az 50-es évek elején</i></p>
<p>1944–1947 р. – голова РНК УРСР <i>М. С. Хрущов</i>.</p>	<p>1944–1947 – <i>M. Sz. Hruscsov</i>, az USZSZK Népbiztosok Tanácsának elnöke.</p>
<p>1 лютого 1944 р. – поширено компетенцію УРСР на зовнішні справи й оборону утворенням союзно-республіканських наркоматів. Нарком оборони: <i>Герасименко</i>, нарком зовнішніх справ <i>Мануїльський</i>.</p>	<p>1944. február 1. – az USZSZK hatáskörének kiterjesztése a külpolitikára és a honvédelemre. Szövetségi-köztársasági népbiztosok létrejötte. A honvédelmi népbiztos: <i>Heraszimenko</i>, a külügyi népbiztos <i>Manujilskij</i>.</p>
<p>25 квітня 1945 р. – на сесії в Сан-Франціско Україна увійшла до складу ООН як член-засновник.</p>	<p>1945. április 25. – a San Francisco-i Konferencián Ukrajna az ENSZ alapító tagja lesz.</p>
<p>16 серпня 1945 р. – договір між СРСР та Польщею про радянсько–польський кордон.</p>	<p>1945. augusztus 16. – az SZSZKSZ és Lengyelország szerződést ír alá a szovjet–lengyel határról.</p>

<p>22 січня 1946 р. – Указ Президії Верховної Ради СРСР про утворення в складі УРСР Закарпатської області.</p>	<p>1946. január 22. – az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének rendelete a Kárpátontúli terület létrehozásáról az USZSZK keretei között.</p>
<p>Лютий 1946 р. – офіційна назва Червоної Армії – Радянська Армія.</p>	<p>1946. február – a Vörös Hadsereg hivatalos elnevezését Szovjet Hadseregre változtatják.</p>
<p>Березень 1946 р. – закритий судовий процес у Києві над представниками духовенства (Й. Сліпий).</p>	<p>1946. március – az egyház képviselőinek zárt tárgyalása Kijevben (J. Szlipij).</p>
<p>8-10 березня 1946 р. – Собор Української греко-католицької церкви (Львівський церковний собор), ініційований і організований НКДБ і НКВС, ухвалив рішення про ліквідацію Берестейської (Брестської) унії 1596 р. і об'єднання з Руською православною церквою.</p>	<p>1946. március 8-10. – az államvédelmi és belügyi népbiztosság által kezdeményezett és szervezett lvivi görög katolikus egyházi zsinat felmondja a Breszti uniót (1596) és kimondja az orosz pravoszláv egyházzal való egyesülést.</p>
<p>15-19 березня 1946 р. – Верховна Рада СРСР ухвалила закони про п'ятирічний план відбудови і розвитку народного господарства СРСР на 1946–1950 рр., перетворення Ради Народних Комісарів СРСР на Раду Міністрів СРСР.</p>	<p>1946. március 15-19. – az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsa törvényt fogad el a Szovjetunió 1946–1950-es negyedik újjáépítési és népgazdaság-fejlesztési ötéves tervéről. A Szovjetunió Népbiztosok Tanácsa a Szovjetunió Minisztertanácsává alakul át.</p>
<p>14 серпня 1946 р. – ЦК ВКП(б) ухвалив Постанову про журнали „Звезда” і „Ленінград”. У ній, як і в інших партійних документах 1946–1948 рр. з питань літератури і мистецтва, проявилось грубе і некомпетентне втручання у творчу діяльність, заперечення елементарних свобод митців, зневажливе ставлення до творчої інтелігенції. Початок „жданівщини”.</p>	<p>1946. augusztus 14. – az Ök(b)P KB Határozata a <i>Zvezda</i> és <i>Leningrád</i> című folyóiratokról, melyben az 1946–1948-as irodalommal és művészetekkel foglalkozó párt dokumentumokhoz hasonlóan durván és buta módon beavatkoznak az alkotó értelmiség tevékenységébe, semmibe véve alapvető jogait. A <i>zsdanovizmus</i> kezdete.</p>
<p>24 серпня 1946 р. – ЦК КП(б)У ухвалив Постанову про викривлення і помилки у висвітленні історії української літератури; безпідставно стверджувалося, що „Нариси історії української літератури” своїми помилками „допомагають злісним ворогам народу – українсько-німецьким націоналістам”.</p>	<p>1946. augusztus 24. – az UK(b)P KB Határozata az ukrán irodalomtörténet megvilágításának ferdeségeiről és hibáiról a <i>Karcolatok az ukrán irodalom történetéből</i> című munkában. A dokumentum alaptalanul állítja azt, hogy a fent említett mű hibáival elősegíti „a nép konok ellenségeinek, az ukrán–német nacionalistáknak” a tevékenységét.</p>
<p>27-30 серпня 1946 р. – восьма сесія Верховної Ради УРСР першого скликання схвалила п'ятирічний план відбудови і розвитку народного господарства республіки на 1946–1950 рр.</p>	<p>1946. augusztus 27-30. – az USZSZK első összehívású Legfelsőbb Tanácsának nyolcadik ülészaka elfogadja az 1946–1950-es újjáépítési és népgazdaság-fejlesztési ötéves tervet.</p>

<p>19 вересня 1946 р. – Рада Міністрів СРСР і ЦК ВКП(б) ухвалили Постанову про заходи щодо ліквідації порушень статуту сільськогосподарської артілі у колгоспах, посилення тиску тоталітарної держави на селянство.</p>	<p>1946. szeptember 19. – a Szovjetunió Minisztertanácsa és az ÖK(b)P KB közös határozatot fogad el a mezőgazdasági artelek szervezeti szabályzatának megszegését felszámoló intézkedésekről a kolhozokban. A parancsuralmi állam fokozza nyomásgyakorlását a parasztságra.</p>
<p>4 жовтня 1946 р. – Радянська Україна опублікувала виклад Постанови ЦК КП(б)У у журналі „Вітчизна”, де безпідставно стверджувалося, що редакція журналу систематично надавала сторінки для пропаганди „буржуазно-націоналістичних поглядів”.</p>	<p>1946. október 4. – a Szovjet-Ukrajnában napvilágot lát az UK(b)P KB határozata a <i>Vitcsizna</i> folyóiratról, amelyben annak az alaptalan vádnak adnak hangot, hogy a szerkesztőség rendszeresen helyet biztosított a „burzsoá-nacionalista nézetek” népszerűsítésének.</p>
<p>15 листопада 1946 р. – Постанова Ради Міністрів УРСР про запровадження нового українського правопису, посилення русифікації в Україні.</p>	<p>1946. november 15. – az USZSZK Minisztertanácsa határoz az új ukrán helyesírási szabályok bevezetéséről. Az oroszosítás felerősödése Ukrajnában.</p>
<p>Осінь 1946–1947 рр. – повоєнний голод в Україні, викликаний злочинною аграрною політикою сталінського керівництва</p>	<p>1946 ősze–1947 – a bűnös sztálini agrárpolitika a háború után éhínséghez vezet Ukrajnában.</p>
<p>1947–1954 рр. – Голова Ради Міністрів УРСР <i>Д. С. Коротченко</i>.</p>	<p>1947–1954 – az USZSZK Minisztertanácsának elnöke <i>D. Sz. Korotcsenko</i>.</p>
<p>1947 р. – УРСР стала членом міжнародних організацій: Європейської економічної комісії, Економічної та соціальної ради.</p>	<p>1947 – az USZSZK tagja lesz az Európai gazdasági bizottságnak és a Gazdasági és szociális tanácsnak.</p>
<p>10 лютого 1947 р. – підписання у Парижі мирних договорів представниками СРСР, БРСР і УРСР (разом з іншими союзними і об'єднаними державами) з Румунією, Угорщиною, Фінляндією, Болгарією та Італією.</p>	<p>1947. február 10. – Párizsban az SZSZKKSZ, USZSZK, BSZSZK (a többi szövetséges állammal együtt) békeszerződést ír alá Romániával, Magyarországgal, Finnországgal, Bulgáriával és Olaszországgal.</p>
<p>3 березня 1947 р. – пленум ЦК КП(б)У звільнив від обов'язків Першого секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова. Членом Політбюро і Першим секретарем ЦК КП(б)У обрано <i>Л. М. Кагановича</i> (березень 1947 р.–грудень 1947 р.).</p>	<p>1947. március 3. – az UK(b)P KB Plénuma felmenti első titkári tisztségéből M. Hruscovot. A Politikai Bizottság tagjává és az UK (b)P KB első titkárává <i>L. M. Kaganovics</i>ot választják. (1947 márciusa-decembere)</p>

<p>3 березня 1947 р. – уведено в дію перший гідроагрегат зруйнованої в роки війни Дніпровської ГЕС ім. В. І. Леніна у Запоріжжі (Дніпрогесу).</p>	<p>1947. március 3. – Zaporizzsjában üzembe helyezik a háború alatt lerombolt V.I. Lenin nevét viselő Dnyeperi Vízerőmű első turbináját.(Dnyiprohesz).</p>
<p>28 квітня–12 серпня 1947 р. – акція „Вісла”.</p>	<p>1947. április 28. – augusztus 12. – a <i>Visztula</i> operáció.</p>
<p>4 червня 1947 р. – Президія Верховної Ради СРСР прийняла Укази „Про кримінальну відповідальність за розкрадання державного і громадського майна” та „Про посилення охорони особистого майна громадян”.</p>	<p>1947. június 4. – az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsának elnöksége törvényerejű rendeleteket fogad el <i>A büntetőjogi felelősségről az állami és a közösségi vagyon elsajátításáért</i> és <i>A polgárok személyi tulajdona védelmének megerősítéséről</i>.</p>
<p>29 серпня 1947 р. – ЦК КП(б)У ухвалив Постанову про політичні помилки в роботі Інституту історії України АН УРСР.</p>	<p>1947. augusztus 29. - az UK(b)P KB határozata az USZSZK TA Ukrajna Történeti Intézetének munkájában fellelhető politikai hibákról.</p>
<p>Вересень 1947 р. – відбувся пленум Спілки радянських письменників України, на якому у виступах Л. Кагановича і О. Корнійчука були піддані жорсткій критиці М. Рильський, Ю. Яновський, А. Малишко та інші із звинуваченням у націоналізмі. Також почалися гоніння на українських істориків.</p>	<p>1947 szeptembere – az Ukrán Írószövetség plénumán L. Kaganovics és O. Kornijicsuk élesen bírálja M. Rilszkijt, J. Janovszkijt, A. Maliskót, nacionalizmussal vádolva őket. Üldözni kezdik az ukrán történészeket.</p>
<p>4 жовтня 1947 р. – ЦК КП(б)У прийняв рішення про створення спеціальних оперативних груп для ліквідації членів Центрального проводу ОУН і крайових проводів.</p>	<p>1947. október 4. – az UK(b)P KB döntése különleges operatív csoportok létrehozásáról az UNSZ Központi és Tartományi vezetőinek fizikai megsemmisítése céljából.</p>
<p>26 жовтня 1947 р. – найбільш масова депортація у повоєнний період українців із західних областей республіки (близько 80 тис. осіб).</p>	<p>1947. október 26. – a nyugat-ukrajnai ukránság háború utáni legjelentősebb kitelepítése. (közel 80 ezer fő.)</p>
<p>14 грудня 1947 р. – Постанова Ради Міністрів СРСР і ЦК ВКП(б) про здійснення грошової реформи і відміну карток на продовольчі і промислові товари.</p>	<p>1947. december 14. – az SZSZKSZ Minisztertanácsának és az ÖK(b)P KB-nak közös rendelete a pénzreform bevezetéséről és az élelmiszer-, illetve iparcikkjegyek megszüntetéséről.</p>
<p>26 грудня 1947 р. – Першим секретарем ЦК КП(б)У знову обрано М. Хрущова.</p>	<p>1947. december 26. – az UK(b)P KB első titkárává ismét M. Hruscovot választják.</p>

<p>21 лютого 1948 р. – Указ Президії Верховної Ради СРСР про виселення з УРСР осіб, які „злісно ухиляються від трудової діяльності” у колгоспному виробництві і ведуть „антигромадський, паразитичний спосіб життя”.</p>	<p>1948. február 21. – az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsának elnöksége törvényerejű rendeleteket fogad el azon személyek kitelepítéséről akik „megrögzötten kerülnek a mezőgazdasági munkát és társadalomellenes, élősködő életmódot folytatnak”.</p>
<p>22 травня 1948 р. – Постанова ЦК КП(б)У про стан і заходи щодо поліпшення музичного мистецтва в УРСР у зв'язку з постановою ЦК ВКП(б) про оперу „Велика дружба” В. Мураделі. У ній безпідставній критиці піддана творчість Б. Лятошинського, М. Гозенпуда та ін.</p>	<p>1948. május 22. – az UK(b)P KB döntése a zeneművészet tökéletesítéséről Ukrajnában az ÖK(b)P határozatának fényében V. Muradeli <i>Nagy barátság</i> című operájáról. A határozat alaptalanul bírálja Ljatosinszkij és Hozenpud művészetét.</p>
<p>30 серпня 1948 р. – нарада працівників біологічних, сільськогосподарських і медичних наук спільно з практиками-мічурінцями України у Києві, де підтримано рішення сесії ВАСГНІЛ (Всесоюзна академія сільськогосподарських наук ім. Леніна). Розпочато гоніння проти вчених-генетиків в УРСР.</p>	<p>1948. augusztusa 30. – az ukrán biológusok, mezőgazdászok és orvos-tudósok közös kijevei értekezlete a gyakorló micsurinistákkal jóváhagyta az ÖSZLMTA (Össz-szövetségi Lenin Mezőgazdasági Tudományos Akadémia) augusztusi döntését. Az ukrainai genetikusok üldözésének kezdete.</p>
<p>1 жовтня 1948 р. – введення в дію найпотужнішого в Європі газопроводу Дашава – Київ.</p>	<p>1948. október 1. – üzembe helyezik Európa legnagyobb kapacitású Dasava-Kijevei gázvezetékét.</p>
<p>26 жовтня 1948 р. – завершено відбудову електрометалургійного заводу „Дніпроспецсталь” у Запоріжжі.</p>	<p>1948. október 26. – a Dnyeproszpecsztal, szerszámacélgyártó üzem újjáépítésének befejezése Zaporizzsjában</p>
<p>1948 р. – Україна стала постійним членом Міжнародного союзу електрозв'язку, Всесвітньої метеорологічної організації.</p>	<p>1948 – Ukrajna a Nemzetközi Elektronikus Hírközlési Szövetség és a Meteorológus Világszervezet állandó tagjává válik.</p>
<p>28 лютого 1949 р. – Пленум Спілки радянських письменників України, присвячений боротьбі з „космополітами-антипатріотами”.</p>	<p>1949. február 28. – az Ukrán Írószövetség plénumát a „hazafiatlan kozmopoliták” elleni harcnak szentelik. <i>A hazafiatlan kozmopoliták végérvényes megsemmisítése.</i></p>
<p>Листопад 1949 р. – Указ Президії Верховної Ради УРСР про Державний герб, гімн і прапор УРСР.</p>	<p>1949. november – az USZSZK Legfelsőbb Tanácsának elnöksége törvényerejű rendeleteket fogad el Ukrajna állami címeréről, himnuszáról, zászlójáról.</p>

<p>Грудень 1949 р. – Пленум ЦК КП(б)У звільнив від обов’язків члена Політбюро і Першого секретаря ЦК КП(б)У М. Хрущова зв’язку з його обранням секретарем ЦК ВКП(б). Першим секретарем ЦК КП(б)У обрано Л. Мельникова (1949–1953pp.).</p>	<p>1949. december – az UK(b)P KB Plénuma felmenti első titkári tisztségéből és politikai bizottsági tagsága alól M. Sz. Hruscsovot, mivel az ÖK(b)P KB titkárává választották. Az UK(b)P KB első titkára Leonyid Melnikov lesz (1949–1953).</p>
<p>1949 р. – УРСР стала постійним членом Всесвітнього поштового союзу і Міжнародного Червоного Хреста.</p>	<p>1949 – az USZSZK a Posta Világszövetség és a Nemzetközi Vöröskereszt állandó tagja lesz.</p>
<p>Друга половина 40 – початок 50 р. – здійснення суцільної колективізації сільського господарства в західних областях УРСР.</p>	<p>40-es évek második fele–50-es évek eleje – a mezőgazdaság teljes kollektivizálása az USZSZK nyugati területein.</p>
<p>Початок 1950 р. – створено Державний гімн УРСР.</p>	<p>1950 eleje – megszületik az USZSZK állami himnusza.</p>
<p>5 березня 1950 р. – у бою поблизу села Білогорща під Львовом від рук спецпідрозділу МВС загинув головнокомандуючий УПА і керівник підпілля ОУН (бандерівців) в Україні Р. Шухевич (Т. Чупринка).</p>	<p>1950. március 5. – a különleges belügyi alakulatokkal folytatott harcokban Bilohorscsa falu közelében, Lviv alatt, életét veszti az UFH főparancsnoka és az UNSZ(b) földalatti mozgalom vezetője Roman Suhevics (Tarasz Csuprinka).</p>
<p>Вересень 1950 р. – Радою Міністрів СРСР прийняте рішення про будівництво Каховської ГЕС.</p>	<p>1950. szeptember – a Szovjetunió Minisztertanácsa határozatot hoz a Kahovkai Vízerőmű megépítéséről.</p>
<p>15 лютого 1951 р. – Кристинопіль (Червоноград) разом із Сокальщиною переданий СРСР на підставі міжурядової угоди між СРСР та Польщі.</p>	<p>1951. február 15. – a szovjet–lengyel megállapodás értelmében Krisztinopil (Cservonohrad) Szokál vidékével együtt a Szovjetunióhoz kerül.</p>
<p>Травень 1951 р. – першу продукцію випустив Львівський автобусний завод.</p>	<p>1951 májusa – a lvivi autóbuszgyár kibocsátja a első ukránai autóbuszokat.</p>
<p>2 липня 1951 р. – „Правда” надрукувала редакційну статтю, у якій безпідставній критиці було піддано вірш В. Сосюри „Любіть Україну”.</p>	<p>1951. július 2. – a <i>Pravda</i> vezércikkében alaptalanul bírálja V. Szoszjura <i>Szeressed Ukrainát!</i> című versét.</p>
<p>7 листопада 1951 р. – у Києві почав роботу перший в Україні телевізійний центр.</p>	<p>1951. november 7. – Kijevben megkezdí munkáját az első ukrán televíziós központ.</p>
<p>5-14 жовтня 1952 р. – XIX з’їзд ВКП(б) прийняв Директиви п’ятого п’ятирічного плану розвитку народного господарства СРСР на 1951–1955 pp. З’їзд ухвалив рішення про перейменування ВКП(б) на КПРС.</p>	<p>1952. október 5-14. – az ÖK(b)P XIX kongresszusa elfogadja az SZSZKSZ az 195–1955-ös ötödik népgazdaság-fejlesztési öt éves tervének direktíváját. Az Össz-szövetségi Kommunista (b) Párt (ÖK(b)P) a Szovjetunió Kommunista Párt (SZKP) nevet veszi fel.</p>

5 березня 1953. – помер Й. Сталін.	1953. március 5. – Meghal J. Sztálin
Червень 1953 р. – пленум ЦК Компартії України звільнив від обов'язків першого секретаря ЦК Компартії України і члена Бюро Л. Мельникова. Першим секретарем ЦК Компартії України обрано О. Кириченка (1953–1957 рр.).	1953. június - az UKP KB Plénuma felmenti első titkári tisztségéből és politikai bizottsági tagsága alól Leonyid Melnikovot. Az UK(b)P KB első titkára Olekszij Kiricsenko lesz (1953–1957).
2-7 липня 1953 р. – Пленум ЦК КПРС заслухав і обговорив доповідь Президії ЦК про злочинні дії Л. Берії . Пленум ухвалив рішення вивести Л. Берію зі складу ЦК КПРС і виключити його з лав партії.	1953. július 2-7. – Az SZKP KB plénuma meghallgatja és megvitatja az elnökség beszámolóját Lavrentyij Berija büntetteiről, majd határoz felmentéséről központi bizottsági tagsága alól és kizárásáról a pártból.
3-7 вересня 1953 р. – пленум ЦК КПРС ухвалив постанову про заходи щодо подальшого розвитку сільського господарства СРСР. Пленум обрав Першим секретарем ЦК КПРС М. Хрущова .	1953. szeptember 3-7. – az SZKP KB plénuma határoz a mezőgazdaság további fejlődésével kapcsolatos intézkedésekről. A plénum az SZKP KB első titkárává Mikita Hruscsovot választja.
5 листопада 1953 р. – завершено будівництво у Києві першого в світі суцільнозварного моста через Дніпро за проектом Євгена Патона.	1953. november 5. – Kijevben megépül a világ első teljes egészében hegesztett hídja a Dnyeper felett Jevhen Paton terve alapján.
19 лютого 1954 р. – Указ Президії Верховної Ради СРСР про передачу Кримської області зі складу РРФСР до складу УРСР.	1954. február 19. – az SZSZKSZ Legfelsőbb Tanácsának elnöksége törvényerejű rendeletet fogad el a Krími terület átadásáról az OSZFSZK kötelékéből az USZSZK kötelékébe.
23 лютого 1954 р. – пленум ЦК КПРС ухвалив Постанову про подальше збільшення виробництва зерна в країні і про освоєння цілинних та перелогових земель.	1954. február 23. – az SZKP KB plénuma határoz a gabonatermelés növeléséről az országban és a szűz-, illetve parlagföldek megműveléséről.
12 травня 1954 р. – УРСР стала постійним членом Міжнародної організації праці. УРСР стала постійним членом ЮНЕСКО.	1954. május 12. – Ukrajna a Nemzetközi Munkaszervezet és az UNESCO állandó tagjává válik.
18 жовтня 1955 р. – пуск Каховської гідроелектростанції на Дніпрі.	1955. október 18. – megkezdí működését a Kahovkai Vízerőmű a Dnyeperen.
Операція „Вісла” – злочинний захід польського комуністичного режиму проти українського населення на українських етнічних землях. Полягала у примусовій депортації українців з Лемківщини, Посяння і Холмщини у західні та північно-західні райони Польщі.	Visztula-operáció – a lengyel kommunista rezsim büntette az etnikai ukrán területek tőzsgyökeres ukrán lakossága ellen, melynek során Lemkivcsina, Poszjanja és Holmscsina tőzsgyökeres ukrán lakosságát erőszakkal Lengyelország nyugati és északnyugati térségeibe telepítik át.

<p>Ждановщина – ідеологічний наступ сталінського керівництва на радянську інтелігенцію в післявоєнний період. Названо за ім'ям головного ідеолога того часу А. Жданова.</p>	<p>Zsdanovizmus –a sztálini vezetés háború utáni ideológiai támadása a szovjet értelmiség ellen. Nevét a korszak fő ideológusáról, Andrej Zsdanovról kapta.</p>
<p>Космополітизм – (від давньогрецької <i>космополіт</i> – громадянин світу) – ідеологія світового громадянства, яка надає пріоритетне значення загальнолюдським цінностям, і другорядне – національним проблемам.</p>	<p>Kozmopolitizmus – (a görög <i>kozmpolita</i> szóból, jelentése <i>világpolgár</i>). A kozmopolita szemlélet az általános emberi értékeket a nemzeti érdekek felé helyezi.</p>
<p>Лисенківщина – специфічний період у сільськогосподарській і біологічній науці й практиці, пов'язаний із проявом культу особистості президента ВАСГНІЛ (всеросійська академія сільськогосподарських наук імені Леніна), академіка АН УРСР Т. Лисенка, у результаті якого були знищені перспективні наукові дослідження.</p>	<p>Liszenkoizmus – az Össz-szövetségi Lenin Mezőgazdasági Tudományos Akadémia elnökének, az USZSZK TA akadémikusának Trohim Liszenkónak a személyi kultusza a biológiai és mezőgazdasági tudományos – gyakorlati életben. A tudománytörténet eme sajtóságtól korszakában megsemmisítettek minden haladó kutatási eredményt.</p>
<p>Культ особи – надмірне звеличення певної особи аж до її обожнювання, перебільшення її ролі та заслуг в історії.</p>	<p>Сzemélyi kultusz – valamely személy felmagasztalása, istenítése. Szerepének és érdemeinek eltúlzása a történelemben.</p>
<p>Справа лікарів (Справа лікарів-отруйників) – кримінальна справа проти групи високопоставлених радянських лікарів, звинувачених у змові і вбивстві ряду радянських лідерів (13 січня 1953р.).</p>	<p>A kremli orvosok pere – neves szovjet orvosok ellen lefolytatott per a szovjet vezetők elleni összeesküvés és gyilkosság vádjával (1953. január 13.).</p>
<p>Україна в умовах десталінізації (1953–1964 рр.)</p>	<p>Ukrajna a desztalinizálás időszakában (1953–1964)</p>
<p>Вересень 1953 р. – скасування військових трибуналів та особливої наради Міністерства внутрішніх справ і також Постанови Президії ЦВК СРСР про порядок розгляду звинувачень у підготовці чи здійсненні терористичних актів.</p>	<p>1953. szeptember – megszüntetik a Belügyminisztérium rögtönítélő katonai bíróságait és különleges tanácsát, hatályon kívül helyezik az SZSZKKSZ Központi Végrehajtó Bizottsága Elnökségének határozatát a terrorcselekmények előkészítésével vagy végrehajtásával kapcsolatos vádak kivizsgálásáról.</p>

1954 р. – утворюється комісія Президії ЦК КПРС з вивчення матеріалів щодо масових репресій другої половини 30 років. Така ж комісія утворюється й в Україні.	1954 – megalakul az SZKP KB Elnökségi Bizottsága, amely a 30-as évek második felében lezajlott tömeges megtorlások anyagait tanulmányozza. Ilyen bizottság alakul Ukrajnában is.
1954 р. – утворення Комітету Держбезпеки (КДБ).	1954 – az Államvédelmi Bizottság megalakulása (KGB).
1954–1961 рр. – Голова Ради міністрів УРСР <i>Кальченко Никифор Тимофійович</i> .	1954–1961 – az USZSZK Minisztertanácsának elnöke <i>Kalcsenko Nikifor Timofijovics</i> .
1955 р. – введення в УРСР прокурорського нагляду за дотриманням законності. Органи прокуратур дістали право перегляду сфальсифікованих „трійками” справ.	1955 – az USZSZK-ban bevezetik a törvényesség ügyészi felügyeletének intézményét. Az ügyészségek jogot kaptak a «trojkák» által kreált ügyek felülvizsgálatára.
1956 р. – поступовий перехід з 8-годинного на 7-годинний робочий день.	1956 – fokozatos áttérés a 8 órás munkanapról a 7 órára.
25 лютого 1956 р. – на XX з’їзді КПРС заслухано секретну доповідь М. Хрущова про культ особи і його наслідки.	1956. február 25. – az SZKP XX. Kongresszusának zárt ülésén Hruscsov titkos beszámolót tart Sztálin személyi kultuszáról és annak következményeiről.
Березень 1956 р. – початок організованої боротьби кримськотатарського народу за повернення на історичну батьківщину у Крим (організація перших ініціативних груп).	1956 márciusa – a krími tatár nép szervezett harcának kezdete a Krimbe, történelmi hazájukba való visszatérésért (az első kezdeményező csoportok megalakulása).
30 червня 1956 р. – постанова ЦК КПРС про подолання культу особи і його наслідків.	1956. június 30. – az SZKP KB határozata a személyi kultuszról és káros következményeinek a leküzdéséről.
Липень 1956 р. – Закон про пенсії та допомогу членам колгоспів (пенсійний вік знижувався для чоловіків до 60 років, для жінок – до 55 років, а для колгоспників 65 та 60 років відповідно).	1956. július – a nyugellátásról és a kolhozistáknak nyújtandó segélyekről szóló törvény (a nyugdíjkorhatárt a férfiaknál 60 éves kortól, a nőknél pedig 55 éves kortól szabják meg. A kolhozistáknál pedig 65, illetve 60 évtől.)
8 липня 1956 р. – став до ладу газопровід Шебелинка–Харків.	1956. július 8. – üzembe helyezik a Sebelinka–Harkiv gázvezetékét.
26 жовтня 1956 р. – УРСР підписала статут Міжнародного агентства з атомної енергії.	1956. október 26. – az USZSZK szerződést ír alá a Nemzetközi Atomenergetikai Ügynökséggel.
1956–1958 рр. – здійснення шостого п’ятирічного плану розвитку народного господарства.	1956–1958 – hatodik népgazdaság-fejlesztési ötéves terv.

<p>Лютий 1957 р. – пленум ЦК КПРС про ліквідацію більшості галузевих міністерств та утворення рад народного господарства (раднаргоспи).</p>	<p>1957. február – az SZKP KB plénumának határozata az ágazati minisztériumok többségének felszámolásáról és a népgazdasági tanácsok létrehozásáról.</p>
<p>Травень 1957 р. – Хрущов висунув ідею „Найближчим часом наздогнати США за виробництвом м’яса, молока й масла на душу населення”.</p>	<p>1957. május – Hruscsov kitűzi a célt: „Rövid időn belül utól kell érni Amerikát az egy főre jutó hús-, tej- és vajtermelésben.”</p>
<p>22-29 червня 1957 р. – розгром на пленумі ЦК КПРС „антипартійної групи Молотова, Маленкова, Кагановича”.</p>	<p>1957. június 22-29. – az SZKP KB plénumán leleplezik „Molotov, Malenkov, Kaganovics pártellenes csoportját”.</p>
<p>10 липня 1957 р. – Верховна Рада УРСР утворила 11 економічних адміністративних районів.</p>	<p>1957. július 10. – az USZSZK Legfelsőbb Tanácsa 11 gazdasági közigazgatási körzetet hoz létre.</p>
<p>Липень 1957 р. – Постанова ЦК КПРС і Ради міністрів СРСР „Про розвиток житлового будівництва в СРСР”, за 10-12 років ліквідувати комуналки.</p>	<p>1957. július – az SZKP KB és a Szovjetunió Minisztertanácsának határozata <i>A lakásépítés fejlesztéséről a Szovjetunióban, 10–12 év alatt meg kellett szüntetni a társbérleteket.</i></p>
<p>4 жовтня 1957 р. – запуск першого у світі штучного супутника Землі.</p>	<p>1957. október 4. – az első szputnyik (műhold) Föld körüli pályára bocsátása a világon.</p>
<p>26 грудня 1957 р. – пленум ЦК Компартії України звільнив від обов’язків члена Президії і Першого секретаря ЦК Компартії України О. Кириченка. Першим секретарем ЦК Компартії України обрано М. Підгорного (1957–1963pp.).</p>	<p>1957. december 26. – az UKP KB Plénuma felmenti első titkári tisztségéből és elnökségi tagsága alól Olekszij Kiricsenkót. Az UK(b)P KB első titkára Mikola Pidhirnij lesz (1957–1963).</p>
<p>Лютий 1958 р. – почалася поступова паспортизація жителів сіл.</p>	<p>1958. február – a falusi lakosság fokozatosan személyi igazolványt kap.</p>
<p>19-20 березня 1958 р. – пленум ЦК Компартії України ухвалив Постанову про реорганізацію МТС.</p>	<p>1958. március 19-20. – az UKP KB Plénuma határoz a Gép-traktorállomások (GTA) átszervezéséről.</p>
<p>Грудень 1958 р. – Закон СРСР „Про зміцнення школи з життям і про подальший розвиток системи народної освіти в СРСР”. Введення восьмирічного всеобуча, перетворення 10-річних середніх шкіл на 11-річні, створення матеріальної бази для оволодіння учнями однією з масових професій. Надання батькам права вирішувати, якою мовою має відбуватися навчальний процес у школі.</p>	<p>1958. december – a Szovjetunió törvénye <i>Az iskola és az élet kapcsolatának megszilárdításáról és a közoktatási rendszer további fejlődéséről az SZSZK SZ-ben.</i> Lényege: a nyolcosztályos kötelező oktatás bevezetése, a tízosztályos iskolák átalakítása 11 osztályossá, a tanulók szakképzését megalapozó anyagi bázis kialakítása a középiskolákban. A szülők jogot kapnak arra, hogy eldöntsék, milyen nyelven folyják az oktatás az iskolában.</p>

25 грудня 1958 р. – Закон України „Про кримінальну відповідальність за державні злочини”.	1958. december 25. – Ukrajna törvénye <i>Az államellenes bűncselekményekért járó büntetőjogi felelősségről.</i>
1959 р. – на полях у широких масштабах стала впроваджуватися кукурудза.	1959 – a kukoricatermesztés nagy térségeken történő bevezetése.
27 січня-5 лютого 1959 р. – позачерговий XXI з’їзд КПРС заслухав і обговорив доповідь про контрольні цифри розвитку народного господарства СРСР на 1959–1965 рр.(семирічний план). З’їзд зробив висновок „про повну і остаточну перемогу соціалізму в СРСР”.	1959. január 27.– február 5. – az SZKP rendkívüli XXI. kongresszusa meghallgatta és megvitatta az 1959–1965-ös népgazdaság-fejlesztési tervet (hétéves terv). A kongresszus azt a következtetést vonta le, hogy „a szocializmus az SZSZKSZ-ben győzött végérvényesen és visszavonhatatlanul”.
Осінь 1959 р. – поступовий перехід на 5 денний робочий тиждень.	1959 ősze – fokozatos áttérés az ötnapos munkahétre.
1960 р. – утворення Українського раднаргоспу.	1960 – az Ukrán Népgazdasági Tanács létrehozása.
12 лютого 1960 р. – пуск в Україні першого атомного реактора.	1960. február 12. – az első ukrajnai atomreaktor üzembe helyezése.
31 жовтня 1960 р. – завершення будівництва Кременчуцької ГЕС.	1960. október 31. – a Kremencsuhi Vízerőmű építésének befejezése.
6 листопада 1960 р. – уведено в дію першу чергу Київського метрополітену.	1960. november 6. – a kijeви метрo első vonalának üzembe helyezése.
1959–1960 рр. – організаційне оформлення Клубу творчої молоді (<i>Сучасник</i>) у Києві, який об’єднав навколо себе широке коло шістдесятників.	1959–1960 – az alkotó ifjúság <i>Kortárs</i> klubjának létrejötte Kijevben. A klub egyesítette maga körül a hatvanasok széles körét.
1961–1963 рр. – Голова Ради міністрів УРСР – <i>Щербицький Володимир Васильович</i> .	1961–1963 – az USZSZK Minisztertanácsának elnöke <i>Scserbickij Volodimir Vasziljovics</i> .
1961 р. – грошова реформа.	1961 – pénzreform.
12 квітня 1961 р. – <i>Юрій Гагарін</i> уперше в історії людства здійснив політ у космос.	1961.április 12. – <i>Jurij Gagarin,</i> az emberiség történetének első űrhajója.
17-31 жовтня 1961 р. – XXII з’їзд КПРС прийняв третю Програму партії – програму будівництва комунізму в СРСР.	1961. október 17-31. – az SzKP XXII. Kongresszusa elfogadja a párt harmadik programját, a kommunizmus építésének tervét a Szovjetúnióban.
1957–1961 р. – діяльність підпільного Українського національного комітету на Львівщині на чолі з <i>Б. Грициною</i> . Комітет розкрито органами КДБ. Б. Грицина страчений.	1957–1961 – a földalatti Ukrán Nemzeti Bizottság tevékenysége Lviv vidékén <i>B. Hricina</i> vezetésével. A szervezetet a KGB leleplezte, Hricinát kivégezték.

1959–1961 р. – діяльність на території Львівської області нелегальної Української робітничо-селянської спілки на чолі з Л. Г. Лук'яненком, розгромленої органами КДБ.	1959–1961 – az illegális Ukrán Munkásparaszt Szövetség tevékenysége a Lvivi területen Levko Lukjanenko vezetésével melyet a KGB leleplez.
1962 р. – Голова Академії наук УРСР Борис Патон .	1962 – az USZSZK Tudományos Akadémiájának elnöke Borisz Paton .
1962 р. – підвищення в країні цін на м'ясо, масло, молоко викликало заворушення і страйки в ряді міст країни, зокрема у Новочеркаську, де війська розстріляли мирну демонстрацію трудящих.	1962 – a hús, tej és vaj árának ugrásszerű növekedése zavargásokhoz vezet az ország sok városában. Novocserkaszkban a hadsereg a békés tüntetők közé lövet.
1962 р. – укрупнення раднаргоспів.	1962 – a népgazdasági tanácsok összevonása.
1962 р. – клуб шістдесятників у Львові „Пролісок”.	1962 – a hatvanasok <i>Hóvirág</i> klubjának létrehozása Lvivben.
1962 р. – судові процеси над 20 членами Українського національного комітету у м. Львів.	1962 – az Ukrán Nemzeti Bizottság 20 tagjának bírósági tárgyalása Lvivben.
11-15 серпня 1962 р. – здійснено космічний політ в СРСР за участю першого українського космонавта П. Поповича .	1962. augusztus 11-15. – az első ukrán űrhajós, P. Popovics űrrepülése a Szovjetunióban.
1963 р. – утворення Вищої ради народного господарства СРСР.	1963 – az SZSZKSZ Népgazdasági Főtanácsának a megalapítása.
1963 р. – радянське керівництво вперше провело значні закупівлі зерна за кордоном (США та Канада).	1963 – a szovjet vezetés először vásárol búzát külföldön (az USA-ból és Kanadából).
1963 р. – О. Ліберман звернувся до Хрущова з листом, у якому запропонував поєднати директивний господарський механізм з елементами ринкового регулювання.	1963 – O. Liberman levelet intéz Hruscsovhoz, melyben javaslatot tesz a parancsuralmi gazdasági mechanizmus egyesítésére a piaci szabályozás elemeivel.
1963–1965 рр. – Голова Ради міністрів УРСР – Казанець Іван Павлович .	1963–1965 – az USZSZK Minisztertanácsának elnöke Kazanec Iván Pavlovics .
Лютий 1963 р. – республіканська наукова конференція в Києві, присвячена питанням культури української мови.	1963. február – az ukrán nyelvkultúra kérdésével foglalkozó köztársasági tudományos konferencia Kijevben.
2 липня 1963 р. – пленум ЦК Компартії України звільнив від обов'язків члена Президії і Першого секретаря ЦК Компартії М. Підгорного. Першим секретарем ЦК Компартії України обрано П. Шелеста (1963–1972 рр.).	1963. július 2. – az UKP KB Plénuma felmenti első titkári tisztségéből és elnökségi tagsága alól Mikola Pidhirnijt. Az UK(b)P KB első titkára Petro Seleszt lesz (1963–1972).

<p>14 жовтня 1964 р. – пленум ЦК КПРС звільнив М. Хрущова від обов’язків Першого секретаря ЦК КПРС, члена Президії ЦК КПРС та Голови Ради Міністрів СРСР. Першим секретарем ЦК КПРС обрано <i>Л. Брежнєва</i>.</p>	<p>1964. október 14. – az SZKP KB plénuma felmenti első titkári tisztségéből, elnökségi tagsága alól és a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke beosztásából M. Hruscovot. Az SZKP KB új első titkára <i>Leonyid Brezsnyev</i> lesz.</p>
<p>1965–1972 рр. – Голова Ради міністрів УРСР – <i>Щербицький Володимир Васильович</i>.</p>	<p>1965–1972 – az USZSZK Minisztertanácsának elnöke <i>Scserbickij Volodimir Vasziljovics</i>.</p>
<p>Серпень-вересень 1965 р. – арешти органами КДБ за „антирадянську діяльність” великої групи шістдесятників: братів Горинів, В. Мороза, Заливахи, Осадчого, Чорновола.</p>	<p>1965. augusztus-szeptember – A KGB „szovjet-ellenes tevékenységért” letartóztatja a hatvanasok egy jelentős csoportját: a Horiny fivéreket, V. Morozt, Zalivahat, Oszadcsijt, Csornovilt.</p>
<p>30 грудня 1965 р. – І. Дзюба написав і поширив у самвидаві працю „Інтернаціоналізм чи русифікація”, де піддав гострій критиці національно-культурну політику в Україні за роки радянської влади. Антоненко-Давидович назва її „референдумом покоління”.</p>	<p>1965. december 30. – I. Dzjuba megírja, és szamizdat formájában terjeszti az <i>Internacionalizmus vagy oroszosítás</i> című művét, melyben éles kritikának veti alá a szovjetek nemzeti-kulturális politikáját Ukrajnában. Antonenko-Davidovics ezt a művet „egy nemzedék népszavazásának” nevezi.</p>
<p>Відлига – період правління М. Хрущова (1954–1964 рр.), що розпочався після смерті Й. Сталіна. Її характерними рисами був певний відхід від жорсткої сталінської тоталітарної системи, спроби її реформування в напрямку лібералізації, відносна демократизація, гуманізація політичного та громадського життя. Вираз „хрущовська відлига” пов’язано з назвою повісті Іллі Еренбурга „Відлига”.</p>	<p>Az Olvadás időszaka – Mikita Hruscov korszaka a szovjet állam élén (1954–1964), amely Sztálin halála után kezdődik. Sajátosságai: szakítás a sztálini durva megtorló rendszerrel, liberalizációs reformkísérletek (liberalizáció – valaminek egy korábbi állapotnál a szabadabbá tétele), viszonylagos demokrácia, a társadalmi és politikai élet humanizálása (lágyítása). A <i>hruscsovi olvadás</i> kifejezés Ilja Ehrenburg <i>Olvadás</i> című elbeszélésével van kapcsolatban, onnan kapta a nevét.</p>
<p>Десталінізація – відмова кремлівської верхівки від політики масового терора, з одночасними її засудженням.</p>	<p>Desztalinizálás – a kreml-i vezetés lemond a tömeges terror politikájáról, és elítéli azt.</p>
<p>Дисиденти – в СРСР учасники опозиційного руху, що виник наприкінці 50 рр. ХХ ст., головним завданням якого були знищення тоталітаризму, проведення демократичних реформ в країні. Видатні дисиденти: <i>Лук’яненко, Чорновіл, Руденко, Дзюба, Стус</i>.</p>	<p>Disszidensek – a ХХ. század 50-es éveinek végén megjelenő ellenállási mozgalom képviselői a Szovjetunióban. Legfontosabb feladatuknak a totalitarizmus felszámolását, a demokratikus reformok bevezetését tartották. Legjelentősebb képviselői: <i>Lukjanenko, Csornovil, Rudenko, Dzjuba, Sztusz</i> stb. voltak.</p>

<p>Шістдесятники – форма руху за відновлення радянського суспільства 60 рр. ХХ століття. Характеризувався вимогами розвитку української культури, поглибленням процесів деєталінізації, розширення прав України. До них належали <i>Ліна Костенко, Василь Симоненко, Іван Драч, Іван Світличний, Євген Свєрстюк, Юлій Шелєст, Микола Вінграновський, Алла Горська та Іван Дзюба</i>. Пізніше до них приєдналися <i>Василь Стус, Михайло Осадчий та брати Горині</i>.</p>	<p>Hatvanasok – a szovjet társadalom megújításáért küzdő mozgalom képviselői a ХХ. század 60-as éveiben. Jellemző módon követelték az ukrán kultúra fejlődésének biztosítását, a desztalinizálás folyamatának az elmélyítését, Ukrajna jogainak a kiszélesítését. A hatvanasokhoz tartoztak: <i>Lina Kosztenko, Vaszil Szimonenko, Ivan Dracs, Ivan Szvitlicsnij, Jevhen Szversztjuk, Julij Seleszt, Mikola Vinhranovszkij, Alla Horszka, Ivan Dzjuba, Vaszil Sztusz, Mihajlo Oszadcsij, a Horiny fivérek</i>.</p>
<p>Реабілітація – виправдання, поновлення доброго імені чи репутації несправедливо засудженої особи.</p>	<p>Rehabilitáció – egy igazságtalanul elítélt személy tisztázása, jóhírének a helyre állítása.</p>
<p>Волюнтаризм – соціально-політична діяльність, що характеризується ігноруванням об’єктивних законів історичного розвитку, суб’єктивними бажаннями, рішеннями окремих осіб.</p>	<p>Voluntarizmus – társadalmi-politikai gyakorlat, amelyet megvalósítóinak szubjektív kívánságai és önkényes döntései alakítanak, és amely semmibe veszi a történelmi folyamatok objektív törvényszerűségeit.</p>
<p>Науково-технічна революція – процес якісного перетворення продуктивних сил на основі досягнення науки та техніки.</p>	<p>Tudományos-műszaki forradalom – a termelőerők minőségi átalakulásának folyamata a tudomány és technika vívmányai alapján.</p>
<p>Ради народного господарства – територіальні органи управління економікою замість галузевих міністерств.</p>	<p>Népgazdasági tanácsok – a népgazdaság-irányítás területi szervei az ágazati minisztériumok helyett.</p>
<p>Суб’єктивизм – оцінка та прийняття рішень залежно від особистих симпатій або антипатій.</p>	<p>Szubjektivizmus – rokonszenven vagy ellenszenven alapuló megítélés vagy döntés.</p>
<p>Хрущовки – як правило п’ятиповерхові панельні і цегляні будинки без технічного поверху, ліфту і сміттепроводу, що масово споруджувалися в СРСР під час правління Микити Сергійовича Хрущова за що і отримали в народі його ім’я.</p>	<p>Hruscsovák – általában ötemeletes, padlás, lift és szeméttároló nélküli vasbeton vagy téglá építmények. Mikita Szerhijovics Hruscsov idején épült sok belőlük, róla kapták elnevezésüket.</p>
<p>Україна у період загострення кризи радянської системи (середина 60–початок 80 років)</p>	<p>Ukrajna a szovjet rendszer válságának kiéleződése idején (60-as évek közepe– 80-as évek eleje)</p>
<p>24-26 березня 1965 р. – пленум ЦК КПРС ухвалив Постанову про невідкладні заходи щодо подальшого розвитку сільського господарства СРСР.</p>	<p>1965. március 24-26. – az SZKP KB plénumának határozata a mezőgazdaság továbbfejlesztését célzó halaszthatatlan intézkedésekről.</p>

<p>Вересень 1965 р. – ліквідовані раднаргоспи й відновлено централізовану галузеву систему міністерств, подібну до часів Сталіна. Держплани також відновили свої попередні функції.</p>	<p>1965. szeptember – a népgazdasági tanácsok megszüntetése és a központosított, sztálini időket idéző, ágazati minisztériumok felújítása. Az Állami Tervhivatal is visszatér régi feladataihoz.</p>
<p>4 вересня 1965 р. – у київському кінотеатрі „Україна” під час прем’єри фільму „Тіні забутих предків” відбувся відкритий виступ проти нової хвилі політичних репресій в Україні.</p>	<p>1965. szeptember 4. – a kijevei Ukrajna moziban az <i>Elfelejtett ősök árnyai</i> című film bemutatóján nyílt megmozdulásra kerül az újabb politikai megtorlás-hullám ellen Ukrajnában.</p>
<p>27-29 вересня 1965 р. – пленум ЦК КПРС ухвалив Постанову про поліпшення управління промисловістю, удосконалення планування і посилення економічного стимулювання промислового виробництва. Початок економічної реформи 1965 р.</p>	<p>1965. szeptember 27-29. – az SZKP KB plénumának határozata az ipar irányításának megjavításáról, a tervezés és az ipari termelés gazdasági ösztönzésének fokozásáról, illetve tökéletesítéséről. Az 1965-ös gazdasági reform kezdete.</p>
<p>Березень 1966 р. – ХХІІІ з’їзд КПРС прийняв Директиви п’ятирічного плану розвитку народного господарства СРСР на 1966–1970 рр. (восьма, золота п’ятирічка).</p>	<p>1966. március – az SZKP XXIII. Kongresszusa elfogadja az SZSZKSZ 1966–1970-es nyolcadik népgazdaság-fejlesztési öt éves tervének direktíváit (arany öt éves terv).</p>
<p>1 березня 1967 р. – початок серійного випуску легкових автомобілів „Запорожець” на заводі Комунар у Запоріжжі.</p>	<p>1967. március 1. – legördül a zaporizzsjai Kommunár gyár futószalagjáról az első Zaporozsec személygépkocsi.</p>
<p>Квітень 1967 р. – <i>В. Чорновіл</i> завершив укладання збірника „Лихо з розуму”, у якому оприлюднив долю українських політв’язнів Б. Гориня, М. Масютки, Я. Менкуш, В. Мороза та ін., арештованих у 1965 р.</p>	<p>1967. április – <i>Vjacseszlav Csornovil</i> befejezi <i>Az ész bajjal jár</i> című gyűjteményének az összeállítását, melyben bemutatja az 1965-ben letartóztatott politikai elítéltek Horiny, Maszjutka, Menkus és Moroz sorsát.</p>
<p>27 травня 1967 р. – несанкціонований мітинг біля пам’ятника Т. Г. Шевченка у Києві. Демонстрація протесту біля будинку ЦК Компартії України з приводу арешту учасників мітингу.</p>	<p>1967. május 27. – nem engedélyezett nagygyűlés T. H. Sevcsenko emlékművénél. Tiltakozás az UKP KB épülete alatt a nagygyűlésen letartóztatottak ügye miatt.</p>
<p>1964–1967 р. – діяльність у західних областях України підпільного Українського національного фронту на чолі з <i>Д. Квецьком</i> та <i>З. Красівським</i>. Фронт розгромлений органами КДБ.</p>	<p>1964–1967 – az Ukrán Nemzeti Front illegális tevékenysége Ukrajna nyugati területein <i>D. Kveckij</i> és <i>Z. Kraszivszkij</i> vezetésével. A KGB a frontot felszámolja.</p>
<p>Січень 1968 р. – у журналі „Вітчизна” опубліковано роман О. Гончара „Собор”. У засобах масової інформації твір було піддано необґрунтованій і гострій критиці.</p>	<p>1968. január – A <i>Vitcsizna</i> folyóiratban megjelenik Olesz Honcsar <i>Székesegyház</i> című regénye. A tömegtájékoztatási eszközökben megalapozatlan és éles kritikának vetik alá a művet.</p>

<p>Березень 1968 р. – лист до ЦК КПРС, Ради Міністрів СРСР та Президії Верховної Ради СРСР із протестом проти нової хвилі політичних репресій другої половини 60 років, який підписали 139 осіб.</p>	<p>1968. március – 139-en nyílt levéllel fordulnak az SZKP Központi Bizottságához, a Szovjetunió Minisztertanácsához és a Legfelsőbb Tanács Elnökségéhez, melyben tiltakoznak a 60-as évek második felének újabb politikai megtorláshulláma ellen.</p>
<p>Квітень 1968 р. – представники української інтелігенції (близько 150 осіб) звернулися з листом до ЦК КПРС, висловлюючи протест проти закритих судових процесів над представниками інтелігенції в Україні.</p>	<p>1968. április – az ukrán értelmiség 150 képviselője nyílt levéllel fordul az SzKP Központi Bizottságához kifejezve tiltakozását az ukrán értelmiség zárt bírósági tárgyalásai miatt.</p>
<p>Травень 1969 р. – у Москві утворено „Ініціативну групу захисту прав людини”, до складу якої від України увійшли Г. Алтунян (Харків), Л. Плюш (Київ) та ін.</p>	<p>1969. május - Moszkvában Kezdeményező csoport jön létre az emberi jogok védelmében, melynek ukrainai tagjai H. Altunjan (Harkiv), L. Pljus (Kijev) és mások voltak.</p>
<p>Квітень 1970 р. – у Києві відкрито палац культури „Україна”.</p>	<p>1970. április – Kijevben megnyílik az Ukrajna kultúrpalota.</p>
<p>Листопад 1970 р. – судовий процес в Івано-Франківську над активним учасником дисидентського руху в Україні В. Морозом.</p>	<p>1970. november – az ukrainai disszidens mozgalom aktív résztvevőjének, V. Moroznak ivano-frankivszki bírósági tárgyalása.</p>
<p>1970–1972 рр. – виходив у самвидаві „Український вісник”, редактор В. Чорновіл.</p>	<p>1970–1972 – megjelenik az <i>Ukrán hírmondó</i> szamizdat folyóirat, szeresztője V. Csornovil.</p>
<p>Березень 1971 р. – поблизу Чорнобиля без врахування екологічної експертизи розпочато спорудження однієї з найбільших атомних електростанцій країни.</p>	<p>1971. március – az ökológiai szakvélemények figyelembe vétele nélkül Csernobil mellett megkezdik az ország egyik legnagyobb atomerőművének az építését.</p>
<p>1972–1987 рр. – Голова Ради міністрів УРСР – <i>Ляшко Олександр Павлович</i>.</p>	<p>1972–1985 – az USZSZK Minisztertanácsának elnöke <i>Ljasko Olekszandr Pavlovics</i>.</p>
<p>Січень-травень 1972р. – масові арешти дисидентів в Україні (Сверстюка, Світличного, Чорновола, Осадчого).</p>	<p>1972.január-május- Tömeges letartóztatások az ukrainai disszidensek között. (Szversztjuk,Szvitlicsnij , Csornovil,Oszadcsij)</p>
<p>25 травня 1972 р. – пленум ЦК Компартії України звільнив від обов’язків члена Політбюро і Першого секретаря ЦК Компартії України П. Шелеста. Першим секретарем ЦК Компартії України обрано <i>В. Щербицького</i> (1972–1989 рр.).</p>	<p>1972. május 25. – az UKP KB Plénuma felmenti első titkári tisztségéből és politikai bizottsági tagsága alól Petro Selesztet. Az UKP KB első titkára <i>Volodimir Scserbickij</i> lesz (1972–1989).</p>
<p>20 червня 1972 р. – постанова ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР „Про завершення переходу до загальної середньої освіти молоді і розвиток загальноосвітньої школи”.</p>	<p>1972. június 20. – az SZKP KB és a Szovjetunió Minisztertanácsának közös határozata <i>Az ifjúság általános középfokú oktatására való áttérésének befejezéséről és az általános iskola továbbfejlesztéséről.</i></p>

<p>1973 р. – розкриття органами КДБ у Коломиї Івано-Франківської області підпільної групи „Союз української молоді Галичини” у складі М. Грінькова, М. Моторнюка та ін.</p>	<p>1973 – az Ivano-Frankivszk területi Kolomijában a KGB felszámolja <i>A galíciai ukrán ifjúság szövetsége</i> nevű titkos szervezetet, melynek tagjai M. Hrinukiv, M. Motornyuk és mások voltak.</p>
<p>1973 р. – розкриття у Львові органами КДБ підпільної молодіжної організації „Український національний фронт”.</p>	<p>1973 – Lvivben a KGB felszámolja az <i>Ukrán Nemzeti Front</i> földalatti ifjúsági szervezetét.</p>
<p>Травень 1974 р. – поновлено видавництво підпільного „Українського вісника” під редакцією С. Хмари (місто Червоноград Львівської області).</p>	<p>1974. május – napvilágot lát az illegális <i>Ukrán hírmondó</i> Sztepan Hmara szerkesztésében (Cservonohrad, Lvivi terület).</p>
<p>23 серпня 1975 р. – відкрито Харківський метрополітен.</p>	<p>1975. augusztus 23. – megnyitja kapuit a harkivi metró.</p>
<p>9 листопада 1976 р. – у Києві засновано Українську громадську групу сприяння виконанню Гельсінських угод на чолі з М. Руденком.</p>	<p>1976. november 9. – Kijevben létrejön a Helsinki szerződés teljesítését elősegítő ukrán társadalmi csoport. Vezetője M. Rudenko.</p>
<p>Лютий 1977 р. – після арешту органами КДБ М. Руденка Українську Гельсінську групу очолив О. Бердник.</p>	<p>1977. február – M. Rudenko letartóztatása után az Ukrán Helsinki Csoport vezetője O. Berdnik lesz.</p>
<p>6 жовтня 1977 р. – позачергова сьома сесія Верховної Ради СРСР дев'ятого скликання прийняла нову <i>Конституцію</i> (Основний закон) СРСР.</p>	<p>1977. október 6. – az SZSZKSZ kilencedik összehívású Legfelsőbb Tanácsának rendkívüli nyolcadik ülészaka elfogadja a Szovjetunió új <i>Alkotmányát</i> (Alaptörvényét).</p>
<p>6 березня 1979 р. – після арешту О. Бердника Українську Гельсінську групу очолила О. Мешко.</p>	<p>1979. március 6. – O. Berdnik letartóztatása után az Ukrán Helsinki Csoport vezetője O. Mesko lesz.</p>
<p>1979 р. – розгром органами КДБ в Івано-Франківській області другого „Українського національного фронту”, очолюваного М. Крайником.</p>	<p>1979 – a KGB az Ivano-Frankivszki területen felszámolja a második <i>Ukrán nemzeti frontot</i>, melynek vezetője M. Krajnik volt.</p>
<p>Травень 1979 р. – загадкова смерть композитора В. Івасюка.</p>	<p>1979. május – V. Ivaszjuk rejtélyes halála.</p>
<p>Травень 1979 р. – Всесоюзна наукова конференція у Ташкенті „Російська мова – мова дружби і співпраці народів СРСР”.</p>	<p>1979. május – Össz-szövetségi tudományos konferencia Taskentben <i>Az orosz nyelv a Szovjet népek barátságának és együttműködésének a nyelve</i> címmel.</p>
<p>24 травня 1982 р. – пленум ЦК КПРС ухвалив Постанову про реалізацію Продовольчої програми в СРСР на період до 1990 р.</p>	<p>1982. május 24. – az SZKP KB plénumának határozata a Szovjetunió Élelmiszerprogramjáról az 1990-ig terjedő időszakra.</p>

<p>10 листопада 1982 р. – помер Генеральний секретар ЦК КПРС, Голова Президії Верховної Ради СРСР – <i>Л. Брежнєв</i>.</p>	<p>1982. november 10. – meghal Leonyid Brezsnyev az SZKP KB főtitkára, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnöke.</p>
<p>12 листопада 1982 р. – позачерговий пленум ЦК КПРС обрав Генеральним секретарем ЦК КПРС <i>Ю. Андропова</i>.</p>	<p>1982. november 12. – az SZKP KB rendkívüli plénuma az SZKP KB főtitkárává <i>Jurij Andropovot</i> választja.</p>
<p>Травень 1983 р. – таємна Постанова ЦК КПРС та Ради Міністрів СРСР „Про додаткові заходи щодо удосконалення вивчення російської мови в загальноосвітніх та навчальних закладах союзних республік” – надбавка вчителям російської мови у розмірі 15%.</p>	<p>1983. május – az SZKP KB és a Szovjetunió Minisztertanácsának titkos határozata <i>Az orosz nyelv oktatásának tökéletesítését célzó pótintézkedésekről a szövetségi köztársaságok általános iskoláiban és tanintézteiben</i> – az orosz tanároknak 15%-os fizetés kiegészítést állapítottak meg.</p>
<p>25 липня 1983 р. – завершено будівництво газопроводу Уренгой–Ужгород.</p>	<p>1983. július 25. – megépül az Urengoj–Ungvár gázvezeték.</p>
<p>9 лютого 1984 р. – помер Генеральний секретар ЦК КПРС, Голова Президії Верховної Ради СРСР – Ю. Андропов.</p>	<p>1984. február 9. – Meghal Jurij Andropov, az SZKP KB főtitkára, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnöke.</p>
<p>13 лютого 1984 р. – позачерговий пленум ЦК КПРС обрав Генеральним секретарем ЦК КПРС <i>Константина Черненка</i>.</p>	<p>1984. február 13. – az SZKP KB rendkívüli plénuma az SZKP KB főtitkárává <i>Konsztantin Csernyenkót</i> választja.</p>
<p>4 вересня 1985 р. – у концтаборі помер <i>Василь Стус</i>.</p>	<p>1985. szeptember 4. – a koncentrációs táborban meghal <i>Vaszil Sztusz</i>.</p>
<p>„Період Застою” – назва однієї з останніх фаз існування радянської економічної та політичної системи (1964–1985 рр.). У цей період в радянському суспільстві склалися передумови глибокої системної кризи – економічної та соціальної, які врешті призвели до краху радянської економіки та політичного розпаду СРСР. Звичайно застій пов’язують з ім’ям Генерального секретаря ЦК КПРС Леоніда Брежнєва, під час правління якого (1964–1982 рр.) застійні явища у суспільстві сформувалися та набули характерних рис.</p>	<p>A Pangás időszaka – a szovjet gazdasági és politikai rendszer történetének egyik utolsó korszaka (1964–1985). Ebben az időszakban a szovjet társadalmon belül kialakulnak a rendszer mély válságának előfeltételei, melyek később a Szovjetunió gazdasági és politikai összeomlásához vezetnek. A <i>Pangás</i> időszakát Leonyid Brezsnyev nevével hozzák kapcsolatba, akinek a főtitkársága idején (1964–1982) alakulnak ki és öltenek testet a pangás jellemző vonásai.</p>
<p>Партноменклатура (партійна номенклатура) – назва посад керівників у КПРС, адміністрації, економіці та суспільстві.</p>	<p>Pártnómenklatúra – az SZKP, az államigazgatás, a gazdasági és társadalmi élet vezető tisztségviselői.</p>

<p>Українська Гельсінська спілка – українська громадсько-політична і правозахистна організація, заснована 7 липня 1988 року у Львові членами Української Гельсінської Групи. Головою Спілки було обрано <i>Левка Лук'яненка</i>. На базі УГС згодом була створена Українська республіканська партія.</p>	<p>Ukrán Helsinki Szövetség – ukrán társadalompolitikai és jogvédő szervezet, amely 1988. július 7-én jött létre Lvivben az Ukrán Helsinki Csoport tagjaiból. A szövetség vezetője <i>Levko Lukjanenko</i> lett. Az UHSZ bázisán később megalakul az Ukrán Köztársasági Párt.</p>
<p>„Самвидав” (рос. „самиздат”) – видавані в СРСР поза цензурою підпільні („захаяльні”) листівки, брошури, книжки й періодичні видання – один з виявів Руху опору.</p>	<p>Szamizdat – az Ellenállási Mozgalom egyik megnyilvánulási formája. A cenzúra megkerülésével kiadott illegális röpiratok, broszúrák, könyvecskék, újságok kiadása a Szovjetunióban.</p>
<p>Лист-протест 139-ти, Київський лист – громадський лист на ім'я Леоніда Брежнєва, Олексія Косигіна та Миколи Підгорного з вимогою припинити практику протизаконних політичних судових процесів. У листі першим стояв підпис <i>Сергія Параджанова</i> – він не брав участі у складанні, але настояв на тому, що має бути першим. Серед підписантів були письменники, художники, авторитетні вчені <i>Цехмістренко, Боднарчук, Заславська, Світличний та Дзюба</i>.</p>	<p>A 139-ek levele. Kijevi levél – nyílt levél Leonyid Brezsnyev, Olekszij Koszigin és Mikola Pidhirnij címére. A levél aláírói, akik között az első helyen <i>Szerhij Paradzsanov</i> neve állt, bár nem vett részt a megfogalmazásában, de ragaszkodott jelenlétéhez, követelték a politikai bírósági tárgyalások törvényellenes gyakorlatának megszüntetését. A levél aláírói között volt még <i>Cehmisztrenko, Bodnarczuk, Zaszlavszka, Szvítlicsnij</i> és <i>Dzjuba</i>.</p>
<p>Розвинутий соціалізм – закономірна та тривала фази на шляху до комунізму.</p>	<p>Fejlett szocializmus – a kommunizmus felé vezető út egyik törvényszerű és hosszantartó fázisa.</p>
<p>Радянський народ (рос. советский народ) – офіційна назва населення СРСР, що часто слугувала для приховування етнічного походження та складу</p>	<p>Szovjet nép – a Szovjetunió lakosságának hivatalos megnevezése, amely arra volt hivatott, hogy elrejtse a lakosság valódi nemzetiségi származását és összetételét.</p>
<p>Русифікація або росифікація, зросійщення – сукупність дій та умов, спрямованих на зміцнення російської національно-політичної переваги в Україні або інших країнах, за допомогою переходу чи переводу осіб неросійської національності на російську мову й російську культуру та їхньої дальшої</p>	<p>Oroszosítás, russzifikáció – az orosz nemzetpolitikai túlsúly megeremtését elősegítő tevékenységek és feltételek összessége Ukrajnában vagy más országban. Ilyen tevékenységnek számított a nem orosz népek áttérése az orosz nyelvre, orosz kultúrára, ami később e népek teljes asszimilációját eredményezte</p>
<p>Розпад Радянського союзу і відродження незалежності України</p>	<p>A Szovjetunió felbomlása és Ukrajna függetlenségének újjászületése</p>

10 березня 1985 р. – помер Генеральний секретар ЦК КПРС, Голова Президії Верховної Ради СРСР К. Черненко .	1985. március 10. – meghal Konsztantin Csernyenko , az SZKP KB főtitkára, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnöke.
11 березня 1985 р. – позачерговий пленум ЦК КПРС обрав Генеральним секретарем ЦК КПРС М. Горбачова .	1985. március 11. – az SZKP KB rendkívüli plénuma az SZKP KB főtitkárává Mihail Gorbacsovot választja.
Квітень 1985 р. – на пленумі ЦК КПРС М. Горбачов уперше заявив про потребу докорінних змін в економіці країни. Початок перебудови в СРСР.	1985. április – az SZKP KB plénumán Gorbacsov először fogalmazza meg a gazdaságirányítás gyökeres átalakításának szükségességét az országban. A peresztrojka kezdete a Szovjetunióban.
Травень 1985 р. – постанова ЦК КПРС про подолання пияцтва та алкоголізму.	1985. május – az SZKP KB határozata az iszákosság és alkoholizmus leküzdéséről az országban.
25 лютого–6 березня 1986 рр. – XXVII з’їзд КПРС прийняв „Основні напрямки економічного і соціального розвитку СРСР на 1986–1990 рр. і на період до 2000 року”. Підтвердження курсу.	1986. február25.–március 6. – az SZKP XXVII. kongresszusa elfogadta <i>A Szovjetunió társadalmi-gazdasági fejlődésének fő irányait az 1986–1990-es évekre és a 2000-ig terjedő időszakra</i> . A Gyorsítás irányvonalának a megerősítése.
Лютий 1986 р. – „Про подальше вдосконалення економічного механізму господарювання в агропромисловому комплексі країни”. Держагропром.	1986. február – <i>A gazdálkodás gazdasági mechanizmusának további tökéletesítéséről az ország agráripari komplexumában</i> . Állami Agráripari Hivatal.
Квітень 1986 р. – постанова ЦК КПРС про прискорення вирішення житлової проблеми в СРСР.	1986. április – az SZKP KB határozata a lakásprobléma megoldásának felgyorsításáról a Szovjetunióban.
1986 р. – „Комплексна програма розвитку виробництва товарів народного споживання і сфери послуг 1986–2000 рр.”	1986 – <i>A közszükségleti cikkek gyártása és a szolgáltatási szféra fejlesztésének komplex programja az 1986–2000 évekre</i> .
26 квітня 1986 р. – Чорнобильська катастрофа (вибух на четвертому енергоблоці Чорнобильської АЕС).	1986. április 26. – Csernobili Atomerőműben történt szerencsétlenség (felrobbant az erőmű negyedik blokkja).
Травень 1986 р. – постанова ЦК КПРС про заходи щодо посилення боротьби з нетрудовими прибутками.	1986. május – az SZKP KB határozata a nem munkával szerzett jövedelmek elleni harc fokozásáról.
Листопад 1986 р. – прийняття Верховною Радою СРСР закону про індивідуальну трудову діяльність.	1986. november – az SZKSZ Legfelsőbb Tanácsa törvényt fogad el az egyéni munkavégzésről.
1987 р. – впроваджено державне приймання готової продукції.	1987 – bevezetik a késztermékek állami átvételét.

1987 р. – започатковано утвердження виборних засад в управлінні промисловими підприємствами.	1987 – bevezetik az iparvállalatok vezetőinek választhatóságát.
1987 р. – вихід книги Михайла Горбачова „Перебудова і нове мислення для нашої країни і для всього світу”.	1987 – megjelenik Mihail Gorbacsov <i>Peresztrojka, az új gondolkodás országunk és az egész világ számára</i> ”című könyve.
1987 р. – В. Чорновіл відновив видання „Українського вісника”.	1987 – V.Csornovil újjászervezi az <i>Ukrán hírmondót</i> .
1987–1990 рр. – Голова Ради Міністрів УРСР – <i>Масол Віталій Андрійович</i> .	1987–1990 – az USZSZK Minisztertanácsának elnöke <i>Maszol Vitalij Andrijovics</i> .
Січень 1987 р. – пленум ЦК КПРС ухвалив Постанову про перебудову кадрової політики партії, поглиблення перебудови.	1987. január – az SZKP KB plénumának határozata a párt káderpolitikájának átépítéséről, a peresztrojka elmélyítése.
12 березня 1987 р. – постанова Президії Верховної Ради УРСР про вибори до місцевих рад по багатомандатних округах.	1987. március 12. – az USZSZK Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének határozata a helyhatósági választásokról többmandátumos választókerületekben.
30 червня 1987 р. – Верховна Рада прийняла Закон про державне підприємство, який надав державним підприємствам права діяти самостійно.	1987. június 30. – a Legfelsőbb Tanács törvényt fogad el az Állami vállalatról. A törvény lehetővé tette az állami vállalatok számára az önálló tevékenységet.
Серпень 1987 р. – створення у республіці (у Києві) першого неформального громадського об’єднання – Українського культурологічного клубу.	1987. augusztus – Kijevben létrejön a köztársaság első informális társadalmi szervezete – az Ukrán Kultúrológiai Klub.
Березень 1988 р. – лист ленінградської викладачки Ніни Андрєєвої „Не могу поступиться принципами”.	1988. március – Nyina Andrejeva leningrádi tanárnő levele <i>Nem adhatom fel elveimet</i> címmel.
Травень 1988 р. – початок виводу радянських військ з Афганістану.	1988. május – a szovjet csapatok kivonásának kezdete Afganisztából.
28 червня–1 липня 1988 р. – XIX Всесоюзна конференція КПРС розглянула питання про завдання партійних організацій щодо поглиблення перебудови і заходи з демократизації життя партії і суспільства.	1988. június 28.–július 1. – az SZKP XIX. össz-szövetségi konferenciája áttekintette a pártszervezetek feladatainak kérdését a peresztrojka elmélyítésében és a társadalmi élet demokratizálásában.
Літо 1988 р. – початок масових мітингів у Києві, Львові та інших містах України з вимогою поглиблення суспільно-політичних перетворень у країні.	1988 nyara – Kijev, Lviv és Ukrajna más városaiban tömegtüntetések kezdődnek, ahol követelik a társadalmi-politikai átalakítások elmélyítését az országban.

Травень 1989 р. – установча конференція товариства „Меморіал” у Києві.	1989. május – a <i>Memorial</i> társaság alakuló konferenciája Kijevben.
Травень–червень 1989 р. – перший з’їзд народних депутатів СРСР.	1989. május–június – a népképviselők első kongresszusa a Szovjetunióban.
Липень 1989 р. – Всесоюзний страйк шахтарів.	1989. július – össz-szövetségi bányászsztrájk.
8-10 вересня 1989 р. – установчий з’їзд Народного руху України.	1989. szeptember 8-10. – az Ukrajnai Népmozgalom (Narodnij Ruh) alakuló kongresszusa.
28 вересня 1989 р. – пленум ЦК Компартії України звільнив від обов’язків Першого секретаря і члена Політбюро В. Щербицького. Першим секретарем ЦК Компартії України обрано В. Івашка .	1989. szeptember 28. – az UKP KB Plénuma felmenti első titkári tisztségéből és politikai bizottsági tagsága alól Volodimir Scserbickijt. Az UKP KB első titkára Volodimir Ivasko lesz.
21 жовтня 1989 р. – відновлена діяльність у Львові Наукового товариства ім.Т. Г. Шевченка (існувало з 1892р. по 1940р.).	1989. október 21. – Lvivben felújítja tevékenységét a T. H. Sevcsenko Tudományos Társaság (1892 és 1940 között működött).
28 жовтня 1989 р. – Верховна Рада УРСР прийняла Закон про мови в УРСР. Українська мова отримала статус державної.	1989. október 28. – az USZSZK Legfelsőbb Tanácsa törvényt fogad el a nyelvekről az Ukrán SzSzk-ban. Az ukrán nyelv államnyelv lesz.
21 січня 1990 р. – живий ланцюг між Києвом та Львовом. „Українська хвиля”	1990. január 21. – élő lánc Kijev és Lviv között. <i>Ukrán hullám</i> .
18 березень 1990 р. – перші вибори на альтернативній основі до Верховної Ради УРСР і місцевих рад народних депутатів.	1990. március 18. – először tartanak alternatív választásokat az USZSZK Legfelsőbb Tanácsába és a népképviselők helyi tanácsaiba.
Березень 1990 р. – третій з’їзд народних депутатів СРСР вилучив ст. 6 із Конституції СРСР про керівну і спрямовуючу роль Комуністичної партії в радянському суспільстві.	1990. március – a Szovjetunió népképviselőinek harmadik kongresszusa törli az Szovjetunió Alkotmányának 6. cikkelyét az SZKP vezető és irányító szerepéről a szovjet társadalomban.
29-30 квітня 1990 р. – установчий з’їзд Української республіканської партії.	1990. április 29-30. – az Ukrán Köztársasági Párt alakuló kongresszusa.
15 травня 1990 р. – розпочала роботу перша сесія Верховної Ради УРСР дванадцятого скликання. Уперше вищий орган законодавчої влади УРСР сформовано за умов альтернативності, гострої передвиборчої боротьби.	1990. május 15. – megkezdi munkáját az USZSZK tizenkettedik összehívású Legfelsőbb Tanácsának első ülészaka. Először jön létre az USZSZK legfőbb törvényhozó szerve alternatív választások alapján éles küzdelem után.
4 червня 1990 р. – Головою Верховної Ради України обрано В. Івашка . Перший секретар ЦК КПУ – С. Гуренко .	1990. június 4. – az Ukrán Legfelsőbb Tanács elnökévé V. Ivaskót választják. Az UKP KB első titkára Sztaniszlav Hurenko lesz.

5-6 червня 1990 р. – перший собор Української автокефальної православної церкви.	1990. június 5-6. – az Ukrán Autokephal Pravoszláv Egyház első zsinata.
6 червня 1990 р. – створення у Верховній Раді України парламентської опозиції – Народної ради, яку очолив І. Юхновський . Група 239 (провладна фракція).	1990. Június 6. -- megalakul az Ukrán Legfelsőbb Tanács ellenzéki frakciója, a Néptanács I. Juhnovszkij vezetésével. A 239-ek csoportja pedig hatalompárti frakció volt.
2-30 липня 1990 р. – XXVIII з'їзд КПРС. Делегати з'їзду ухвалили програмну заяву з'їзду „До гуманного, демократичного соціалізму”. Генеральним секретарем ЦК КПРС переобрано М. Горбачова , його заступником – В. Івашка . Останній з'їзд в історії КПРС.	1990. július 2-30. – az SzKP utolsó, XXVIII. Kongresszusa programnyilatkozatot fogad el <i>A humánus, demokratikus szocializmus felé</i> címen. Az SzKP KB főtitkárává M. Gorbacsovot választják újjá, helyettese pedig V. Ivasko lesz.
16 липня 1990 р. – сесія Верховної Ради УРСР ухвалила Декларацію про державний суверенітет України.	1990. július 16. – az USZSZK Legfelsőbb Tanácsának ülészaka elfogadja Ukrajna állami szuverenitásának nyilatkozatát.
23 липня 1990 р. – сесія Верховної Ради УРСР у зв'язку з відставкою В. Івашка обрала на альтернативній основі Головою Верховної Ради УРСР Л. Кравчука .	1990. július 23. – az USZSZK Legfelsőbb Tanácsának ülészaka elnökévé választja alternatív úton Leonyid Kravcsukot , a posztjáról lemondott V. Ivasko helyett.
3 серпня 1990 р. – Закон УРСР про економічну самостійність республіки.	1990. augusztus 3. – az USZSZK törvénye a köztársaság gazdasági önállóságáról.
28-30 вересня 1990 р. – установчий з'їзд Партії зелених України.	1990. szeptember 28-30. – az Ukrán Zöldek Pártjának alakuló kongresszusa.
2-17 жовтня 1990 р. – голодування студентів у Києві з вимогами відставки голови уряду В. Масола, відмови від підписання „Союзного договору”, конфіскації майна КПРС та ВЛКСМ тощо.	1990. október 2-17. – a diákok Kijevben éhségstrájkba kezdenek. Követelik Maszol kormányfő lemondását, a <i>Szövetségi szerződés</i> aláírásának elutasítását, az SZKP és komszomol vagyonának elkobzását.
23 жовтня 1990 р. – відставка В. Масола під тиском голодуючих студентів (1987–1990рр.).	1990. október 23. – az éhségstrájkoló diákok nyomására lemond Maszol kormányfő.
23 жовтня 1990 р. – схвалення Верховною Радою УРСР рішення про вилучення ст.6 із Конституції УРСР про керівну і спрямовуючу роль Комуністичної партії в суспільстві.	1990. október 23. – az USZSZK Legfelsőbb Tanácsa törli az USZSZK Alkotmányának 6. cikkelyét az UKP vezető és irányító szerepéről a társadalomban.
Листопад 1990 р. – головою Ради Міністрів УРСР обрано В. Фокіна .	1990. november – az USZSZK Minisztertanácsának elnöke Vitold Fokin lesz.
15-16 грудня 1990 р. – установчий з'їзд Демократичної партії України (ДемПУ).	1990. december 15-16. – Ukrajna Demokratikus Pártjának (UDP) alakuló kongresszusa.

20 січня 1991 р. – проведення у Криму референдуму за створення Кримської АРСР.	1991. január 20. – Krímen népszavazást tartanak a Krími Autonóm Szovjet Szocialista Köztársaság létrehozásáról.
12 лютого 1991 р. – постанова Верховної Ради УРСР про визнання підсумків кримського референдуму і відновлення Кримської АРСР.	1991. február 12. – az USZSZK Legfelsőbb Tanácsa határozatban ismeri el a krími népszavazás eredményeit. A Krími ASZSZK megújítása.
17 березня 1991 р. – всесоюзний референдум щодо майбутньої долі союзної держави.	1991. március 17. – össz-szövetségi népszavazás a szövetségi állam jövőjéről.
5 липня 1991 р. – „Закон про заснування посади президента”	1991. július 5. – <i>Az elnöki jogkör bevezetéséről szóló törvény</i>
19-21 серпня 1991 р. – військово-комуністичний заколот у Москві, очолений консервативними силами у керівництві КПРС і його розгром. Перемога демократичної, антикомуністичної революції у країні.	1991. augusztus 19-21. – az SZKP konzervatív körei által vezetett katonai-kommunista összeesküvés Moszkvában és annak leverése. A demokratikus, kommunistaellenes forradalom győzelme az országban.
24 серпня 1991 р. – проголошення незалежності України (прийняття позачерговою сесією Верховної Ради Акту проголошення незалежності України). Перемога демократичної, антикомуністичної, національно-визвольної революції в Україні	1991. augusztus 24. – a függetlenség kikiáltása Ukrajnában (a Legfelsőbb Tanács rendkívüli ülészaka elfogadja Ukrajna függetlensége kikiáltásának okmányát). A demokratikus, kommunistaellenes, nemzeti-felszabadító forradalom győzelme Ukrajnában.
30 серпня 1991 р. – Указ Президії Верховної Ради України Про заборону діяльності Компартії України.	1991. augusztus 30. – az Ukrán Legfelsőbb Tanács Elnökségének törvényerejű rendelete az Ukrán Kommunista Párt betiltásáról.
Жовтень 1991 р. – установчий з’їзд Соціалістичної партії України.	1991. október – az Ukrán Szocialista Párt alakuló kongresszusa.
1 грудня 1991 р. – український народ на референдумі підтвердив „Акт проголошення незалежності України”. Перші президентські вибори в Україні. Обрання Л. Кравчука Президентом України. Голова ВР – Іван Плюш	1991. december 1. – az ukrán nép népszavazáson erősíti meg <i>Ukrajna függetlenségi okiratát</i> . Az első elnökválasztások Ukrajnában. Ukrajna elnökévé Leonyid Kravcsukot választják. A Legfelsőbb Tanács elnöke Ivan Pliuscs lesz
8 грудня 1991 р. – підписання Угоди про створення Співдружності Незалежних Держав і припинення існування СРСР у Біловезькій Пуці під Брестом керівниками Росії (Б. Єльцин), Білорусії (С. Шушкевич) та України (Л. Кравчук)	1991. december 8. – Breszt alatt, Belovezsckaja Puscsában Oroszország (B. Jelcin), Belorusszia (Sz. Suskevics) és Ukrajna (L. Kravcsuk) vezetői egyezményt írnak alá a Független Állami Közösségének megalakulásáról és a Szovjetunió
21 грудня 1991 р. – підписання 11 колишніми радянськими республіками „Декларації про утворення Співдружності Незалежних Держав” у Алма-Аті. СРСР припинив існування як суб’єкт міжнародного права і геополітична	1991. december 21. – 11 volt szovjet köztársaság nyilatkozatot ír alá Alma-Atában a <i>Független Állami Közösségének</i> megalakulásáról. A Szovjetunió, mint a nemzetközi jog alanya, és mint geopolitikai tényező megszűnik létezni.

<p>Перебудова (рос. <i>перестройка</i>) – загальна назва сукупності політичних і економічних реформ, що проводилися в СРСР у 1985–1991 рр. Складові частини Перебудови: у внутрішньополітичній сфері – демократизація суспільного життя; в економіці – введення елементів ринкових відносин; у зовнішній політиці – відмова від надмірної критики так званого капіталістичного ладу, значне поліпшення відносин зі США та демократичними країнами Західної Європи, визнання загальнолюдських цінностей і глобальних проблем.</p>	<p>Peresztrojka (átépítés) – politikai és gazdasági reformok összességének általános elnevezése a Szovjetunióban 1985 és 1991 között. Fő összetevői: a belpolitikában: a társadalmi élet demokratizálása; a gazdaságban: a piacgazdálkodás elemeinek bevezetése; a külpolitikában: a kapitalista világ túlzott kritikájának mérséklése, az USA-hoz és Nyugat-Európa demokratikus országaihoz fűződő viszony normalizálása, az általános emberi értékek és globális problémák előtérbe helyezése.</p>
<p>Гласність – політика максимальної відвертості та правди в діяльності державних і громадських організацій, дієва й активна форма участі громадської думки в демократичному розв’язанні проблем країни. Була проголошена М. Горбачовим у 1987р.</p>	<p>Glasznosztj (nyíltság) – az állami és társadalmi szervek politikájának maximális nyíltsága, őszintesége. A társadalom aktív és tevékeny részvétele az ország problémáinak demokratikus megoldásában. Gorbacsov hirdette meg 1987-ben.</p>
<p>Прискорення – політика прискорення науково-технічного прогресу в період перебудови.</p>	<p>Uszkorenyije (gyorsítás) – a tudományos-műszaki haladás felgyorsítása a peresztrojka idején.</p>
<p>Агропромисловий комплекс(АПК) – складова частина економіки, що поєднує в собі виробництво сільськогосподарської продукції, її промислову переробку, матеріально-технічне обслуговування села.</p>	<p>Agráripari komplexum (AIK) – a gazdaság olyan alkotó eleme, amely magába foglalja a mezőgazdasági termékek előállítását, feldolgozását, a falu anyagi-műszaki kiszolgálását.</p>
<p>Альтернативні вибори – вибори, під час яких до виборчого бюлетеня внесено кілька кандидатур.</p>	<p>Альтернатів választások – a szavazólistán több jelöltet szerepeltető választások.</p>
<p>Блок виборчий – угода між кількома політичними партіями про спільне висування кандидатів на виборах.</p>	<p>Валasztási blokk – választási szövetség politikai pártok között, mely szerint közös jelölteket állítanak a választásokon.</p>
<p>Інфляція – перепоповнення грошового обігу масою надлишкових паперових грошей, що викликає їхнє знецінення, зростання цін, зниження валютного курсу, падіння реальної заробітної плати.</p>	<p>Infláció – a forgalomban levő pénztömeg rendkívüli megnövekedése és ezzel kapcsolatos gyors elértéktelenedése, a közszükségleti cikkek árának növekedése a valutaárfolyam és a reálbérek csökkenése.</p>
<p>Лібералізація політичних структур – створення умов для рівної, вільної діяльності політичних партій, організацій різних орієнтацій.</p>	<p>A politikai intézményrendszerek liberalizációja – más-más irányultságú politikai pártok és szervezetek szabad, egyenlő fejlődési feltételeinek a megteremtése.</p>

<p>Оренда – форма економічних відносин, при якій особа чи група осіб одержує в користування від власника землю, засоби виробництва на визначений термін за визначену орендну плату.</p>	<p>Haszonbérlet – a gazdasági viszonyok olyan formája, amelyben egy bizonyos személy vagy személyek csoportja földet, munkaeszközöket vesz bérbe a tulajdonosától meghatározott időre, bizonyos összegért.</p>
<p>Корупція – підкуп державних і політичних діячів.</p>	<p>Korrupció – államférfiak és politikusok megvesztegethetősége.</p>
<p>Екологічний (зелений) рух – виник на початку 70 років ХХ ст. Його діяльність спрямована на захист довкілля та раціональне використання природних багатств.</p>	<p>Ökológiai (zöld) mozgalom – a ХХ. század 70-es éveiben jön létre a környezetvédelem és a természeti kincsek ésszerű felhasználása céljából.</p>
<p>Референдум – спосіб прийняття законів та вирішення найважливіших питань державного життя шляхом всенародного голосування.</p>	<p>Népszavazás – a törvényhozás egy formája és az állam szempontjából fontos kérdések megoldása össznépi népszavazás útján.</p>
<p>Суверенітет – повна незалежність держави від інших держав в її внутрішній і зовнішній політиці.</p>	<p>Szuverenitás – önállóság, az állam teljes bel- és külpolitikai függetlensége más államoktól.</p>
<p>Фермерство – форма господарювання на селі, що базується на приватній власності на землю.</p>	<p>Farmergazdaság – a föld magántulajdonán alapuló mezőgazdasági vállalkozás.</p>
<p>Чорнобильська катастрофа – екологічна катастрофа, що була спричинена руйнуванням четвертого енергоблоку Чорнобильської атомної електростанції, розташованої на території України (у той час – Української РСР). Руйнування мало вибуховий характер, реактор був повністю зруйнований і в довкілля було викинуто велику кількість радіоактивних речовин.</p>	<p>Csernobili katasztrófa – az Ukrajna (akkor USZSZK) területén lévő csernobili atomerőmű 4-es reaktorának robbanása következtében kialakult ökológiai katasztrófa. A robbanások a reaktort megsemmisítették, a légkörbe pedig nagy mennyiségű radioaktív anyag kerül ki.</p>
<p>Декларація про державний суверенітет України – документ про проголошення державного суверенітету України. Прийнята Верховною Радою Української РСР</p>	<p>Ukrajna állami szuverenitásának nyilatkozata – az ukrán állam állami szuverenitását meghirdető dokumentum, amelyet az USZSZK Legfelsőbb Tanácsa fogadott el.</p>

<p>Державний комітет з надзвичайного стану (ДКНС) (рос. – Государственный комитет по чрезвычайному положению, ГКЧП) – антиконституційна організація, створена 18 серпня 1991 року для проведення державного перевороту в СРСР. Члени ДКНС: Янаєв Геннадій Іванович – віце-президент СРСР, голова ДКНС, Бакланов Олег Дмитрович – перший заступник Голови Ради оборони СРСР, Крючков Володимир Олександрович – Голова Комітету Державної Безпеки СРСР, Павлов Валентин Сергійович – Прем'єр-міністр СРСР, Пуго Борис Карлович – Міністр внутрішніх справ СРСР.</p>	<p>A Rendkívüli Állapot Állami Bizottsága (GKCSZ) – Államcsíny-kísérlet céljából 1991. augusztus 18-án létrehozott alkotmányellenes intézmény a Szovjetunióban. Tagjai: Janajev Hennagyij Ivanovics, a Szovjetunió alelnöke, a GKCSZ elnöke, Baklanov Oleh Dmitrovics, a Szovjetunió védelmi tanácsa elnökének első helyettese, Krjucskov Volodimir Olekszandrovics, a KGB vezetője, Pavlov Valentin Szerhijovics, a Szovjetunió miniszterelnöke, Pugo Borisz Karlovics belügyminiszter stb.</p>
<p>Політичний плюралізм – свобода діяльності політичних партій, багатопартійність у країні.</p>	<p>Politikai pluralizmus – a politikai pártok tevékenységének szabadsága, többpártrendszer az országban.</p>
<p>Акт проголошення незалежності України – документ, прийнятий позачерговою сесією Верховної Ради УРСР, яким проголошено незалежність України та створення самостійної держави – України. Тим самим було покладено край юридичному існуванню Української Радянської Соціалістичної Республіки.</p>	<p>Ukrajna függetlensége kikiáltásának okmánya – az Ukrán állam függetlenségét meghirdető dokumentum, amelyet az USZSZK Legfelsőbb Tanácsának rendkívüli ülészaka fogadott el. Meghirdette továbbá az önálló ukrán állam – Ukrajna megalakulását. Jogilag az Ukrán Szovjet Szocialista Köztársaság megszűnt létezni.</p>
<p>Україна в умовах незалежності</p>	<p>A független Ukrajna</p>
<p>1990–1992 рр. – Фокін В. П. – голова Кабінету міністрів України.</p>	<p>1990–1992 – Ukrajna Miniszteri Kabinetjének elnöke Fokin V.P.</p>
<p>4 червня 1991 р. – „Закон України про освіту”.</p>	<p>1991. június 4. – <i>Ukrajna oktatási törvénye.</i></p>
<p>17 вересня 1991 р. – заміна назви УРСР на назву держави „Україна”.</p>	<p>1991. szeptember 17. – az ukrán állam nevét USZSZK-ról <i>Ukrajnára</i> változtatják.</p>
<p>8 жовтня 1991 р. – Закон України про громадянство.</p>	<p>1991. október 8. – az ukrán állampolgárságról szóló törvény.</p>
<p>31 жовтня 1991 р. – схвалення Верховною Радою „Концепції роздержавлення і приватизації підприємств, землі і житлового фонду”.</p>	<p>1991. október 31. – a Legfelsőbb Tanács elfogadja <i>A vállalatok, a föld és a lakásalap állami tulajdonának és privatizációjának (magánosításának) koncepcióit.</i></p>

4 листопада 1991 р. – Закон України про Державний кордон.	1991. november 4. – az ukrán államhatárokról szóló törvény.
5 листопада 1991 р. – Закон України про прокуратуру.	1991. november 5. – az ukrán ügyészség törvény.
6 грудня 1991 р. – Верховна Рада України прийняла Закон про Збройні сили України.	1991. december 6. – a Legfelsőbb Tanács elfogadja az Ukrán Fegyveres Erőkről szóló törvényt.
1992 р. – Україна стала членом Міжнародного Валютного Фонду та Міжнародного банку реконструкції та розвитку.	1992 – Ukrajna tagja lesz a Nemzetközi Valutaalapnak és a Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Banknak.
Січень 1992 р. – лібералізація цін в Росії.	1992. január – árliberalizáció Oroszországban.
10 січня 1992 р. – постанова Президії Верховної Ради України „Про введення в обіг на території республіки купонів багаторазового використання”.	1992. január 10. – Ukrajna Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének határozata <i>A többszöri használatos kuponok bevezetése a köztársaság területén.</i>
15 січня 1992 р. – Президія Верховної Ради України ухвалила Указ про Державний гімн України (затверджено музичну редакцію, автором якої є М. Вербицький).	1992. január 15. – Ukrajna Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének törvényerejű rendelete Ukrajna állami himnuszáról. (Mihajlo Verbickij zeneszerő alkotását hagyták jóvá.)
28 січня 1992 р. – Верховна Рада України затвердила національний синьо-жовтий прапор Державним прапором України.	1992. január 28. – Ukrajna Legfelsőbb Tanácsa a kék-sárga nemzeti lobogót Ukrajna állami zászlójává nyilvánítja.
19 лютого 1992 р. – Верховна Рада України затвердила тризуб як малий герб України, вважаючи його головним елементом великого Державного герба України.	1992.február 19. – Ukrajna Legfelsőbb Tanácsa a szigonyt, mint a nagy címer fő alkotó elemét Ukrajna kis címerévé nyilvánítja.
4 березня 1992 р. – Закон України про приватизацію майна державних підприємств.	1992. március 4. – az állami vállalatok privatizációjáról szóló törvény.
5 березня 1992 р. – Закон про представників Президента на місцях (1994 р. інститут був ліквідований).	1992. március 5. – az elnöki megbizottakról szóló törvény (1994-ben az intézményt megszüntetik).
25 березня 1992 р. – Закон України про СБУ.	1992. március 25. – Ukrajna törvénye az Ukrán Biztonsági Szolgálatról.
29 квітня 1992 р. – утворення Республіки Крим.	1992. április 29. – a Krími Köztársaság megalakulása.
3 червня 1992 р. – утворення Конституційного суду України.	1992. június 3. – az Ukrán Alkotmánybíróság megalakulása.
Липень 1992 р. – Леонід Кравчук підписує Гельсінський Заключний акт.	1992. július – Leonyid Kravcsuk aláírja a Helsinki Zárónyilatkozatot.

1992–1993 рр. – <i>Кучма Л. Д.</i> – голова Кабінету міністрів України.	1992–1993 – Ukrajna Miniszteri Kabinetjének elnöke <i>Kucsma L. D.</i>
19 червня 1993 р. – відновлювальний з'їзд Компартії України в Донецьку.	1993. június 19. – az Ukrán Kommunista Párt újjáalakuló kongresszusa Donyeckben.
2 липня 1993 р. – ВР прийняла основні напрямки зовнішньої політики України.	1993. július 2. – a Legfelsőbb Tanács elfogadta Ukrajna külpolitikájának fő irányelveit.
19 жовтня 1993 р. – Верховна Рада прийняла воєнну доктрину.	1993. október 19. – a Legfelsőbb Tanács elfogadta Ukrajna katonai doktrínáját.
1993–1994 рр. – <i>Звягільський Ю. Л.</i> – голова Кабінету міністрів України.	1993–1994 – Ukrajna Miniszteri Kabinetjének elnöke <i>Zvjahilszkij J. L.</i>
27 березня 1994 р. – вибори до Верховної Ради України другого скликання за мажоритарною системою.	1994. március 27. – választások Ukrajna második összehívású Legfelsőbb Tanácsába szavazattöbbségi rendszer alapján.
11 травня 1994 р. – перша сесія до Верховної Ради України другого скликання. Голова ВР – <i>Олександр Мороз.</i>	1994. május 11. – Ukrajna második összehívású Legfelsőbb Tanácsának első ülészaka. A Legfelsőbb Tanács elnöke <i>Olekszander Moroz.</i>
10 липня 1994 р. – Президентом України обрано <i>Л. Кучму</i> (1994–2004 рр.).	1994. július 10. – Ukrajna elnökévé <i>Leonyid Kucsmat</i> választják (1994–2004).
1994-1995 рр. – <i>Масол В. А.</i> – голова Кабінету міністрів України.	1994–1995 – Ukrajna Miniszteri Kabinetjének elnöke <i>Maszol V.A.</i>
21 вереня 1994 р. – утворення Автономної Республіки Крим.	1994. szeptember 21. – a Krími Autonóm Köztársaság megalakulása.
11 жовтня 1994 р. – на сесії Верховної Ради України з доповіддю про основні засади економічної та соціальної політики виступив Президент України Л. Кучма.	1994. október 11. – Ukrajna Legfelsőbb Tanácsának ülészakán Leonyid Kucsma előterjeszti gazdasági és szociális politikájának alapelveit.
Листопад 1994 р. – Указ Л. Кучми про невідкладні заходи щодо прискорення земельної реформи у сфері сільськогосподарського виробництва.	1994. november – Leonyid Kucsma törvényerejű rendelete a földreform végrehajtásának meggyorsításáról a mezőgazdasági termelésben.
16 листопада 1994 р. – Україна приєдналася до Договору про неросповсюдження ядерної зброї.	1994. november 16. – Ukrajna csatlakozik az atomfegyver-korlátozási egyezményhez.

<p>8 червня 1995 р. – підписання Президентом України Л. Кучмою і Головою Верховної Ради України О. Морозом Конституційного договору про основні засади організації та функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України.</p>	<p>1995. június 8. – L. Kucma államelnök és O. Moroz, a Legfelsőbb Tanács elnöke alkotmányos szerződést írnak alá az államhatalmi szervek és a helyi önkormányzatok működésének alapjairól az Ukrajna Alkotmányának elfogadásáig terjedő időszakra.</p>
<p>Жовтень 1995 р. – Україна стала членом Ради Європи.</p>	<p>1995. október – Ukrajna felvétele az Európa Tanácsba.</p>
<p>1995–1996 рр. – <i>Марчук Є. К.</i> – голова Кабінету міністрів України.</p>	<p>1995–1996 – Ukrajna Miniszteri Kabinetjének elnöke <i>Marcsuk J. K.</i></p>
<p>1996 р. – Україна без'ядерна держава.</p>	<p>1996 – Ukrajna atomfegyver-mentes országgá válik.</p>
<p>28 червня 1996 р. – прийняття Конституції (Основного закону) України Верховною Радою України.</p>	<p>1996. június 28. – Ukrajna Legfelsőbb Tanácsa elfogadja Ukrajna Alkotmányát (Alaptörvényét).</p>
<p>1 вересня 1996 р. – запровадження нової національної валюти – гривні.</p>	<p>1996. szeptember 1. – az új nemzeti valuta – a hrvinya bevezetése.</p>
<p>1996–1997 рр. – <i>Лазаренко П. І.</i> – голова Кабінету міністрів України.</p>	<p>1996–1997 – Ukrajna Miniszteri Kabinetjének elnöke <i>Lazarenko P. I.</i></p>
<p>1997 р. – голова 52-ї сесії ООН – міністр закордонних справ України <i>Геннадій Удовенко.</i></p>	<p>1997 – az ENSZ közgyűlés 52. ülészakának elnöke, Ukrajna külügyminisztere <i>Hennagyij Udovenko.</i></p>
<p>31 травня 1997 р. – підписання між Україною та Росією у Києві Договору про дружбу, співробітництво та партнерство. Розділ Чорноморського флоту. Російська оренда Севастопольської бази на 20 років.</p>	<p>1997. május 31. – Ukrajna és Oroszország Kijevben barátsági, együttműködési és partnerségi szerződést köt. A Fekete-tengeri Flotta megosztása. Oroszország 20 évre támaszpontot bérel Szevasztopolban.</p>
<p>Липень 1997 р. – у Мадриді підписано Хартію про особливе партнерство між Україною та НАТО.</p>	<p>1997. július – Ukrajna és a NATO Madridban szerződést köt a különleges partnerségről.</p>
<p>Жовтень 1997 р. – прийняття Верховною Радою закону про вибори за мажоритарно-пропорційною виборчою системою.</p>	<p>1997. október – a Legfelsőbb Tanács választójogi törvényt fogad arányos-szavazattöbbségi választási rendszer alapján.</p>
<p>19 листопада 1997 р. – стартував американський космічний корабель „Колумбія”, у складі екіпажу якого був перший космонавт незалежної України <i>Л. Каденюк.</i></p>	<p>1997. november 19. – az amerikai <i>Kolumbia</i> űrhajó úrutazása, fedélzetén a független Ukrajna első űrhajósával, <i>Leonyid Kadenyukkal.</i></p>

1997–1999 рр. – <i>Пустовойтенко В. П.</i> – голова Кабінету міністрів України.	1997–1999 – Ukrajna Miniszteri Kabinetjének elnöke <i>Pusztovojtenko B. P.</i>
28 березня 1998 р. – вибори до Верховної Ради України третього скликання за мажоритарно-пропорційною виборчою системою. Голова – <i>Олександр Ткаченко</i> .	1998. március 28. – választások a harmadik összehívású Legfelsőbb Tanácsba arányos-szavazattöbbségi választási rendszer alapján. A Legfelsőbb Tanács elnöke <i>Olekszander Tkacsenko</i> .
30 березня 1999 р. – трагічна загибель голови Народного Руху України <i>В. Чорновола</i> .	1999. március 30. – az Ukrajnai Népmozgalom elnökének, <i>V. Csornovil</i> nak tragikus halála.
9 квітня 1999 р. – Закон України про місцеві державні адміністрації.	1999. április 9. – Ukrajna törvénye a helyi állami közigazgatásokról.
13 травня 1999 р. – Закон України про загальну середню освіту.	1999. május 13. – Ukrajna törvénye az általános középiskolai oktatásról.
14 листопада 1999 р. – повторне обрання Президентом України <i>Л. Кучми</i> .	1999. november 14. – <i>Leonyid Kucsrát</i> másodszor is Ukrajna elnökévé választják.
1999–2001 рр. – <i>Ющенко В. А.</i> – голова Кабінету міністрів України.	1999–2001 - Ukrajna Miniszteri Kabinetjének elnöke <i>Jusczenko V.A.</i>
21 січня–1 лютого 2000 р. – роздільне засідання депутатів Верховної Ради, відкликання О. Ткаченка з посади Голови Верховної Ради, обрання Головою Верховної Ради представника більшості <i>І. Плюща</i> . Поразка лівих сил у Парламенті, утворення парламентської більшості.	2000. január 21.–február 1. – a Legfelsőbb Tanács képviselői külön-külön üléseznek. O. Tkacsenkót visszahívják elnöki posztjáról. A Legfelsőbb Tanács új elnökévé <i>Ivan Pljusc</i> ot választják. A baloldali erők veresége. A parlamenti többség kialakulása.
16 квітня 2000 р. – Всеукраїнський референдум про внесення змін у діяльність Верховної Ради, її чисельність і структуру.	2000. április 16. – összukrán népszavazás a Legfelsőbb Tanács létszámának, összetételének és tevékenységének a megváltoztatásáról.
28 листопада 2000 р. – виступ на сесії ВР Олександра Мороза про вбивство Георгія Гонгадзе та про ймовірних замовників.	2000. november 28. – Olekszander Moroz parlamenti felszólalásában beszél Georgij Gongadze meggyilkolásáról és a gyilkosság valószínűsíthető megrendelőiről.
Березень-квітень 2001 р. – „касетний скандал” що вибухнув після оприлюднення Майором Мельниченко касетних записів із кабінету президента та масові акції протесту („Україна без Кучми”), спричинені вбивством журналіста Г. Гонгадзе.	2001. március–április – a <i>kazetta botrány</i> , melyet Melnicsenko őrnagy robbantott ki az elnöki dolgozószobában készült felvételek nyilvánosságra hozatalával. A Gongadze-gyilkosság tömeges megmozdulásokhoz vezet az országban (<i>Ukrajna Kucsma nélkül!</i>).
2001–2002 рр. – <i>Кінах А. К.</i> – голова Кабінету міністрів України.	2001–2002 – Ukrajna Miniszteri Kabinetjének elnöke <i>Kinah A.K.</i>
2002 р. – Земельний кодекс України.	2002 – Ukrajna földtörvénykönyve.

31 березня 2002 р. – вибори до Верховної Ради України четвертого скликання. Голова ВР – <i>Володимир Литвин</i> .	2002. március 31. – választások a negyedik összehívású Legfelsőbb Tanácsba. A Legfelsőbb Tanács elnöke <i>Volodimir Litvin</i> .
Травень 2002 р. – Україна оголосила про свій європейський вибір.	2002. május – Ukrajna meghirdeti az Európai Unióba való törekvését.
2002–2005 рр. – <i>Янукович В. Ф.</i> – голова Кабінету міністрів України.	2002–2005 – Ukrajna Miniszteri Kabinetjének elnöke <i>Janukovics V. F.</i>
31 жовтня 2004 р. – вибори Президента України. В. Янукович та В. Ющенко.	2004. október 31. – elnökválasztások Ukrajnában. V. Janukovics és V. Juscenko.
21 листопада 2004 р. – другий тур президентських виборів.	2004. november 21. - az elnökválasztás második fordulója.
21 листопада–8 грудня 2004 р. – помаранчева революція.	2004. november 21–december 8. – narancsos forradalom.
3 грудня 2004 р. – Верховний Суд України признав недійсним результати другого туру президентських виборів.	2004. december 3. – Ukrajna Legfelsőbb Bírósága érvényteleníti az elnökválasztás második fordulójának eredményeit.
8 грудня 2004 р. – пакетне голосування у Верховній Раді Закону України про вибори Президента України та політичної реформи (вибори за партійними списками, Україна – парламентсько-президентська республіка).	2004. december 8. – a Legfelsőbb Tanács csomagban (egyszerre) szavaz az ukrán elnökválasztási törvényről és a politikai reformról (arányos választójogi rendszer, Ukrajna parlamenti-elnöki köztársaság).
26 грудня 2004 р. – переголосування результатів другого туру президентських виборів. <i>Віктор Ющенко</i> – Президент України.	2004. december 26. – a második forduló eredményeinek újraszavazása. Ukrajna elnöke <i>Viktor Juscenko</i> .
23 січня 2005 р. – інавгурація нового Президента В. Ющенка.	2005. január 23. – V. Juscenko, Ukrajna elnökének ünnepélyes beiktatása.
2005 р. – <i>Ю. В. Тимошенко</i> – голова Кабінету міністрів України.	2005 – Ukrajna Miniszteri Kabinetjének elnöke <i>J. V. Timosenko</i> .
Травень 2005 р. – Україна – учасниця Болонського процесу.	2005. május –Ukrajna csatlakozik a Bolognai folyamatokhoz.
2005–2006 рр. – <i>Єхануров Ю. І.</i> – голова Кабінету міністрів України.	2005–2006 – Ukrajna Miniszteri Kabinetjének elnöke <i>Jehanurov J. I.</i>
26 березня 2006 р. – вибори до Верховної Ради за партійними списками. Голова ВР – <i>Олександр Мороз</i> .	2006. március 26. – választások a Legfelsőbb Tanácsba arányos választójogi rendszerben. A Legfelsőbb Tanács elnöke <i>Olekszander Moroz</i> .
2006 р. – Закон про Голодомор 1932–1933 рр. в Україні.	2006 – törvény az 1932–1933-as éhínségről Ukrajnában.
2006–2007 рр. – <i>Янукович В. Ф.</i> – голова Кабінету міністрів України.	2006–2007 – Ukrajna Miniszteri Kabinetjének elnöke <i>Janukovics V. F.</i>

30 вересня 2007 р. – дострокові вибори до Верховної Ради України. Голови ВР – <i>Арсеній Яценюк, Володимир Литвин.</i>	2007. szeptember 30. – idő előtti választások a Legfelsőbb Tanácsba. A Legfelsőbb Tanács elnökei <i>Arszenyij Jacenyuk</i> és <i>Volodimir Litvin.</i>
2007–2010 рр. – <i>Ю. В. Тимошенко</i> – голова Кабінету міністрів України.	2007–2010 – Ukrajna Miniszteri Kabinetjének elnöke <i>J. V. Timosenko.</i>
17 січня 2010 р. – перший тур президентських виборів в Україні, у результаті якого переможця виявлено не було.	2010. január 17. – az ukrán elnökválasztások első fordulója, senki sem szerez abszolút többséget.
7 лютого 2010 р. – проведено другий тур виборів, у якому перемогу з відривом у три відсотки над Юлією Тимошенко здобув опозиційний лідер Віктор Янукович.	2010. február 7. – az ukrán elnökválasztások második fordulója, melynek során az ellenzéki V. Janukovics 3% -al megelőzi J. Timosenkót.
11 березня 2010 р. – сформовано новий уряд на чолі з <i>Миколою Азаровим.</i>	2010. március 11. – megalakul az új kormány <i>Mikola Azarov</i> vezetésével.
21 квітня 2010 р. – Віктор Янукович підписав угоду із президентом Російської Федерації Дмитром Медведєвим про продовження терміну перебування Чорноморського флоту Російської Федерації у Севастополі до 2042 року.	2010. április 21. – Viktor Janukovics megegyezik az Orosz Föderáció elnökével Dmitrij Medvegyevvel a Fekete-tengeri Flotta állomásozásának meghosszabbításáról Szevasztopolban 2042-ig.
Дефіцит бюджетний – перевищення видатків над доходами в рамках державного бюджету.	Költségvetési hiány – az állami költségvetésben a bevétel és a nála nagyobb kiadás között mutatkozó különbözet.
Інтеграція економічна – процес зближення економік ряд країн, їхня співпраця.	Gazdasági integráció – több ország gazdaságán tervszerű összekapcsolása, az egyes iparágak termelésének összehangolásával.
Лібералізація цін – зняття жорстких правил формування цін та їхнє погодження з державою, дозвіл на формування вільних цін, що формуються ринком.	Árliberalizáció – az árképzés szigorú szabályainak és az állammal való egyeztetésének feloldása, az árak szabad, a piaci igényeknek megfelelő alakításának engedélyezése.
Мажоритарна система – система виборів, за якою до уваги беруться лише голоси, подані за кандидата, що одержав більшість голосів по конкретних виборчих округах.	Szavazattöbbségi rendszer – olyan választási rendszer, amikor a választókerületben csak a legtöbb szavazatot kapott képviselőjelöltnek jutnak tovább.
Приватизація – передача державної або муніципальної власності за плату або безкоштовно у приватну власність.	Privatizáció – az állami vagy közösségi tulajdon magántulajdonba vétele fizetség fejében vagy ingyenesen.

Пропорційна система у виборчому праві – одна з систем виборів до представницьких органів, за якою мандати по кожному виборчому округу розподіляються між партіями відповідно до кількості голосів, зібраних ними на виборах.	Араынос választó jogi rendszer – olyan képviselőválasztási rendszer, amikor a választókerületben a mandátumokat a pártok között az általuk megszerzett szavazatok számának megfelelően (arányosan) osztják el.
Верховна Рада України – парламент, єдиний орган законодавчої влади в Україні.	Ukrajna Legfelsőbb Tanácsa – Ukrajna parlamentje, a törvényhozó hatalom egyetlen intézménye.
Інавгурація – урочиста процедура вступу на посаду глави держави.	Inauguráció – az államfő beiktatásának ünnepélyes folyamata.
Кабінет Міністрів України – уряд, вищий орган у системі органів виконавчої влади.	Ukrajna Miniszteri Kabinetja – kormány, a végrehajtó hatalmi szervek rendszerének legfőbb intézménye.
Ринкова економіка – соціально-економічна система, що розвивається на основі приватної власності й товарно-грошових відносин.	Piacgazdaság – a magántulajdon, illetve az áru- és pénzviszonyok alapján működő társadalmi -gazdasági rendszer.
Коаліція – угода між двома або кількома політичними партіями.	Koalíció – egy vagy több politikai párt által kötött megállapodás.
Олігархи – група економічно могутніх людей.	Oligarchák – gazdasági hatalommal rendelkező emberek csoportja.

Листопад 2013 – лютий 2014 рр. – «Революція гідності», повалення режиму В. Ф. Януковича	2013 novembere – 2014 februárja – A méltóság forradalma. V. F. Janukovics rendszerének a bukása
Червень 2014 року – обрання П. Порошенка Президентом України	2014 júniusa – P. Porosenkót Ukrajna elnökévé választják
2014 – підписання Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом	2014 – Ukrajna az EU társult tagja lesz
вересень 2014 р., лютий 2015 р. – Мінські угоди.	2014 szeptembere, 2015 februárja – minszki megállapodások
Євромайдан – національно-патріотичні протестні акції в Україні, передусім, проти корупції, свавілля правоохоронних органів та сил спецпризначення, а також на підтримку європейського вектора зовнішньої політики України.	Euromajdan – Ukrajnában kibontakozó ellenállási mozgalom, melynek résztvevői az országot megbénító korrupció ellen léptek fel, elítélték a jogvédő szervek önkényeskedését, követelték Ukrajna Európai Unióhoz való csatlakozását.
Небесна сотня – збірна назва загиблих протестувальників, які мали безпосередній стосунок до ідеї та акції Євромайдану у грудні 2013 — лютому	Mennyei Század – a Euromajdanon 2013 decembere – 2014 februárja között politikai nézeteikért üldözött és meggyilkolt, ellenállást kifejtő áldozatok gyűjtőneve.

2014 року	
Революція Гідності - політичні та суспільні зміни в Україні з 21 листопада 2013 до лютого 2014 року, викликані спротивом проти відходу політичного керівництва країни від законодавчо закріпленого курсу на Європейську інтеграцію та подальшою протидією цьому курсу	A méltóság forradalma – 2013. november 21-én vette kezdetét, amikor az ország politikai vezetése elutasította az EU-val való társulási szerződés aláírását és ezzel letért az ország törvényekbe foglalt európai integrációs folyamatának az útjáról. A forradalom 2014 februárjáig tartott.
Сепаратизм - політика і практика відокремлення, відділення частини території (сецесії) держави з метою створення суверенної держави, дезінтеграцію країни, переходу до складу іншої держави (іредентизм) чи набуття статусу дуже широкої автономії	Szeptarizmus – az ország valamilyen területének különválására, elkülönülésére irányuló politikai törekvés. Célja egy új, szuverén állam létrehozása, vagy egy másik államhoz való csatlakozás (irredentizmus), illetve széles körű autonómia kiharcolása.
Антитерористична операція – комплекс заходів, спрямованих на попередження, запобігання та припинення терористичних дій	Terrorellenes hadművelet – a terrorcselekmények megelőzésére és felszámolására irányuló intézkedések összessége.
Анексія – це насильницьке приєднання державою всієї або частини території іншої держави в односторонньому порядку.	Annexió – az egyik állam egyoldalúan bekebelezi a másik államot, vagy annak egy részét.
Тимчасово окупована територія – частина території України, яка контролюється Російською Федерацією внаслідок анексії Криму, а також війни на сході України	Ideiglenesen megszállt területek – Ukrajna törvénye alapján a Krím félsziget és Donyeck, valamint Luhanszk megye egy része ideiglenesen megszállt területnek számít.